

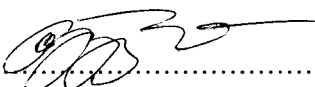
พฤติกรรมกรกัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า
อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

กัญชริการ์ สารขัติ

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
พฤษภาคม 2559
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์ และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณางานนิพนธ์
ของ นางสาวกัญชริการ์ สารขัติ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน
ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์

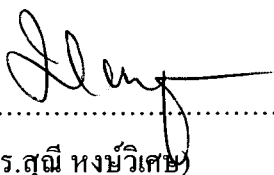

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทวัน อินทชาติ)

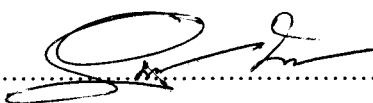
คณะกรรมการควบคุมมาตรฐานงานนิพนธ์

ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทวัน อินทชาติ)

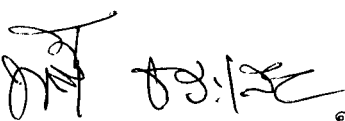

กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สุณี หงษ์วิเศษ)

กรรมการและเลขานุการ
(อาจารย์ ดร.อุษณากร ทาวะรัมย์)

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน
ของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณบดีวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนัญญ์ ธารเสนา)

วันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ.2559

กิตติกรรมประกาศ

งานนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทวัน อินทชาติ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และอาจารย์เอกลักษณ์ ณีถฤทธิ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา ตลอดจนตรวจแก้ไขตั้งแต่ต้นจนงานนิพนธ์เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพาทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ประสิทธิภาพประสิทธิผลวิชาการ และประสบการณ์ต่าง ๆ ตลอดระยะเวลาของการศึกษาหลักสูตรนี้

และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ทุกท่านในสาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน ที่ให้ความช่วยเหลือแนะนำ และอำนวยความสะดวกตลอดระยะเวลาการศึกษา ตลอดจนคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลนาป่า พนักงานเทศบาล ผู้นำชุมชน ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า และทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ทำให้ได้ข้อมูลทุก ๆ ด้านอย่างครบถ้วน

ท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และผู้ที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จ คือ คุณพ่อ คุณแม่ ครอบครัว เพื่อนร่วมงาน เพื่อน รป.ม. รุ่น 9 ทุกคน และพี่ ๆ เพื่อน ๆ น้อง ๆ ที่เป็นกำลังใจ และมีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนมาโดยตลอด และหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานนิพนธ์ฉบับนี้ จะสามารถเป็นประโยชน์ไม่มากนักน้อย แก่ผู้ที่สนใจศึกษาค้นคว้าเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

กัญชริการ์ สารขัติ

57930287: กลุ่มวิชา: การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน; ปร.ม. (การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน)

คำสำคัญ: พฤติกรรม/ คัดแยกขยะ/ ครั้วเรื้อน/ เทศบาลตำบลนาป่า

กัญชรินทร์ สารชาติ: พฤติกรรมการคัดแยกขยะของครั้วเรื้อนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า
อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี (WASTE SEGREGATION BEHAVIOR OF HOUSEHOLD IN NAPA
MUNICIPALITY CHON BURI PROVINCE) อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์: นันทวัน อินทชาติ,
ปร.ด., 103 หน้า. ปี พ.ศ. 2559.

การวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมการคัดแยกขยะของครั้วเรื้อนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า
อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครั้วเรื้อน
และเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครั้วเรื้อน ในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง
จังหวัดชลบุรี จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของครั้วเรื้อนต่อเดือน ขนาดของ
ครั้วเรื้อน ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และผลกระทบในการคัดแยกขยะ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง
จำนวน 400 ครั้วเรื้อน โดยใช้เครื่องมือแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้
ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที ความแปรปรวน
ทางเดียว โดยใช้วิธี LSD ในการทดสอบรายคู่

ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาป่ามีความรู้เกี่ยวกับประโยชน์
และผลกระทบในการคัดแยกขยะระดับปานกลาง และมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครั้วเรื้อน
ในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ตามหลักการ 5R โดยรวมมีพฤติกรรม
การคัดแยกขยะของครั้วเรื้อนอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการลด
การใช้วัสดุที่ก่อให้เกิดมลพิษ/ ทำลายยาก (Reject) อยู่ในเกณฑ์ดีมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการนำ
กลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) ด้านการนำมาแก้ไข/ ซ่อมแซม (Repair) ส่วนด้านที่อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างไม่ดี
มีสองด้าน คือ ด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอย (Reduce) และด้านการแปรสภาพและหมุนเวียน
กลับมาใช้ใหม่ (Recycle)

ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครั้วเรื้อนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า
อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี พบว่า อายุ อาชีพ รายได้ของครั้วเรื้อนต่อเดือนต่างกัน มีพฤติกรรม
การคัดแยกขยะของครั้วเรื้อน ในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน
ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ในส่วนของผลเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการคัดแยกขยะ
ของครั้วเรื้อน พบว่า เพศ ระดับการศึกษา ขนาดของครั้วเรื้อน ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์
และผลกระทบในการคัดแยกขยะต่างกัน มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครั้วเรื้อนในเขตเทศบาล
ตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ไม่แตกต่างกัน

57930287: MAJOR: PUBLIC AND PRIVATE MANAGEMENT; M.P.A.
(PUBLIC AND PRIVATE MANAGEMENT)

KEYWORDS: BEHAVIOUR/ WASTE SEGREGATION/ SOLID WASTE MANAGEMENT/
NAPA SUB-DISTRICT MUNICIPALITY

KANCHARIKAR SANKAT: BEHAVIOUR ON WASTE SEGREGATION AMONG
HOUSEHOLDS IN NAPA SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, AMPHOE MUEANG, CHON
BURI PROVINCE. ADVISOR: NANTAWAN INTACHAT, Ph.D. 103 P. 2016.

The purposes of this study were to examine behavior on waste segregation among households in Napa sub-district Municipality and to compare their behavior as classified by gender, age, educational level, occupation, amount of monthly household income, size of household, and a level of knowledge of advantages and impacts of waste segregation. The subjects were 400 households who were requested to complete a questionnaire. The statistical tests used to collect the data included frequency, percentage, means, standard deviation, t-test, and One-way ANOVA. Also, the Least Significant Difference (LSD) was administered to test the differences between pairs.

The results of this study revealed that the subjects demonstrated a moderate level of knowledge of advantages and impacts of waste segregation. Also, they followed the 5R principles for waste segregation. Their behavior on waste segregation was found at a rather good level. When considering each aspect, the reduction of use of materials causing pollutants and being difficult to decompose was rated the highest, followed by the reuse and repair of materials. Two types of behavior on waste segregation that were rated at a low level included the reduction of amount of waste and waste recycling.

In addition, based on the results from the comparisons of behavior on waste segregation, it was shown that there were statistically significant differences in behavior on waste segregation among the subjects with different age, occupation, amount of monthly household income at a significant level of .05. Finally, no statistically significant differences were found in behavior on waste segregation among the subjects with different gender, educational level, members of household, the level of knowledge on advantages and impacts of waste segregation.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
สมมติฐานของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	6
ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย	9
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
แนวคิดและความหมายของพฤติกรรม	10
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย	13
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	29
ข้อมูลทั่วไปของเขตเทศบาลตำบลนาป่า จังหวัดชลบุรี	33
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	36
3 วิธีดำเนินการวิจัย	42
รูปแบบการวิจัย	42
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	42
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	44
การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ	45
การเก็บรวบรวมข้อมูล	46

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูล	46
4 ผลการวิจัย	49
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล.....	49
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และผลกระทบ ในการคัดแยกขยะ.....	51
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่รับซื้อของเก่า	53
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ด้านการจัดการขยะตาม พรบ. สาธารณสุข พ.ศ. 2535.....	54
ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมคัดแยกขยะของครัวเรือน ในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ตามหลักการ 5R.....	55
ตอนที่ 6 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบพฤติกรรมคัดแยกขยะ ของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ตามหลักการ 5R	63
การทดสอบสมมติฐาน	64
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	75
สรุปผลการวิจัย	75
อภิปรายผล	77
ข้อเสนอแนะ	84
บรรณานุกรม	86
ภาคผนวก	90
ภาคผนวก ก	91
ภาคผนวก ข	99
ประวัติย่อของผู้วิจัย	103

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนคร้วเรือนและกลุ่มตัวอย่าง.....	43
2	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล	49
3	ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และผลกระทบในการคัดแยกขยะ	51
4	ระดับความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และผลกระทบในการคัดแยกขยะ	53
5	ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่รับซื้อของเก่า	53
6	การได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ด้านการจัดการขยะ ตาม พรบ. สาธารณสุข พ.ศ. 2535.....	54
7	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการคัดแยกขยะของคร้วเรือน ในเขตเทศบาลตำบลนาป่า ตามหลักการ 5R ด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอย (Reduce)	55
8	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการคัดแยกขยะของคร้วเรือน ในเขตเทศบาลตำบลนาป่า ตามหลักการ 5R ด้านการนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse)	56
9	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการคัดแยกขยะของคร้วเรือน ในเขตเทศบาลตำบลนาป่า ตามหลักการ 5R ด้านการนำมาแก้ไข ซ่อมแซม (Repair).....	58
10	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการคัดแยกขยะของคร้วเรือน ในเขตเทศบาลตำบลนาป่า ตามหลักการ 5R ด้านการแปรสภาพและหมุนเวียน นำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle).....	59
11	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการคัดแยกขยะของคร้วเรือน ในเขตเทศบาลตำบลนาป่า ตามหลักการ 5R ด้านการลดการใช้วัสดุที่ก่อให้เกิดมลพิษ/ ทำลายยาก (Reject).....	61
12	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมการคัดแยกขยะของคร้วเรือน ในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ตามหลักการ 5R ในภาพรวม.....	63
13	การเปรียบเทียบเพศกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะของคร้วเรือนในเขตเทศบาล ตำบลนาป่า.....	64

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
14	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือน ในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามช่วงอายุ ของกลุ่มตัวอย่าง 64
15	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรม การคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี กับช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่าง 65
16	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการคัดแยกขยะ ของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำแนกตาม ช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่าง..... 65
17	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือน ในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา ของกลุ่มตัวอย่าง 66
18	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรม การคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี กับระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง 67
19	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือน ในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามอาชีพ ของกลุ่มตัวอย่าง 67
20	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรม การคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี กับอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง..... 68
21	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการคัดแยกขยะ ของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง..... 68
22	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือน ในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามรายได้ ของกลุ่มตัวอย่าง 69

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า	
23	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรม การคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี กับรายได้ของกลุ่มตัวอย่าง.....	70
24	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการคัดแยกขยะ ของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามรายได้ ของกลุ่มตัวอย่าง	70
25	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือน ในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามขนาด ของครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่าง.....	71
26	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรม การคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี กับขนาดของครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่าง	72
27	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือน ในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามความรู้เกี่ยวกับ ประโยชน์ และผลกระทบในการคัดแยกขยะของกลุ่มตัวอย่าง	72
28	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรม การคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี กับความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ และผลกระทบในการคัดแยกขยะของกลุ่มตัวอย่าง	73
29	สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน.....	73

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย	9
2	ลักษณะขยะย่อยสลาย	14
3	ลักษณะขยะรีไซเคิล	14
4	ลักษณะขยะอันตราย	15
5	ลักษณะขยะทั่วไป	15

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากการพัฒนาประเทศในภาวะปัจจุบัน ท่ามกลางกระแสการแข่งขันพัฒนาอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีที่รุนแรงในโลกแห่งเสรีประชาธิปไตย ที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในทุก ๆ วินาทีของยุคโลกาภิวัตน์ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้น ได้ส่งผลกระทบในทุก ๆ ด้าน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้จากการขยายตัวของชุมชน และสังคมในปัจจุบันพบว่า ปัญหาที่ตามมา คือ ปัญหาด้านขยะมูลฝอยที่มีปริมาณมาก รวมถึงปัญหาทางด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง จากความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดสิ่งที่น่ากลัวเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ปัญหาขยะมูลฝอย และการบริหารจัดการด้านขยะมูลฝอยในปัจจุบันมีความสลับซับซ้อนมาก เนื่องจากปริมาณขยะมูลฝอย ความหลากหลายของแหล่งผลิต ความหลากหลายขององค์ประกอบของขยะมูลฝอย การขยายตัวของเขตเมือง และความจำกัดของงบประมาณที่จะใช้ในการบริหารจัดการ สำหรับประเทศไทยปัญหาขยะมูลฝอยนับว่าเป็นปัญหาที่สะสมมาจนถึงปัจจุบัน และกลายเป็นปัญหาใหญ่ที่มีความรุนแรงที่จำเป็นต้องรีบดำเนินการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ปัญหาขยะมูลฝอยนับว่าเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม สุขภาพอนามัยของประชาชน รวมถึงส่งผลโดยตรงต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนในชุมชนพื้นที่นั้น ๆ (สมเกียรติ ชูช่วยหลี่, 2554, หน้า 1)

เมื่อปี พ.ศ. 2556 กรมควบคุมมลพิษได้หยิบยกเรื่อง ขยะเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่น่าห่วงใย จากภาพของขยะที่กองทิ้งเป็นภูเขาอยู่ในสถานที่กำจัด ขยะถูกนำไปกองทิ้งในพื้นที่ต่าง ๆ ไฟไหม้บ่อขยะที่เกิดขึ้นเป็นประจำ การลักลอบทิ้งกากอุตสาหกรรม และจากเหตุการณ์ไฟไหม้บ่อขยะที่แพรกษา จังหวัดสมุทรปราการ ได้ทำให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ประกาศให้ “ขยะเป็นวาระแห่งชาติ” สั่งการให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดย กรมควบคุมมลพิษ จัดทำโรดแมป การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ซึ่ง คสช. เห็นชอบเมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2557 เกิดเป็นแรงขับเคลื่อนให้ทุกภาคส่วนเข้าร่วมดำเนินการ (กรมควบคุมมลพิษ, 2558) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กล่าวว่า คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้เห็นความสำคัญของปัญหาขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศที่จะต้องแก้ไข โดยเร่งด่วน และกำหนดให้เรื่องการจัดการขยะมูลฝอยเป็นวาระแห่งชาติ และได้มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดระบบบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ พ.ศ. 2557 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 131 ตอนพิเศษ 189 ง ลงวันที่ 25 กันยายน 2557 และมีหนังสือ

สั่งการรวมถึงแผนการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ซึ่งผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม พ.ศ. 2557 โดยมอบหมายให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.) เป็นเจ้าภาพดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดมาตรการ แนวทางการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย และของเสียอันตราย ในช่วงที่ผ่านมา ทส. ได้จัดทำโรดแมป การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย โดยได้หารือร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ในการดำเนินงานตามโรดแมป มีหลักการสำคัญ คือ การลดและคัดแยกขยะมูลฝอยที่ต้นทางการจัดการขยะมูลฝอยแบบศูนย์รวม และกำจัดโดยเทคโนโลยีที่เหมาะสมแบบผสมผสานเน้นการแปรรูปเป็นพลังงานหรือทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยการส่งเสริมและสนับสนุนเอกชนมาลงทุนหรือร่วมลงทุน รวมทั้งสร้างวินัยของคนในชาติ สร้างจิตสำนึกให้ประชาชน เยาวชน นักเรียน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทางจนถึงการกำจัดขั้นสุดท้ายซึ่งกำหนดระยะเวลาดำเนินงานเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะเร่งด่วน ภายใน 6 เดือน ระยะปานกลาง ภายใน 1 ปี และระยะยาว 1 ปีขึ้นไป ดังนั้น เพื่อให้การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสามารถลดผลกระทบที่จะก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อประชาชน และความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมของประเทศโดยรวม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ โดยเฉพาะจังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องดำเนินการตามโรดแมป การจัดการขยะมูลฝอย และของเสียอันตรายอย่างจริงจังเพื่อให้เกิดผลทันที เพื่อบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศให้กับจังหวัด ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปปฏิบัติ และดำเนินงานจัดการขยะมูลฝอยในจังหวัดของตนเองตาม โรดแมป การจัดการขยะมูลฝอย และของเสียอันตรายให้เกิดผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งกรอบการดำเนินงานในแต่ละจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้กำกับดูแลการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในภาพรวมของจังหวัด โดยจะมีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัด และมีการสำรวจ และจัดการกับบ่อขยะเดิมที่ไม่ถูกต้อง พร้อมจัดทำแผนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัดให้แล้วเสร็จภายในเดือนธันวาคม นั้น และส่งให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จัดทำเป็นแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศเสนอคณะรัฐมนตรี ต่อไป (กรมควบคุมมลพิษ, 2557)

จังหวัดชลบุรีเป็นจังหวัดที่ตั้งอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ของประเทศ และเป็นจังหวัดที่มีการขยายตัวของการพัฒนาเศรษฐกิจ ทั้งสาขาอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม การท่องเที่ยว การบริการ หมู่บ้านจัดสรร โรงแรม รีสอร์ท ฯลฯ ปีหนึ่ง ๆ มากกว่า 5-10 % ต่อเนื่องทุกปี เป็นเหตุให้มีประชาชนจากทุกจังหวัดทั่วประเทศหลั่งไหลเข้ามาในเขตจังหวัดชลบุรี

เพื่อทำการค้า การลงทุน หางานทำ มาท่องเที่ยว และซื้อบ้านอยู่อาศัยเป็นจำนวนมาก ทำให้มีโอกาสเป็นศูนย์กลางคมนาคม และการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมเหล่านี้นำมาซึ่งของเสีย สิ่งปฏิกูล หรือขยะมูลฝอยเป็นจำนวนมาก (<http://www.chonburi.go.th/>) จังหวัดชลบุรี มีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกหลักวิชาการ จำนวน 8 แห่ง โดยเป็นการฝังกลบแบบถูกหลักสุขาภิบาล (Sanitary landfill) จำนวน 4 แห่ง เป็นแบบฝังกลบอย่างถูกสุขาภิบาล จำนวน 2 แห่ง และเป็นแบบคัดแยกและฝังกลบ จำนวน 2 แห่ง โดยแต่ละแห่งให้บริการกำจัดขยะมูลฝอยจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนบริเวณใกล้เคียง มีปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนเกิดขึ้นรวม 2,349.89 ตันต่อวัน ซึ่งสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยดังกล่าวข้างต้นหลายแห่งมีปัญหาาระบบเต็มศักยภาพ ทำให้ปัญหาด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนกำลังทวีความรุนแรงมากขึ้น อันสืบเนื่องมาจากระบบกำจัดขยะที่มีอยู่ในพื้นที่จังหวัดชลบุรีเป็นระบบแบบฝังกลบ จึงมีข้อจำกัดของพื้นที่ในการก่อสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอย และปริมาณขยะมูลฝอยที่เพิ่มมากขึ้น ตามการขยายตัวของชุมชน นอกจากนี้ระบบกำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองพนัสนิคม และเทศบาลเมืองบ้านบึงรวมทั้งสถานีขนถ่ายขยะมูลฝอยเขาเพชรก็ไม่สามารถรองรับปริมาณขยะได้อีก เนื่องจากระบบได้ใช้งานเต็มศักยภาพ จึงทำให้เกิดปัญหาการลักลอบทิ้งขยะและกากอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัด ซึ่งในอนาคตคาดว่าจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างรุนแรง (สำนักงานจังหวัดชลบุรี, 2557)

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2557) ได้ทำการวิเคราะห์ศักยภาพ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประกอบการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2559 ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ศักยภาพโดยใช้ฐานด้านทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก ประกอบกับความเชื่อมโยงและสอดคล้องกับแนวทางตามยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด โดยมุ่งมั่นที่จะให้จังหวัดชลบุรีมีความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งในส่วนของภาคอุตสาหกรรมและภาคชุมชนให้ยั่งยืน แต่ปัญหาด้านทรัพยากรน้ำ และความสามารถในการจัดการขยะมูลฝอยและน้ำเสียที่กำลังก่อตัวมากขึ้นตามการเจริญเติบโตของเมืองที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้น การเพิ่มขีดความสามารถของหน่วยงานในระดับท้องถิ่นในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนและน้ำเสีย ทั้งในรูปของการเก็บขน รวบรวม การคัดแยก การกำจัด การลดปริมาณการผลิตขยะที่เพิ่มขึ้นต่อคนให้ไม่เกินคนละ 1 กิโลกรัมต่อวัน ตลอดจนการส่งเสริมการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ให้ได้มากที่สุด โดยการส่งเสริมให้เกิด กระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนให้ทั่วถึงและต่อเนื่อง ซึ่งเป็นมาตรการเชิงรุก การวางระบบ ฐานข้อมูล การจัดวางระบบและพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้เกิดความเข้มแข็ง การสร้างการมีจิตอาสาที่พร้อมมีส่วนร่วมของภาคประชาชน การมีสถาบัน

ทางการศึกษาที่เข้มแข็ง เพื่อส่งเสริมให้การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติที่ดี แต่ในส่วนของภาคประชาชนบางพื้นที่ยังขาดการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและข้อชี้แนะ ดังนั้น หากเปลี่ยนจุดด้อยดังกล่าวให้เป็นจุดแข็งที่ยั่งยืน โดยการพัฒนานุเคราะห์ทางด้านสิ่งแวดล้อมให้มีความตื่นตัวที่จะเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา รวมถึงการเข้าถึงภาคประชาชน รวมทั้งมีการวางแผนการพัฒนาให้เป็นระยะตามระดับความสำคัญของปัญหา ก็จะทำให้การพัฒนาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป (สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2557, หน้า 48-49)

ทุกภาคส่วนจึงต้องหันมาร่วมมือกันอย่างจริงจัง เพื่อปรับเปลี่ยนความคิดและพฤติกรรมของประชาชนให้เคารพในคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อลด ละ เลิกการผลิตขยะ ซึ่งเป็นการจัดการอย่างเป็นกระบวนการผสมผสาน และบูรณาการเข้ากับหลักการ 5R ในการสร้างจิตสำนึก อันจะทำให้เกิดการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ประชาชนที่เป็นผู้สร้างปัญหาและเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากปัญหารวมถึงการแก้ไขปัญหาขยะที่เกิดขึ้นและดำรงอยู่ (ดวงสมร พิกสังข์, 2555)

เทศบาลตำบลนาป่า เป็นเทศบาลที่ตั้งอยู่ในจังหวัดชลบุรี มีพื้นที่รับผิดชอบ 18.30 ตารางกิโลเมตร มีจำนวนประชากร 36,188 คน และยังมีประชากรแฝงอีกประมาณ 30,000 คน ปัจจุบันในเขตเทศบาลมีขยะมูลฝอยในปี พ.ศ. 2556 จำนวน 56 ตัน/วัน เมื่อทำการประเมินแนวโน้มปริมาณขยะมูลฝอยของเทศบาลในอีก 5 ปี คือ พ.ศ. 2558-2562 จะมีปริมาณที่เพิ่มขึ้นตามจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี เฉลี่ยวันละ 1.6 กิโลกรัม/คน/วัน ประกอบกับเทศบาลเป็นเขตติดต่อกับที่มีแหล่งอุตสาหกรรมและหมู่บ้านจัดสรรเป็นจำนวนมาก จึงทำให้มีประชากรแฝงอีกประมาณ 30,000 คน เข้ามาอาศัย และทำงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร ซึ่งทำให้มีปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้น และปัญหาการบริหารจัดการเก็บขยะมูลฝอยตามมา เมื่อวิเคราะห์จากข้อมูลปริมาณขยะมูลฝอยในเชิงพื้นที่และแนวโน้มการเพิ่มของประชากรของเทศบาลและจำนวนแรงงานต่างจังหวัด/แรงงานต่างด้าวที่เพิ่มขึ้นในแต่ละวัน จะทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องกำจัดเป็นจำนวนมาก หากยังไม่มีระบบการกำจัดขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพ มีมาตรฐาน ถูกหลักสุขาภิบาล และครบวงจรจะก่อให้เกิดปัญหาที่มีผลกระทบต่อประชาชน ชุมชน และสิ่งแวดล้อม เทศบาลจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการขยะโดยมีการบูรณาการร่วมหน่วยงานอื่นเพื่อหาแนวทางการกำจัดที่มีประสิทธิภาพ ได้มาตรฐานถูกหลักสุขาภิบาลและครบวงจร รวมทั้งต้องนำหลัก 5R มาดำเนินการในพื้นที่เพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอยเบื้องต้น และการสร้างจิตสำนึกของประชาชนในการคัดแยกขยะมูลฝอย หรือวิธีการอื่นที่ทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยลดลง (กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมเทศบาลตำบลนาป่า, 2558)

ดังนั้น จากสภาพปัญหาขยะมูลฝอยดังกล่าวข้างต้น และความต้องการที่จะพัฒนางานด้านการจัดการขยะของผู้ทำกรวิจัย จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องศึกษาปัจจัยต่าง ๆ เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือน ในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี แนวทางการกำหนดรูปแบบ กลวิธีในการวางแผน/ โครงการเพื่อพัฒนาพฤติกรรม การคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี และยังสามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการแก้ไขปัญหาในงานสุขภาพ กองสาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลนาป่า ในการปรับปรุงให้อยู่ในระดับที่สมดุลต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้พิจารณาหาแนวทางดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย ด้วยวิธีการที่เหมาะสม เพื่อเป็นแนวทางในการกำจัดขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลนาป่า ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของครัวเรือนต่อเดือน ขนาดของครัวเรือน และความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และผลกระทบในการคัดแยกขยะ

สมมติฐานของการวิจัย

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนแตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนแตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนแตกต่างกัน
4. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนแตกต่างกัน
5. ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนแตกต่างกัน
6. ประชาชนที่มีขนาดของครัวเรือนต่างกัน มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนแตกต่างกัน
7. ประชาชนที่มีความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ และผลกระทบในการคัดแยกขยะต่างกัน มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำนวน 36,188 คน โดยแยกเป็นชาย 17,761 คน และหญิง 18,427 คน จำนวนครัวเรือน 21,711 ครัวเรือน (ข้อมูลฝ่ายทะเบียน เดือนพฤษภาคม 2558)

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรอิสระ

1. เพศ
2. อายุ
3. ระดับการศึกษา
4. อาชีพ
5. รายได้ของครัวเรือนต่อเดือน
6. ขนาดของครัวเรือน
7. ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และผลกระทบในการคัดแยกขยะ
8. สถานที่รับซื้อของเก่า
9. การได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ

ตัวแปรตาม

พฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ตามหลักการ 5R ได้แก่

1. การลดปริมาณขยะมูลฝอย (Reduce)
2. การนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse)
3. การนำมาแก้ไข ซ่อมแซม (Repair)
4. การแปรสภาพและหมุนเวียนนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)
5. การลดการใช้วัสดุที่ก่อให้เกิดมลพิษ/ ทำลายซาก (Reject)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

นำผลการวิจัยมาสร้างแนวทางในการกำหนดรูปแบบในการวางแผนโครงการ เพื่อการพัฒนาพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือน และใช้เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม เพื่อเป็นประโยชน์ ที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการดำเนินนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี หรือประเด็นอื่น ๆ ต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

พฤติกรรมคัดแยกขยะ หมายถึง การปฏิบัติตัวของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า ในการคัดแยกขยะประเภทต่าง ๆ ได้ถูกต้อง คือ ขยะอินทรีย์ ขยะรีไซเคิล ขยะทั่วไป ขยะอันตราย ตามแนวทาง 5R ได้แก่ การลดปริมาณขยะมูลฝอย (Reduce) การนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) การนำมาแก้ไข ซ่อมแซม (Repair) การแปรสภาพและหมุนเวียนนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) และการลดการใช้วัสดุที่ก่อให้เกิดมลพิษ/ ทำลายยาก (Reject)

1. การลดปริมาณขยะมูลฝอย (Reduce) หมายถึง วิธีการลดปริมาณขยะมูลฝอย ที่อาจเกิดขึ้น เช่น ใช้ตะกร้าใส่ของแทนถุงพลาสติก ใช้ปิ่นโตแทนถุงใส่อาหาร การเลือกใช้สินค้าที่มีบรรจุภัณฑ์ที่ใช้ได้หลายครั้ง เพื่อลดปริมาณของบรรจุภัณฑ์ที่จะกลายเป็นขยะมูลฝอย
  2. การนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) หมายถึง การนำวัสดุมาใช้ซ้ำหรือใช้ใหม่ใช้แล้วใช้อีก การพยายามใช้สิ่งของต่าง ๆ หลาย ๆ ครั้ง ก่อนที่จะทิ้งหรือเลือกซื้อของใหม่ เช่น นำขวดน้ำอัดลมมาบรรจุน้ำดื่ม นำกระดาษที่ใช้แล้วหน้าเดียวมาใช้ซ้ำอีกหน้า
  3. การนำมาแก้ไข ซ่อมแซม (Repair) หมายถึง การนำวัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุดเสียหาย มาซ่อมแซม เช่น ซ่อมแซมเสื้อผ้าที่ขาดชำรุดหรือซ่อมแซมเครื่องใช้ภายในบ้านแทนการซื้อใหม่
  4. การแปรสภาพและหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) หมายถึง การนำวัสดุมาผ่านกระบวนการผลิตเป็นสินค้าใหม่ คือการนำขยะมูลฝอยมาแปรรูปตามกระบวนการของแต่ละประเภท โดยการคัดแยก เช่น แยกแก้ว พลาสติก กระดาษ นำไปขายให้ร้านรับซื้อของเก่า เพื่อสู่กระบวนการแปรสภาพต่อไป หรือนำเศษอาหารไปทำปุ๋ยหมัก
  5. การลดการใช้วัสดุที่ก่อให้เกิดมลพิษ/ ทำลายยาก (Reject) หมายถึง การหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ก่อให้เกิดมลพิษ สารเคมีรุนแรง หรือวัสดุที่ใช้แล้วทิ้ง เช่น โฟม
- ครัวเรือน หมายถึง สมาชิกที่อาศัยอยู่ร่วมกันของบ้านแต่ละบ้านในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
- ขยะมูลฝอย หมายถึง บรรดาสิ่งของต่าง ๆ ซึ่งขณะนั้น คนไม่ต้องการและทิ้งไป ทั้งนี้รวมตลอดถึง เศษผ้า เศษอาหารมูลสัตว์ ซากสัตว์ ฝักรวม และเศษวัสดุ ที่เก็บกวาด

จากเคหะสถาน อาคาร ถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ โรงงานอุตสาหกรรม และอื่น ๆ

ขยะของครัวเรือน หมายถึง วัสดุ หรือบรรดาสิ่งของที่ไม่ต้องการใช้ประโยชน์ของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี เช่น เศษอาหาร กระดาษ กระจัง โลหะ ขวดแก้ว พลาสติก ถ้วยไฟฉาย หลอดไฟ แบตเตอรี่ เป็นต้น

การจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง การดำเนินการต่าง ๆ ก็ตามที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี โดยครอบคลุมถึงเรื่องวันเวลาที่ให้บริการขั้นตอนและวิธีการดำเนินการเก็บขยะมูลฝอย การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รถและอุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บขยะมูลฝอย

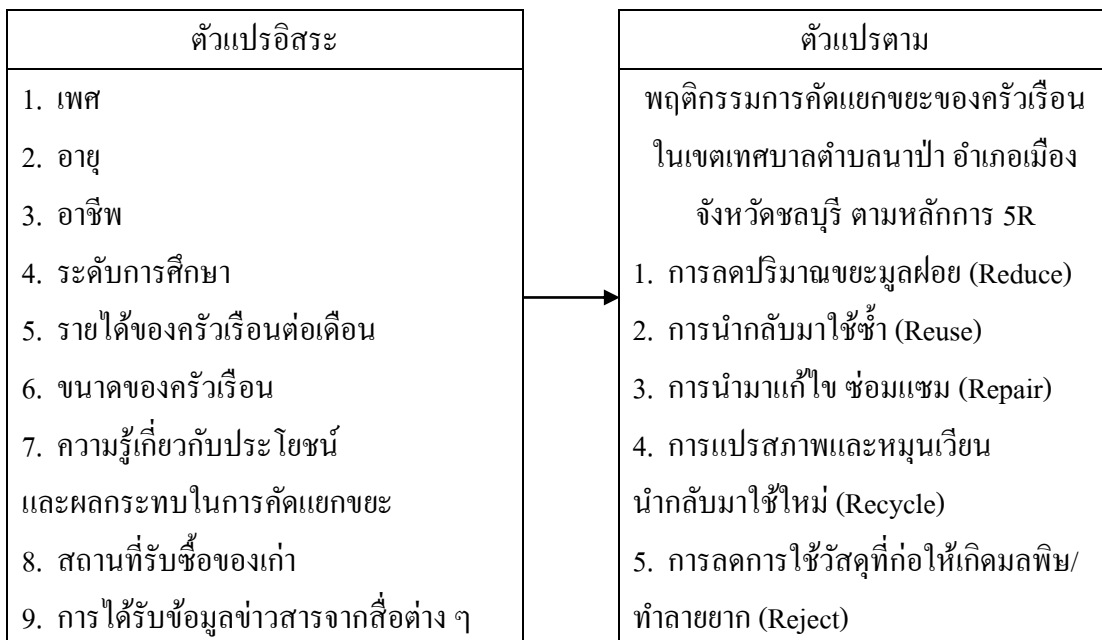
คุณลักษณะประชากร หมายถึง คุณลักษณะส่วนบุคคล ของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า ที่ได้กำหนดไว้ในที่นี้คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของครัวเรือนต่อเดือน ขนาดของครัวเรือน

ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ และผลกระทบในการคัดแยกขยะ หมายถึง การที่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า มีความรู้และความเข้าใจการคัดแยกขยะที่ถูกต้องเหมาะสมทำให้ได้รับประโยชน์อย่างไร ทั้งด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการคัดแยกขยะที่ไม่ถูกต้องทำให้เกิดผลกระทบอย่างไร ทั้งด้านเศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม

สถานที่รับซื้อของเก่า หมายถึง ร้านค้า สถานประกอบการกิจการ ที่มีการรับซื้อ ขายเป็นแลกเปลี่ยน สะสมวัตถุหรือสิ่งของที่ชำรุดใช้แล้วหรือเหลือใช้ที่เกิดจากการคัดแยกขยะจากชุมชน

การได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ หมายถึง การได้รับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการขยะ จากสื่อต่าง ๆ ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ รวมถึงได้รับคำแนะนำ คำชี้แจง ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการขยะ จากบุคคลในครอบครัว เพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงานหรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องในสังคม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี” ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นศึกษา เพื่อใช้เป็นกรอบพื้นฐานและประกอบแนวทางการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี รวมตลอดถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น ส่วน ๆ ดังนี้

1. แนวคิดและความหมายของพฤติกรรม (Behavior)
2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย
3. กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
4. ข้อมูลทั่วไปของเขตเทศบาลตำบลนาป่า จังหวัดชลบุรี
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและความหมายของพฤติกรรม (Behavior)

ความหมายของพฤติกรรม

การศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์มีการศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมไว้หลายทฤษฎี ทั้งนี้ได้มีผู้ที่ให้ความหมายของคำว่า “พฤติกรรม” ไว้มากมาย เช่น

อรุณ รักธรรม (2540) คำว่า พฤติกรรม (Behavior) คือ ท่าทางที่แสดงออกหรือเกิดปฏิกิริยาเมื่อเผชิญกับสิ่งเร้าภายนอก การแสดงออกนั้นอาจเกิดจากอุปนิสัยหรือเกิดจากความเคยชินอันที่ได้รับจากประสบการณ์และการศึกษาอบรมก็ตาม การแสดงออกนี้อาจเป็นได้ในรูปคล้ายตามหรือต่อต้าน และอาจเป็นได้ทั้งคุณและโทษต่อเจ้าของพฤติกรรมเอง และต่อสิ่งเร้าภายนอก

วิมลสิทธิ์ หรยางกูร (2541) พฤติกรรมมนุษย์ที่แสดงออกมาจากความคิดความรู้สึกที่ได้รับในสภาพแวดล้อมที่เป็นพฤติกรรมภายนอก พฤติกรรมทางจิตหรือพฤติกรรมภายใน

ราชบัณฑิตยสถาน (2546) ได้ให้ความหมายของคำว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำหรืออาการที่แสดงออกทางกล้ามเนื้อ ความคิด ความรู้สึก เพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้า

ธนวรรณ อัมสมบูรณ์ (2546) พฤติกรรม (Behavior) หมายถึง การแสดงออกของมนุษย์ โดยมีสิ่งกระตุ้นหรือสิ่งเร้าตามสภาวะสิ่งแวดล้อมหรือแต่ละสถานการณ์ต่าง ๆ พฤติกรรมของคนนั้น จำแนกออกเป็น 2 ประเภท คือ พฤติกรรมภายใน (Covert behavior) คือ พฤติกรรม

ที่ไม่สามารถมองเห็น และพฤติกรรมภายนอก (Overt behavior) คือ พฤติกรรมที่สามารถมองเห็น จะแสดงออกมาให้เห็นหรือรับรู้ทางการปฏิบัติหรือการไม่ปฏิบัติ

บุษกร ชีวะธรรมมานนท์ (2552) พฤติกรรมเป็นความพร้อมที่บุคคลกระทำ อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากความคิด ความรู้สึกจะแสดงออกมาในรูปการประพฤติปฏิบัติโดยการยอมรับหรือปฏิเสธลักษณะพฤติกรรมมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับสังคม ได้แก่ การรับรู้ การเรียนรู้ การคิด อารมณ์ และเจตคติบุคคล เมื่อได้รับการเรียนรู้ที่เป็นการเรียนรู้ที่เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้น จะต้องประกอบด้วยการกระทำกิจกรรมใด ๆ ผลที่เกิดขึ้น และปฏิบัติทวิยาต่อผลที่เกิดขึ้น ไม่สมความคาดหวัง

อนันต์ ศิริพงษ์วัฒนา (2552) พฤติกรรม หมายถึง กิริยาอาการหรือปฏิกริยาที่แสดงออกหรือเกิดขึ้นเมื่อเผชิญสิ่งเร้าซึ่งมาจากภายในร่างกายหรือภายนอกร่างกายก็ได้ และปฏิกริยาที่แสดงออกนั้น มิได้เป็นพฤติกรรมทางกายนั้น แต่รวมถึงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องจิตใจด้วย สรุปได้ว่า พฤติกรรม หมายถึง ปฏิกริยาหรือกิจกรรมของบุคคลที่แสดงออกทั้งภายนอกและภายในตามสภาพทางสังคม วัฒนธรรม สถานการณ์ และประสบการณ์ มีทั้งที่สังเกตเห็นได้และสังเกตไม่ได้ โดยการกระทำที่แสดงออกไปปรากฏสัมผัสได้ด้วยประสาทสัมผัสทางใดทางหนึ่งใน 5 ทวาร หรือวัดด้วยเครื่องมือที่สร้างขึ้นได้และแสดงออกมาโดยตรวจสอบได้ตามมาตรฐานที่กำหนด

องค์ประกอบของพฤติกรรม

Cronbach (1951 อ้างถึงใน บุษกร ชีวะธรรมมานนท์, 2552, หน้า 30) ได้อธิบายว่า พฤติกรรมของบุคคลจะเกิดขึ้นจากองค์ประกอบ 7 ประการ ดังนี้

1. ความมุ่งหมาย (Goal) พฤติกรรมเกิดจากความมุ่งหมายจากการตั้งเป้าหมาย เพื่อตอบสนองความนึกคิดความต้องการของตน และคนเรามักเลือกตอบสนองในสิ่งที่สำคัญ เร่งด่วนมากกว่าสิ่งอื่น
2. ความพร้อม (Readiness) คนเรามีความต้องการไม่เหมือนกัน เนื่องจากความพร้อม แต่ละคนไม่เท่ากัน จึงทำให้เกิดความแตกต่างและความสามารถของพฤติกรรม
3. สถานการณ์ (Situation) การแสดงออกของพฤติกรรมคนเรา มักจะเกิดจากความพึงพอใจหรือเหตุการณ์ สถานที่ เวลาที่เหมาะสมที่จะแสดงออกมา
4. การแปลความหมาย (Interpretation) การแสดงออกพฤติกรรมของคนเรานั้น มักผ่านขั้นตอนการนึกคิดไตร่ตรองความรอบคอบ และประเมินสถานการณ์เพื่อความถูกต้อง และตอบสนองความต้องการของตนอย่างดีที่สุด
5. การตอบสนอง (Respond) หลังจากได้แปลความหมาย หรือได้ประเมินสถานการณ์ แล้วพฤติกรรมก็จะถูกกระทำ ตามวิธีการที่ได้เลือกในขั้นตอนของการแปลความหมาย

6. ผลที่ได้รับ (Consequence) ผลของการกระทำ หรือผลลัพธ์ อาจจะตรงหรือไม่ตรงกับสิ่งที่เราคาดหวังไว้

7. ปฏิกริยาต่อความผิดหวัง (Reaction to threat) ผลของการกระทำหรือผลลัพธ์ไม่ตรงกับสิ่งที่คาดหวัง คนเราจะแสดงพฤติกรรมออกมาทางด้านลบ และอาจมีการทบทวนความต้องการนั้นใหม่อีกครั้ง

ประเภทของพฤติกรรม

Novabizz (2005) นักจิตวิทยาแบ่งพฤติกรรมมนุษย์ออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. พฤติกรรมที่มีมาแต่กำเนิด เกิดขึ้นโดยสัญชาตญาณ ซึ่งไม่มีการเรียนรู้มาก่อน
2. พฤติกรรมที่เกิดจากอิทธิพลของกลุ่ม เป็นพฤติกรรมที่ได้รับจากบุคคลในสังคม ดังนั้น การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของมนุษย์ให้เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อม แบ่งออกเป็น 4

ลักษณะ คือ

1. การปรับเปลี่ยนทางด้านสรีระร่างกาย
2. การปรับเปลี่ยนทางด้านอารมณ์และความรู้สึกนึกคิด
3. การปรับเปลี่ยนทางด้านสติปัญญา
4. การปรับเปลี่ยนอุดมคติ

สุภัททา ปิณฑะแพทย์ (2542, หน้า 2-5) ได้แบ่งประเภทของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในลักษณะต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. พิจารณาจากพฤติกรรมด้วยการสังเกต พฤติกรรมภายนอก (Overt) สามารถแสดงออกให้สังเกตได้ และพฤติกรรมภายใน (Covert) ไม่สามารถแสดงออกให้สังเกตได้
2. พิจารณาจากแหล่งที่เกิดพฤติกรรม ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นโดยสภาพแวดล้อมรอบๆตัว หรือธรรมชาติเป็นตัวกระตุ้น และสามารถทำให้เกิดการเรียนรู้เรียกว่าประสบการณ์
3. พิจารณาจากภาวะทางจิตของบุคคล พฤติกรรมที่กระทำโดยรู้ตัว (Conscious) และพฤติกรรมที่กระทำโดยไม่รู้ตัว (Unconscious)
4. พิจารณาจากแหล่งพฤติกรรมการแสดงออกของอินทรีย์ พฤติกรรมทางกายภาพ (Physiological activities) เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกโดยใช้อวัยวะของร่างกายอย่างเป็นรูปธรรม และพฤติกรรมทางจิตใจ (Psychological activities) เป็นพฤติกรรมที่อยู่ในระดับความคิด ความเข้าใจหรือเกิดอารมณ์
5. พิจารณาจากการทำงานของระบบประสาท พฤติกรรมที่ควบคุมได้ (Voluntary) โดยใช้สมองเป็นตัวควบคุมการแสดงออกของพฤติกรรม และพฤติกรรมที่ควบคุมไม่ได้ (Involuntary) เป็นการแสดงออกโดยอัตโนมัติหรือสัญชาตญาณ

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย

ความหมายของขยะมูลฝอย

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 (2535 อ้างถึงใน ปิยชาติ ศิลปะสุวรรณ, 2557, หน้า 2) ได้ให้ความหมายคำว่า “ขยะมูลฝอย” หรือ “มูลฝอย” ไว้ว่า หมายถึง เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร ถ้ำ มูลสัตว์ หรือซากสัตว์ รวมตลอดถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น

“ขยะหรือมูลฝอย” ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542 อ้างถึงใน มาฆรัตน์ กลั่นกลิ่นหอม, 2555, หน้า 22) “หมายถึง หยากเยื่อ เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร ถ้ำ มูลสัตว์ หรือซากสัตว์ รวมตลอดถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาดที่เลี้ยงสัตว์”

กรมควบคุมมลพิษ (2548 อ้างถึงใน ปิยชาติ ศิลปะสุวรรณ, 2557, หน้า 2) ได้อธิบายไว้ว่า ขยะหรือมูลฝอย (Solid waste) คือ เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร ถ้ำ มูลสัตว์ หรือซากสัตว์ รวมตลอดถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น และหมายความรวมถึงมูลฝอยติดเชื้อ มูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน หรือคร่าวเรือน ยกเว้นวัสดุที่ไม่ใช้แล้วของโรงงาน ซึ่งมีลักษณะและคุณสมบัติที่กำหนดไว้ ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน

มาตรา 3 ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2550 (2550 อ้างถึงใน มาฆรัตน์ กลั่นกลิ่นหอม, 2555, หน้า 22) แก้ไขเพิ่มเติมกล่าวว่า “มูลฝอย” หมายถึง เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัตถุ ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร ถ้ำ มูลสัตว์ ซากสัตว์ หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น และหมายความรวมถึงมูลฝอยติดเชื้อ มูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน

สรุปได้ว่า ขยะหรือมูลฝอย หมายถึง เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัตถุ ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร ถ้ำ มูลสัตว์ ซากสัตว์หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น รวมถึงมูลฝอยติดเชื้อ มูลฝอยมีพิษหรืออันตรายจากชุมชนหรือคร่าวเรือน ยกเว้นมูลฝอยที่มีลักษณะและคุณสมบัติที่กำหนดไว้ด้วยกฎหมายโรงงาน (ปิยชาติ ศิลปะสุวรรณ, 2557, หน้า 2)

ประเภทของขยะมูลฝอย

จากการศึกษาเกี่ยวกับประเภทของขยะมูลฝอย พบว่า ขยะมูลฝอยได้ถูกแบ่งออกเป็นหลายประเภทตามลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย (2555) ได้จัดแบ่งประเภทของขยะมูลฝอยชุมชนออกตามลักษณะทางกายภาพได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. ขยะย่อยสลาย (Compostable waste) หรือมูลฝอยย่อยสลาย คือ ขยะที่เน่าเสียและย่อยสลายได้เร็ว สามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้ เช่น เศษผัก เปลือกผลไม้ เศษอาหาร ใบไม้ เศษเนื้อสัตว์ เป็นต้น แต่ไม่รวมถึงมูลฝอยย่อยสลายที่เกิดจากการทดลองในห้องปฏิบัติการขยะย่อยสลายสามารถพบมากที่สุดถึง 64 % ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ

ภาพที่ 2 ลักษณะขยะย่อยสลาย (สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย, 2555)

2. ขยะรีไซเคิล (Recyclable waste) หรือมูลฝอยที่ยังใช้ได้ คือ ของเสียบรรจุภัณฑ์หรือวัสดุเหลือใช้ ซึ่งสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ เช่น แก้ว กระดาษ เศษพลาสติก กล่องเครื่องดื่มแบบ UHT กระป๋อง เศษโลหะ อะลูมิเนียม ยางรถยนต์ เป็นต้น ขยะรีไซเคิลพบมากเป็นอันดับที่สองในกองขยะถึง 30 % ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ

ภาพที่ 3 ลักษณะขยะรีไซเคิล (สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย, 2555)

3. ขยะอันตราย (Hazardous waste) หรือมูลฝอยอันตราย คือ ขยะที่ปนเปื้อนวัตถุอันตรายชนิดต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ วัตถุระเบิด วัตถุไวไฟ วัตถุออกซิไดซ์ วัตถุมีพิษ วัตถุที่ทำให้เกิดโรค วัตถุกรมมันตรังสี วัตถุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม วัตถุกัดกร่อน วัตถุที่ก่อให้เกิดการระคายเคือง วัตถุอย่างอื่นไม่ว่าจะเป็นเคมีภัณฑ์หรือสิ่งอื่นใดที่อาจทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สินหรือสิ่งแวดล้อม เช่น ถ่านไฟฉาย หลอดฟลูออเรสเซนต์ แบตเตอรี่ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ภาชนะบรรจุสารกำจัดศัตรูพืช กระป๋องสเปรย์บรรจุสีหรือสารเคมี เป็นต้น ขยะมักจะพบได้น้อยที่สุดเพียง 3 % ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ

ภาพที่ 4 ลักษณะขยะอันตราย (สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย, 2555)

4. ขยะทั่วไป (General waste) หรือมูลฝอยทั่วไป คือ ขยะที่มีลักษณะย่อยสลายยาก และไม่คุ้มค่าสำหรับการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น ห่อพลาสติกใส่ขนม ถุงพลาสติกบรรจุผงซักฟอก พลาสติกห่อลูกอม ซองบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ถุงพลาสติกเปื้อนเศษอาหาร โฟมเปื้อนอาหาร ฟอสเฟตเปื้อนอาหาร เป็นต้น ขยะทั่วไปเป็นขยะที่มีปริมาณน้อย จะพบเพียง 3 % ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ

ภาพที่ 5 ลักษณะขยะทั่วไป (สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย, 2555)

กรมควบคุมมลพิษ (2547 อ้างถึงใน มาฆรัตน์ กลั่นกลิ่นหอม, 2555, หน้า 23) กล่าวว่า ขยะมูลฝอยมีขนาดแตกต่างกัน มีทั้งขนาดใหญ่ที่สุด ไปจนถึงขนาดเล็กที่สุด สามารถแบ่งประเภทของมูลออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ขยะเปียก เป็นขยะซึ่งส่วนใหญ่มาจากเศษอินทรีย์วัตถุ เช่น เศษอาหาร เศษผักเปลือกผลไม้ ที่ได้จากแหล่งผลิตอาหารต่าง ๆ เช่น ตลาด โรงอาหาร โรงครัว ขยะประเภทนี้มีความชื้นมาก และเน่าเปื่อยง่าย และหากไม่มีการกำจัดที่ดีจะเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของสัตว์และแมลงนำโรคต่าง ๆ รวมทั้งก่อให้เกิดมลภาวะต่อแหล่งน้ำธรรมชาติ

2. ขยะแห้ง เป็นขยะที่มีความชื้นเล็กน้อยแต่ไม่รวมขี้เถ้า ขยะประเภทนี้สามารถติดไฟได้ เช่น เศษไม้ เศษกระดาษ และบางประเภทไม่สามารถติดไฟ เช่น เศษวัสดุก่อสร้างต่าง ๆ เศษแก้ว เป็นต้น ขยะบางประเภทมีพิษต่อสิ่งแวดล้อม เช่น แบตเตอรี่ ถ่ายไฟฉาย กากกัมมันตภาพรังสี ขยะกลุ่มนี้บางประเภทสามารถก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมได้อย่างรุนแรงหากกำจัดไม่ถูกต้อง

3. ขี้เถ้า เป็นขยะที่มาจากการเผาไหม้ของไม้ ถ่าน หรือเชื้อเพลิงอื่น ในการใช้ความร้อน เพื่อให้ความอบอุ่นต่อร่างกาย กากอุตสาหกรรม การผลิตอาหาร ขยะกลุ่มนี้สามารถก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศได้ หากกระบวนการกำจัดไม่เหมาะสม เนื่องจากจะถูกกระแสลมพัดขึ้นไปทำให้คุณภาพอากาศลดลง หรืออาจทำให้ทัศนวิสัยลดลงซึ่งอาจทำให้เกิดอุบัติเหตุทางการจราจรได้

แหล่งกำเนิดของขยะมูลฝอย

กรมควบคุมมลพิษ (2557) ได้กล่าว แหล่งที่มาของขยะมูลฝอย อาจจำแนกจากแหล่งกำเนิดของขยะมูลฝอยซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 7 แหล่ง ได้แก่

1. อาคารบ้านเรือน ภัตตาคาร ร้านค้า สถานที่ทำงาน ตลาดสด มีชนิดขยะและส่วนประกอบดังนี้

1.1 ประเภทขยะเปียก (Garbage) เป็นขยะที่เกิดจากการเตรียมการประกอบบริการอาหาร ขยะจากตลาด จากการเก็บอาหาร การซื้อขายอาหารและผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับอาหาร

1.2 ขยะแห้ง (Rubbish) พวกที่สามารถไหม้ไฟได้ เช่น กระดาษ กิ่งไม้ ใบไม้ หลั้ววัสดุเครื่องใช้ และพวกที่ไม่สามารถไหม้ไฟ เช่น เหล็ก และ โลหะอื่น ๆ กระจก วัสดุที่ทำจากโลหะแก้วเครื่องปั้นดินเผา

1.3 ขี้เถ้า (Ashes) สิ่งที่เหลือจากการเผาไหม้

2. ถนน ข้างถนน บริเวณที่กว้างว่างเปล่า เกิดจากขยะที่เก็บกวาดจากถนน ซากสัตว์ เศษชิ้นส่วนของยานพาหนะ ได้แก่ เศษดิน เศษหิน ผงฝุ่น ใบไม้ ซากสัตว์ ฯลฯ ซากรถยนต์ ยานพาหนะอื่น ๆ

3. บริเวณที่มีการก่อสร้างอาคาร จะเกิดเศษสิ่งก่อสร้าง ได้แก่ ไม้ อิฐ หิน เศษคอนกรีต

4. โรงงานอุตสาหกรรม โรงไฟฟ้า เกิดจากกิจกรรมอุตสาหกรรมที่ตามลักษณะเฉพาะของอุตสาหกรรมแต่ละประเภท
5. ที่พักอาศัย โรงแรม โรงพยาบาล สถาบันร้านค้า สำนักงานขยะพิเศษ ขยะที่เป็นสารพิษ ขยะติดเชื้อ วัตถุระเบิด วัตถุแฉ่งรังสี
6. ฟาร์ม ที่เลี้ยงสัตว์ เป็นขยะที่เกิดจากการเกษตรและเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ มูลสัตว์ เศษหญ้า
7. โรงงานบำบัดน้ำเสีย จะมีขยะจากการบำบัดน้ำเสีย ได้แก่ พวกของแข็งที่ติดตะแกรงตะกอนของเสีย

กรมควบคุมมลพิษ (2557) ได้จำแนกจากแหล่งกำเนิดของขยะมูลฝอย ตามเขตและสถานที่ได้ ดังนี้

1. เขตที่พักอาศัย (Domestic area) เป็นขยะมูลฝอยที่เกิดจากกิจกรรมประจำวันในการดำรงชีวิตตามบ้านเรือนของประชาชน ส่วนใหญ่แล้วเป็นขยะมูลฝอยมาจากห้องครัว เช่น เศษอาหาร ผัก ผลไม้ กระดาษ พลาสติก แก้ว โลหะ เป็นต้น
2. เขตธุรกิจการค้า ตลาดสด (Commercial area) เป็นขยะมูลฝอยที่เกิดจากกิจกรรมประเภทธุรกิจการค้าขายของชุมชน ส่วนใหญ่ได้แก่ เศษสินค้าที่ไม่ต้องการ เช่น เศษอาหาร บรรจุกัมภ์พลาสติก กระดาษ เศษผัก ผลไม้ เป็นต้น
3. เขตสถานที่ราชการ สถาบันการศึกษา (Institutional area) เป็นขยะมูลฝอยที่เกิดจากกิจกรรมของทางราชการ การเรียนการสอน ส่วนใหญ่เป็นพวกเศษกระดาษ พลาสติก นอกเหนือจากนี้อาจมีพวกของเสียอันตรายบ้างในส่วนที่มาจากอาคาร ที่มีการเรียนการสอนด้านวิทยาศาสตร์ การแพทย์ หรือการเพาะเลี้ยงเชื้อ หรือมีสารเคมีประเภทอันตราย อาทิ โลหะหนัก สารเคมี เป็นต้น
4. เขตอุตสาหกรรม (Industrial area) เป็นขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในบริเวณที่โรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ตั้งอยู่ และมีการผลิตขยะมูลฝอยเกิดขึ้น ทั้งที่เกิดจากกระบวนการผลิตโดยตรง และโดยอ้อม องค์ประกอบของมูลฝอยทั่วไปและของเสียอันตราย โดยลักษณะของของเสียอันตรายขึ้นอยู่กับประเภทของอุตสาหกรรม
5. เขตเกษตรกรรม (Agricultural area) เป็นขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในบริเวณเขตการเกษตรกรรมที่มีการเพาะปลูก หรือฟาร์มเลี้ยงสัตว์ ขยะมูลฝอยส่วนใหญ่เป็นสารอินทรีย์ที่พร้อมจะเน่า ย่อยสลายและส่งกลิ่นเหม็นรบกวน เช่น เศษผัก ผลไม้ หญ้า ฟาง สารเคมีเหลือใช้ เป็นต้น

องค์ประกอบที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงขยะมูลฝอย

ไพรินทร์ ชะอุ่ม (2554, หน้า 4-5) ปริมาณ และลักษณะของขยะมูลฝอยขึ้นอยู่กับปัจจัยต่อไปนี้

1. ลักษณะชุมชนหรือพื้นที่ตั้ง ชุมชนการค้า จะมีปริมาณขยะมูลฝอยมากกว่าชุมชนที่อยู่อาศัย เนื่องจากมีองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดขยะมูลฝอยมาก ส่วนบริเวณเกษตรกรรมจะมีปริมาณขยะมูลฝอยอีกรูปแบบหนึ่ง

2. ความหนาแน่นของประชากรในชุมชน บริเวณที่อยู่อาศัยหนาแน่นปริมาณขยะเก็บมากกว่าบริเวณที่มีประชากรอาศัยอยู่น้อย

3. ฤดูกาล มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของปริมาณขยะเป็นอย่างมาก เช่น ฤดูที่ผลไม้มีมาก ปริมาณขยะมูลฝอยจำพวกเปลือก เม็ดของผลไม้จะมีมาก เพราะเหลือจากการบริโภคของประชาชน ถ้าผลไม้ยังออกสู่ตลาดเป็นจำนวนมาก ยิ่งทำให้มีเปลือกและเศษผลไม้ทิ้งมากในปีนั้น

4. สถานะเศรษฐกิจ ชุมชนที่มีฐานะดี ย่อมมีกำลังซื้อสินค้าสูงกว่าชนที่มีฐานะเศรษฐกิจต่ำ จึงมีขยะมูลฝอยมากตามไปด้วย ชุมชนที่มีฐานะเศรษฐกิจดี จะมีขยะมูลฝอยจากบรรจุภัณฑ์ เช่น กล่อง กระจง โฟม ถุงพลาสติก ส่วนพวกฐานะที่ไม่ดีมักเป็นเศษอาหาร เศษผัก

5. อุปนิสัยของประชาชนในชุมชน ประชาชนที่มีอุปนิสัยรักษาความสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อยจะมีปริมาณขยะมูลฝอยในการเก็บขนมากกว่า ประชาชนที่มีอุปนิสัยมักง่ายและไม่เป็นระเบียบ ซึ่งจะทิ้งขยะมูลฝอยกระจัดกระจาย ไม่รวบรวมเป็นที่เป็นทาง ปริมาณขยะมูลฝอยที่จะเก็บขนจึงน้อยลง แต่ไปมากอยู่ตามลำคลอง ถนนสาธารณะ เป็นต้น ตัวแปรอีกตัวหนึ่ง คือ พฤติกรรมการบริโภคและค่านิยมของคน แต่ละกลุ่ม มีผลต่อลักษณะของขยะมูลฝอย เช่น กลุ่มวัยรุ่นนิยมอาหารกระป๋อง น้ำขวด อาหารใส่โฟม พลาสติก กล่องกระดาษ

6. การจัดการบริการเก็บขยะมูลฝอย องค์ประกอบนี้ก็เป็นผลอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงปริมาณขยะมูลฝอย ถ้าบริการเก็บขยะมูลฝอยไม่สม่ำเสมอ ทำให้เกิดปริมาณขยะตกค้างอย่างมาก

7. ความเจริญของอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี เนื่องจากคนบริโภคอาหารสำเร็จรูปกันมากขึ้น ทั้งภาชนะฟุ่มเฟือย ขวด กระจง กล่อง ถุงพลาสติก ฯลฯ กันมาก

ผลกระทบจากขยะมูลฝอยต่อสิ่งแวดล้อม

ไพรินทร์ ชะอุ่ม (2554, หน้า 7-8) ขยะมูลฝอยก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและสุขภาพของมนุษย์หลายประการดังต่อไปนี้

1. เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของแมลง และพาหะนำโรค เนื่องจากเชื้อจุลินทรีย์ที่ปนเปื้อนมากับขยะมูลฝอย มีโอกาสที่จะขยายพันธุ์เพิ่มจำนวนมากยิ่งขึ้นได้ และยังเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของแมลงวัน หนู แมลงสาบ ซึ่งเป็นพาหะนำโรคมารบกวน

2. เป็นบ่อเกิดของโรค เนื่องจากการเก็บรวบรวมและการกำจัดขยะมูลฝอยไม่ดี หรือปล่อยปลดละเลย ทำให้มีขยะมูลฝอยเหลือทิ้งค้างไว้ในชุมชน จะเป็นบ่อเกิดของเชื้อโรค

และเป็นแหล่งกำเนิดและอาหารของสัตว์ต่าง ๆ ที่เป็นพาหะนำโรคมานสู่คน

3. ก่อให้เกิดความรำคาญ เนื่องการเก็บขนไม่หมด ทำให้เกิดกลิ่นเหม็น และมีสุนัขหรือสัตว์มาคุ้ยเขี่ย สร้างความสกปรกให้กับสภาพแวดล้อม จึงทำให้เกิดการร้องเรียนจากชุมชน

4. ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ขยะมูลฝอยเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดมลพิษทุกด้านไม่ว่าจะเป็นทางน้ำ ดิน อากาศ หากไม่กำจัดให้ถูกวิธีก็จะส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม

5. ทำให้เกิดการเสี่ยงต่อสุขภาพ ขยะมูลฝอยที่ทิ้งและรวบรวมโดยขาดประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งขยะมูลฝอยพวกของเสียอันตราย ถ้าขาดการจัดการที่เหมาะสม ย่อมก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนได้ง่าย เช่น โรคทางเดินอาหารที่เกิดจากเชื้อแบคทีเรียที่มีแมลงวันเป็นพาหะหรือได้รับสารพิษที่มากับของเสียอันตราย

6. เกิดการสูญเสียทางเศรษฐกิจ ขยะมูลฝอยปริมาณมาก ๆ ย่อมต้องสิ้นเปลืองงบประมาณในการจัดการเพื่อให้ได้ประสิทธิภาพ นอกจากนี้ผลกระทบจากขยะมูลฝอยไม่ว่าจะเป็นน้ำเสีย อากาศเสีย ดินปนเปื้อนเหล่านี้ย่อมส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ

7. ทำให้ขาดความสวยงาม การเก็บขนและกำจัดที่ดีจะช่วยให้ชุมชนเกิดความสวยงาม มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยแสดงถึงความเจริญ และวัฒนธรรมของชุมชน หากเก็บขนไม่ดีไม่หมด กำจัดไม่ดีย่อมก่อให้เกิดความไม่น่าดู ขนาดความสวยงาม บ้านเมืองสกปรก และความไม่เป็นระเบียบส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

แนวคิดการจัดการขยะมูลฝอย

ดวงใจ ปิ่นตามูล (2555, หน้า 24-25) จากปริมาณขยะทั้งหมดที่เพิ่มขึ้นทุกวันเกือบครึ่งหนึ่งจะเป็นขยะที่เป็นประเภทขยะสด ได้แก่ เศษพืช เศษผัก เศษอาหาร ซึ่งส่วนใหญ่มาจากบ้านเรือน การเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องมีการจัดการร่วมกัน โดยการลดปริมาณขยะ หรือการทำให้เกิดขยะน้อยที่สุด และการกำจัดขยะเหล่านี้ซึ่งเรียกว่า วิธี 5R โดย 2R แรกเริ่มจากการจัดการก่อนที่จะทำให้เกิดขยะ คือ

Reduce เป็นการลดปริมาณขยะเริ่มต้น เช่น ซื้อผลิตภัณฑ์ที่จำเป็นเท่านั้น ไม่ซื้อเกินความจำเป็น ซื้อผลิตภัณฑ์ที่บรรจุในหีบห่อที่ทำจากวัสดุซึ่งผ่านกระบวนการรีไซเคิล โดยสังเกตได้จากเครื่องหมาย เน้นสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

Repair เป็นการซ่อมแซมสิ่งของต่าง ๆ ที่เสียหายสามารถนำไปใช้ต่อได้หากมีการซ่อมแซม แทนที่จะทิ้งเป็นขยะ อาจจะเริ่มพิจารณาสินค้าตั้งแต่การเลือกซื้อ โดยเลือกสินค้าที่มีคุณภาพดี ใช้งานได้นาน และสามารถซ่อมแซมได้หากเกิดการเสียหาย และยังลดปริมาณขยะลงได้ส่วนหนึ่งด้วย ซึ่งเป็นการช่วยลดปริมาณขยะโดยรวมลงได้ อีกทั้งยังเป็นการช่วยประหยัดทรัพยากรธรรมชาติและพลังงาน ส่งผลให้มลพิษที่จะเกิดจากขยะลดลงอีกด้วย

กรมควบคุมมลพิษ (2550) ได้กล่าวถึงแนวคิดและแนวทางในการปฏิบัติ เพื่อการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า ก่อให้เกิดปริมาณขยะให้น้อยลง จึงมีการนำแนวทางการลด คัดแยก และนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ (Reduce Reuse and Recycle: 3Rs) มาประยุกต์ใช้ โดยใช้วิธีการลดการใช้วัสดุ ผลิตภัณฑ์เพื่อลดปริมาณขยะที่เกิดขึ้น (Reduce) มีการนำวัสดุ ผลิตภัณฑ์ที่ยังสามารถใช้งานได้กลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) และนำเศษวัสดุ ผลิตภัณฑ์ที่ใช้งานแล้ว มาแปรรูปเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ (Recycle) โดยมีตัวอย่างและวิธีง่าย ๆ ดังนี้

1. ลดการใช้ (Reduce)

1.1 การปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยงสิ่งของหรือบรรจุภัณฑ์ที่จะสร้างปัญหาขยะ (Refuse)

1.1.1 ปฏิเสธการใช้บรรจุภัณฑ์ฟุ่มเฟือย รวมทั้งขยะที่เป็นมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม เช่น กล่องโฟม ถุงพลาสติก หรือขยะมีพิษอื่น ๆ

1.1.2 หลีกเลี่ยงการเลือกซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ใช้บรรจุภัณฑ์ห่อหุ้มหลายชั้น

1.1.3 หลีกเลี่ยงการเลือกซื้อสินค้าชนิดใช้ครั้งเดียวหรือผลิตภัณฑ์ที่มีอายุการใช้งานต่ำ

1.1.4 ไม่สนับสนุนร้านค้าที่กักเก็บและจำหน่ายสินค้าที่ใช้บรรจุภัณฑ์ฟุ่มเฟือย และไม่มีระบบเรียกคืนบรรจุภัณฑ์ที่ใช้แล้ว

1.1.5 กรณีการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ประจำบ้านที่ใช้ประจำ เช่น สบู่ ผงซักฟอก น้ำยาล้างจาน ให้เลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีขนาดบรรจุภัณฑ์ใหญ่กว่า เนื่องจากใช้บรรจุภัณฑ์น้อยกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับหน่วยน้ำหนักของผลิตภัณฑ์

1.1.6 ลดหรืองดการบริโภคที่ฟุ่มเฟือย โดยเลือกใช้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ ให้เหมาะสมกับความต้องการ

1.2 เลือกใช้สินค้าที่สามารถส่งคืนบรรจุภัณฑ์สู่ผู้ผลิตได้ (Return)

1.2.1 เลือกซื้อสินค้าหรือใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีระบบมัดจำ-คืนเงิน เช่น ขวดเครื่องดื่ม ประเภทต่าง ๆ

1.2.2 เลือกซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำกลับไปรีไซเคิลได้ หรือมีส่วนประกอบของวัสดุรีไซเคิล เช่น ถุงช้อปปิ้ง โปสการ์ด

1.2.3 เลือกซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ผู้ผลิตเรียกคืนซากบรรจุภัณฑ์ หลัจาก การบริโภคของประชาชน

2. ใช้ซ้ำ (Reuse)

ใช้ซ้ำ เป็นส่วนหนึ่งในแนวทางการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่อย่างรู้คุณค่า การใช้ซ้ำเป็นการที่เรานำสิ่งต่าง ๆ ที่ใช้งานไปแล้วและยังสามารถใช้งานได้ กลับมาใช้ซ้ำ

เป็นการลดการใช้ทรัพยากรใหม่ รวมทั้งเป็นการลดปริมาณขยะที่เกิดขึ้นอีกด้วย เช่น

2.1 เลือกซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบมาให้ใช้ได้มากกว่า 1 ครั้ง เช่น แบตเตอรี่ ประจุไฟฟ้าใหม่ได้

2.2 ซ่อมแซมเครื่องใช้ และอุปกรณ์ต่าง ๆ (Repair) ให้สามารถใช้ประโยชน์ต่อไปได้อีก

2.3 บำรุงรักษาเครื่องใช้ อุปกรณ์ต่าง ๆ ให้ใช้งานได้คงทนและยาวนานขึ้น

2.4 นำบรรจุภัณฑ์และวัสดุเหลือใช้อื่น ๆ กลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น การใช้ซ้ำ ถุงพลาสติก ถุงผ้า ถุงกระดาษ และกล่องกระดาษ การใช้ขวดน้ำดื่ม เขยือกนม และกล่องใส่นม

2.5 ยืมเช่า หรือใช้สิ่งของหรือผลิตภัณฑ์ที่ใช้บ่อยครั้งร่วมกัน เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร

2.6 บริจาคหรือขายสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น หนังสือ เสื้อผ้า เฟอร์นิเจอร์ และเครื่องมือใช้สอยอื่น ๆ

2.7 นำสิ่งของมาดัดแปลงให้ใช้ประโยชน์ได้อีก เช่น การนำยางรถยนต์มาทำเก้าอี้ การนำขวดพลาสติกมาดัดแปลงเป็นที่ใส่ของแจกัน การนำเศษผ้ามาทำเป้ลมนอน เป็นต้น

2.8 ใช้ข้าวสุกสำนักงาน เล่น การใช้กระดาษทั้งสองหน้า เป็นต้น

3. รีไซเคิล (Recycle)

รีไซเคิล เป็นการนำวัสดุต่าง ๆ อย่างเช่น กระดาษ แก้ว พลาสติก เหล็ก อะลูมิเนียม ฯลฯ มาแปรรูปโดยกรรมวิธีต่าง ๆ เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ ซึ่งนอกจากจะเป็นการลดปริมาณขยะมูลฝอยแล้ว ยังเป็นการลดการใช้พลังงานและมลพิษที่เกิดกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งเราสามารถทำได้ดังนี้

3.1 คัดแยกขยะรีไซเคิลแต่ละประเภท ได้แก่ แก้ว กระดาษ พลาสติก โลหะ/ อโลหะ เพื่อให้ง่ายต่อการนำไปรีไซเคิล

3.2 นำไปขาย บริจาค นำเข้าธนาคารขยะ กิจกรรมขยะแลกไข่ เพื่อเข้าสู่วงจรของการนำกลับไปรีไซเคิล

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (2552) นอกจากแนวคิดและแนวทางในการลดปริมาณขยะมูลฝอย ตามแนวทาง 3Rs แล้วยังมีการลดปริมาณขยะตามแนวทาง 5Rs โดยสรุปวิธีการดำเนินการตามแนวทางของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ดังนี้คือ

1. การลดปริมาณขยะมูลฝอย (Reduce)

1.1 การพยายามลดปริมาณขยะมูลฝอยที่อาจเกิดขึ้น เช่น ใช้สินค้าที่มีความคงทนถาวร และมีอายุการใช้งานนานหรือเลือกใช้นวัตกรรมที่

1.2 การลดปริมาณวัสดุเป็นการพยายามเลือกใช้นวัตกรรมที่บรรจุในบรรจุภัณฑ์

ที่มีขนาดใหญ่แทนบรรจุภัณฑ์ที่มีขนาดเล็ก เพื่อลดปริมาณของบรรจุภัณฑ์ที่จะกลายเป็นขยะมูลฝอย

2. การนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) โดยการนำขยะมูลฝอยเศษวัสดุมาใช้ใหม่อีก หรือเป็นการใช้ซ้ำ ใช้แล้วใช้อีก ๆ เช่น ขวดน้ำหวาน นำมาบรรจุน้ำดื่ม ขวดกาแฟที่หมดแล้วนำมาใส่น้ำตาล นั่นคือเป็นการพยายามใช้สิ่งของต่าง ๆ หลาย ๆ ครั้ง ก่อนที่จะทิ้งหรือเลือกใช้ของใหม่

3. การนำมาแก้ไข/ ซ่อมแซม (Repair) โดยการนำวัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุดเสียหาย ซึ่งจะทิ้งเป็นขยะมูลฝอยมาซ่อมแซมใช้ใหม่ เช่น แก้ว เสื้อผ้า

4. การแปรสภาพและหมุนเวียนนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) โดยการนำวัสดุมาผ่านกระบวนการเพื่อผลิตเป็นสินค้าใหม่แล้วนำกลับมาใช้ใหม่ เช่น นำพลาสติก ขวด โลหะมาแปรสภาพโดยการหลอม

5. การลดการใช้วัสดุที่ก่อให้เกิดมลพิษ (Reject) โดย การหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก หรือวัสดุที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง เช่น โฟม ปฏิเสธการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ย่อยสลายยาก หลีกเลี่ยงการใช้ที่ผิดวัตถุประสงค์

การจัดการขยะด้วยด้วยแนวคิด 7R เป็นการเปลี่ยนขยะให้เป็นทรัพยากร และพลังงาน แนวคิดด้านการจัดการขยะเพื่อการปรับตัวต่อภาวะโลกร้อน คือ ก่อนจะทิ้งขยะควรหยุดคิดสักนิดว่าจะสามารถลดปริมาณขยะหรือนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้หรือไม่ นอกจากแนวคิด 3Rs 5Rs ยังมีแนวคิดที่น่าสนใจคือแนวคิด 7Rs โดยสรุปวิธีการดำเนินการตามแนวทางของ สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2557) ดังนี้

1. คิดใหม่ (Rethink) เป็นการเปลี่ยนความคิดเรื่องการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างถูกต้องเหมาะสม ไม่ได้ทำตามกระแสอย่างเดียว แต่ทำจากใจหรือจากจิตสำนึก เช่น การซื้อสินค้าที่ผลิตจากวัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

2. ลดการใช้ (Reduce) เป็นการลดการใช้ทรัพยากรให้เหลือเท่าที่จำเป็นหรือนำมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เช่น

- 2.1 ใช้ถุงผ้าหรือตะกร้าแทนถุงพลาสติก
- 2.2 ใช้กล่องข้าวหรือปิ่นโต แทนการใช้โฟมหรือถุงพลาสติกใส่อาหาร
- 2.3 ใช้แก้วน้ำส่วนตัว งดใช้แก้วที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง
- 2.4 สนับสนุนการซื้อสินค้าให้ท้องถิ่นช่วยลดเชื้อเพลิงในการขนส่ง

3. ใช้ซ้ำ (Reuse) เป็นการนำกลับมาใช้ใหม่หรือใช้อีกครั้งหรือหลาย ๆ ครั้ง เช่น

- 3.1 ใช้กระดาษที่ใช้แล้วหน้าเดียวนำมาใช้ซ้ำทั้ง 2 หน้า
- 3.2 บริจาคสิ่งของที่เลิกใช้แล้วแต่มีสภาพดีให้กับผู้ที่ขาดแคลน

3.3 ประทศนวัตกรรมนำขยะกลับมาใช้ซ้ำ

3.4 ใช้ถุงพลาสติกซ้ำหลายครั้งตามสภาพความเหมาะสม

4. นำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) เป็นการนำวัสดุที่หมดสภาพแล้วหรือที่ใช้แล้ว มาแปรสภาพด้วยกระบวนการต่าง ๆ เพื่อนำกลับมาใช้หรือแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ เช่น

4.1 คัดแยกประเภทขยะเพื่อให้ได้ขยะรีไซเคิลมากที่สุด และเพื่อช่วยลดขั้นตอน และลดพลังงานในการกำจัดขยะ เนื่องจากขยะแต่ละชนิดมีวิธีการจัดที่ไม่เหมือนกัน

4.2 สร้างธนาคารขยะที่ทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกัน เพื่อการหมุนเวียนทรัพยากร กลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

4.3 คัดแยกขยะประเภทกระดาษ แก้ว โลหะ เพื่อการนำกลับไปรีไซเคิล

4.4 คัดแยกประเภทกล่องนม เพื่อบริจาคนำไปผลิตแผ่นกรีนบอร์ด

5. การซ่อมแซม (Repair) เป็นการซ่อมแซมให้ใช้งานได้ใหม่ เช่น กระจกพลาสติก ที่แตกร้าวหรือเป็นรู ใช้กาวประสานหรืออุดรูเหล่านั้น เพื่อให้ใช้งานได้เหมือนเดิม ทำให้อายุการใช้งานนานขึ้น กลายเป็นขยะก็ยัดเวลาออกไปอีก

6. การปฏิเสธ (Reject) เป็นการปฏิเสธการใช้ทรัพยากรแบบครั้งเดียวแล้วทิ้งหรือ การนำเข้าจากแดนไกล หรือการปฏิเสธใช้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำลายโลก เช่น พลาสติก กล่องโฟมบรรจุอาหาร

7. การตอบแทน (Return) เป็นการตอบแทนสิ่งที่มีมนุษย์ทำลายไปเพื่อคืนสู่โลก เช่น ปลูกต้นไม้เยอะขึ้น เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวคืนแก่โลก ช่วยลดโลกสดใส ลดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ลดปัญหาโลกร้อน

กรมควบคุมมลพิษ (2557, หน้า 11-14) ได้กำหนดแนวทางการจัดการขยะมูลฝอย อย่างครบวงจร โดยเน้นรูปแบบของการวางแผนการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด สามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยที่จะต้องส่งเข้าไปทำลายด้วยระบบต่าง ๆ ให้น้อยที่สุด สามารถ นำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ทั้งในส่วนของการใช้ซ้ำและการแปรรูปเพื่อใช้ใหม่ (Reuse & Recycle) รวมถึง การกำจัดที่ได้ผลพลอยได้ เช่น ปุ๋ยหมักหรือพลังงาน โดยสรุปวิธีการดำเนินการ ตามแนวทาง ดังนี้คือ

1. การลดปริมาณการผลิตมูลฝอย รมรณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการลดการผลิต มูลฝอยในแต่ละวัน ได้แก่

1.1 ลดการทิ้งบรรจุภัณฑ์โดยการใช้สินค้าชนิดเดิมใหม่ เช่น ผงซักฟอก น้ำยา ล้างจาน น้ำยาทำความสะอาด และถ่านไฟฉายชนิดชาร์จได้ใหม่ เป็นต้น

1.2 เลือกใช้สินค้าที่มีคุณภาพมีห่อบรรจุภัณฑ์น้อย อายุการใช้งานยาวนาน

และตัวสินค้าไม่เป็นมลพิษ

1.3 ลดการใช้วัสดุกำจัดยาก เช่น โฟมบรรจุอาหาร และถุงพลาสติก

2. จัดระบบการรีไซเคิล หรือการรวบรวมเพื่อนำไปสู่การแปรรูปเพื่อใช้ใหม่

2.1 รมรณรงค์ให้ประชาชนแยกของเสียกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น กระดาษ พลาสติก และโลหะนำไปใช้ซ้ำ หรือนำไปขาย/รีไซเคิล ขยะเศษอาหารนำมาหมักทำปุ๋ย ในรูป ปุ๋ยน้ำหรือปุ๋ยหมักเพื่อใช้ในชุมชน

2.2 จัดระบบที่เอื้อต่อการทำขยะรีไซเคิล

2.2.1 จัดภาชนะ (ถุง/ ถัง) แยกประเภทขยะมูลฝอยที่ชัดเจนและเป็นมาตรฐาน

2.2.2 จัดระบบบริการเก็บโดย

2.2.2.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บเอง โดยการจัดเก็บแบ่งเวลา การเก็บ เช่น หากแยกเป็นถุง 4 ถุง ขยะย่อยสลายได้ ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย และขยะทั่วไป ให้จัดเก็บขยะย่อยสลายและขยะทั่วไปทุกวัน ส่วนขยะรีไซเคิลและขยะอันตราย อาจเก็บ สัปดาห์ละครั้งหรือตามความเหมาะสม

2.2.2.2 จัดกลุ่มประชาชนที่มีอาชีพรับซื้อของเก่าให้ช่วยเก็บขยะรีไซเคิล ในรูปของการรับซื้อ โดยการแบ่งพื้นที่ในการจัดเก็บและกำหนดเวลาที่เหมาะสม

2.2.2.3 ประสานงานกับร้านค้าที่รับซื้อของเก่าที่มีอยู่ในพื้นที่หรือพื้นที่ ใกล้เคียงในการรับซื้อขยะรีไซเคิล

2.2.2.4 จัดระบบตามแหล่งการเกิดขยะขนาดใหญ่ เช่น ตลาด โรงเรียน สถานที่ราชการ ห้างสรรพสินค้า เป็นต้น

2.3 จัดกลุ่มอาสาสมัครหรือชมรม หรือนักเรียนให้มีกิจกรรม/ โครงการ นำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ เช่น

2.3.1 โครงการขยะรีไซเคิลแลกสิ่งของ เช่น ดันไม้ ไข่

2.3.2 โครงการทำปุ๋ยน้ำ ปุ๋ยอีเอ็ม ขยะหอม ปุ๋ยหมัก

2.3.3 โครงการตลาดนัดขยะรีไซเคิล

2.3.4 โครงการธนาคารวัสดุเหลือใช้

2.3.5 โครงการร้านค้าสินค้ารีไซเคิล

2.4 จัดตั้งศูนย์รีไซเคิล หากพื้นที่ที่มีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นในแต่ละวัน เป็นปริมาณมาก ๆ อาจจะมีการจัดตั้งศูนย์คัดแยกขยะมูลฝอย ซึ่งสามารถรองรับจากชุมชน ใกล้เคียงหรือรับซื้อจากประชาชน โดยตรง ซึ่งอาจจะให้เอกชนลงทุนหรืออาจให้สัมปทานเอกชน ก็ได้

3. การขนส่ง

3.1 ระยะทางไม่ไกลให้รถขนส่งขยะมูลฝอยไปยังสถานที่กำจัดโดยตรง

3.2 ระยะทางไกลและมีปริมาณขยะมูลฝอยมาก อาจจะต้องสร้างสถานีขนถ่าย เพื่อถ่ายเทจากรถเก็บขนขยะมูลฝอยลงสู่รถบรรทุกขนาดใหญ่

4. ระบบกำจัด

เนื่องจากขยะมูลฝอยใช้ประโยชน์ใหม่ได้ จึงควรจัดการเพื่อกำจัดทำลายให้น้อยที่สุด ควรเลือกระบบกำจัดแบบผสมผสาน เนื่องจากปัญหาขาดแคลนพื้นที่ จึงควรพิจารณาปรับปรุงพื้นที่กำจัดมูลฝอยที่มีอยู่เดิม และพัฒนาให้เป็นศูนย์กำจัดขยะมูลฝอย โดยมีขั้นตอนดังนี้

4.1 จัดระบบคัดแยกขยะมูลฝอย

4.2 ระบบกำจัดผสมผสานหลาย ๆ ระบบในพื้นที่เดียวกัน ได้แก่ หมักทำปุ๋ย ฝังกลบ และวิธีอื่น ๆ เป็นต้น

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการขยะมูลฝอย

กรมควบคุมมลพิษ (2550, หน้า 17-18) จากผลการดำเนินการแก้ไขปัญหามลพิษขยะมูลฝอย ที่ผ่านมา สามารถสรุปปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. ข้อจำกัดด้านงบประมาณ ในการจัดสรรงบประมาณสำหรับก่อสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอย อย่างถูกหลักวิชาการและการจัดหาเครื่องจักรอุปกรณ์ การจัดตั้งศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร แม้ว่าจะมีการศึกษาและวางแผนการดำเนินการไว้แต่ไม่สามารถดำเนินการได้ในหลายพื้นที่และบางครั้งได้รับการต่อต้านจากประชาชน

2. ข้อจำกัดในด้านสมรรถนะ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับเทศบาลขนาดใหญ่ มีขีดความสามารถในการจัดการขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้น แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็ก ยังขาดความพร้อมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย นอกจากนี้ยังมีข้อจำกัดในการรวมกลุ่มพื้นที่เพื่อจัดการขยะมูลฝอยแบบรวมศูนย์ โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งไม่สมัครใจเข้าร่วมการรวมกลุ่มพื้นที่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด เนื่องจากไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ในการนำขยะมูลฝอยจากที่อื่นมาทิ้งรวมกัน และการกำหนดค่าธรรมเนียมในการเก็บขนขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่สอดคล้องกับค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้ครอบคลุมทั้งพื้นที่ รวมทั้งการต่อต้านจากประชาชน

3. ปัญหาด้านการผลักดันนโยบายสู่การปฏิบัติ นโยบายการแปรรูปขยะมูลฝอยเป็นพลังงาน (Waste to energy) ยังไม่เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นทางการ และมีข้อจำกัดในการดำเนินการ

4. ปัญหาข้อจำกัดด้านสถานที่กำจัดของเสียอันตรายจากชุมชนยังมีไม่เพียงพอ

และมีของเสียอันตรายบางประเภทถูกนำไปคัดแยกรีไซเคิลอย่างไม่ถูกต้อง ขาดมาตรการในการตรวจติดตาม เฝ้าระวัง การจัดการวัสดุเหลือใช้ที่ย่อยสลายยากจากโรงงานที่ไม่ได้กำจัดอย่างถูกวิธี นอกจากนี้สถานที่กำจัดของเสียอันตรายและกากอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกและภาคกลาง ทำให้ในการขนส่งของเสียอันตรายจากชุมชนจากภูมิภาคอื่น ๆ ไปยังสถานที่กำจัดของเสียอันตราย มีต้นทุนสูง และเกิดปัญหาการร้องเรียนจากการดำเนินงานของสถานที่กำจัดของเสียอันตราย

5. ปัญหาผลกระทบของสารเคมีต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ภาคชุมชนพบปัญหาสารเคมีอันตรายตกค้างในอาหาร ยา เครื่องสำอาง และผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในชีวิตประจำวันมีการใช้และกำจัดบำบัดผลิตภัณฑ์หรือวัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนไม่ถูกต้อง ทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ และปะปนอยู่ในสิ่งแวดล้อม

6. ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ การรณรงค์และประชาสัมพันธ์ยังขาดความต่อเนื่อง ทำให้การสร้างตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดยังไม่ครอบคลุมทุกภาคส่วนทั้งประชาชน ชุมชน และผู้ประกอบการ

แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการจัดการขยะมูลฝอย

กรมควบคุมมลพิษ (2550, หน้า 35-36) การกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวไว้ดังนี้

1. ส่งเสริมและสนับสนุนระบบการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนแบบครบวงจรและระบบศูนย์รวม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของภาครัฐและภาคเอกชน ประกอบด้วยการคัดแยกที่ต้นทางหรือในครัวเรือน ระบบการขนถ่าย ระบบการคัดแยก ระบบการกำจัดที่ถูกหลักวิชาการ และการใช้ประโยชน์ (แบบผสมผสาน) เช่น การทำปุ๋ย การผลิตพลังงาน เป็นต้น

2. สนับสนุนและขยายผลให้ประชาชนลดปริมาณการเกิดขยะมูลฝอยจากบ้านเรือน โดยหลักการ 3Rs (Reduce Reuse and Recycle)

3. สร้างแรงจูงใจด้านรายได้ให้กับประชาชนในการร่วมกันคัดแยกขยะมูลฝอยตั้งแต่บ้านเรือน (ขยะอินทรีย์ ขยะรีไซเคิล และของเสียอันตรายชุมชน) เพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องนำไปบำบัด และกำจัดให้เหลือน้อยที่สุด โดยการสร้างตลาดซื้อ-ขายขยะรีไซเคิลในชุมชน กำหนดสถานที่หรือจุดนัดพบในชุมชนที่เดินทางได้สะดวก หรือศูนย์รับแลกเพิ่มมูลค่าขยะ กำหนดนัดหมายการนำขยะมารวบรวมเพื่อนำไปขายหรือรวบรวมไปกำจัด โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนมีการหารือและสมัครใจดำเนินการร่วมกัน

4. ส่งเสริมธุรกิจรีไซเคิลหรือการแปรรูปใช้ใหม่ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยสนับสนุนผู้ประกอบการให้ผลิตสินค้าที่มีส่วนประกอบจากวัสดุรีไซเคิลเพิ่มมากขึ้น

และพัฒนาวิธีการนำขยะมูลฝอยมาแปรรูปเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ (Recycle)

5. จัดทำระบบการเรียกคืนซากของเสียอันตรายจากผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้ว เช่น ซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ หลอดไฟ แบตเตอรี่มือถือ น้ำมันหล่อใช้ (น้ำมันปรุงอาหารน้ำมันหล่อลื่น) เป็นต้น โดยการกำหนดประเภทผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่ผู้ผลิตต้องนำกลับคืนให้ผู้ผลิตและผู้นำเข้ารับผิดชอบการรวบรวมเศษซากผลิตภัณฑ์และการจัดการซากผลิตภัณฑ์โดยใช้ระบบของผู้ให้บริการบำบัดหรือกำจัดของเสียอันตรายจากอุตสาหกรรมที่มีอยู่แล้วหรือระบบที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะจัดสร้างขึ้น

6. ให้องค์ความรู้และปลูกจิตสำนึกแก่ผู้ประกอบการที่นำเอาซากผลิตภัณฑ์ประเภทต่าง ๆ มาขายและเพื่อขาย โดยให้ตระหนักถึงปัญหามลพิษจากการปนเปื้อนสารอันตรายหากมีการจัดการที่ไม่ถูกต้อง

7. ภาครัฐต้องจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการจัดให้มีระบบหรือสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย มูลฝอยติดเชื้อ และของเสียอันตรายชุมชนอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ สอดคล้องกับปัญหา และศักยภาพในการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ/ หรือส่งเสริมให้เอกชนเข้ามาร่วมลงทุนในการดำเนินงาน

8. ส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาดและพัฒนาพลังงานทางเลือก โดยสนับสนุนและสร้างมาตรการจูงใจเพื่อให้หันนโยบายการแปรรูปขยะมูลฝอยเป็นพลังงาน (Waste to energy) เกิดผลในทางปฏิบัติ

9. กำหนดระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การจัดการขยะมูลฝอย มูลฝอยติดเชื้อ และของเสียอันตรายชุมชน ตั้งแต่กระบวนการผลิต พฤติกรรมการบริโภค การลดและคัดแยก ณ แหล่งกำเนิดการนำกลับมาใช้ใหม่การเก็บรวบรวมและขนย้าย ตลอดจนการกำจัดขั้นสุดท้าย และผลักดันให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

10. เร่งรัดการออกกฎกระทรวงภายใต้พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการให้บริการกำจัดมูลฝอย (มูลฝอยทั่วไป มูลฝอยติดเชื้อ และมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายต่อชุมชน) เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปออกข้อบัญญัติท้องถิ่นในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมเพื่อให้มีรายได้ที่เพียงพอในการดำเนินการ และบำรุงรักษาระบบอย่างต่อเนื่อง

11. สร้างความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับปัญหาและความจำเป็นในการดำเนินการจัดให้มีระบบหรือสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย มูลฝอยติดเชื้อ และของเสียอันตรายชุมชนในพื้นที่เพื่อลดการต่อต้าน โดยให้ประชาชนในพื้นที่ที่จะเป็นสถานที่จัดสร้างระบบฯ เข้ามามีส่วนร่วมและมีผลตอบแทนตามความเหมาะสม

การลดปริมาณและคัดแยกขยะจากครัวเรือน

ดวงสมร พักสังข์ (2555, หน้า 37-38) ปัจจัยความสำเร็จของการจัดการขยะ คือ การลดปริมาณขยะน้อยให้ได้มากที่สุด และไม่เป็นการก้าวก่ายของท้องถิ่น และควรส่งเสริมประชาสัมพันธ์หรือการณรงค์ให้ประชาชนมีระบบการจัดการคัดแยกขยะจากครัวเรือนหรือจากต้นทาง ซึ่งก็เป็นแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วม ทำให้การบริหารจัดการขยะมูลฝอยมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยแนวทางปฏิบัติในการณรงค์การลดและคัดแยกขยะจากครัวเรือนมีดังนี้

1. ส่งเสริมการคัดแยกขยะจากครัวเรือน ควรมีการคัดเลือกชุมชนตัวอย่างเพื่อเป็นชุมชนนำร่องเพื่อการพัฒนาต่อไปยังชุมชนอื่น ๆ

2. ส่งเสริมให้ครัวเรือนใช้ถุงบรรจุขยะแบบแยกสี โดยให้ถุงสีเขียวเป็นขยะมูลฝอยที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ และถุงสีดำเป็นขยะมูลฝอยทั่วไป ทั้งนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรแจกถุงบรรจุให้กับครัวเรือนในพื้นที่เป้าหมาย เพื่อสร้างแรงจูงใจที่ดี อีกทั้งเป็นการประเมินพฤติกรรมคัดแยกขยะมูลฝอยควบคู่ไปด้วย

3. จัดเก็บถุงบรรจุขยะ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดวันและเวลาในการเก็บขนขยะมูลฝอยที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ เพื่อจำหน่ายและเป็นรายได้ให้กับครัวเรือนในพื้นที่เป้าหมาย ซึ่งการกำหนดวันเก็บขยะมูลฝอยประเภทรีไซเคิล และขยะมูลฝอยอันตรายนั้นไม่ควรเก็บถี่จนเกินไปเนื่องจากอาจมีปริมาณขยะมูลฝอยน้อย โดยอาจจะจัดเก็บอย่างน้อยเดือนละ 1-2 ครั้ง และไม่เป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณในการดำเนินงาน

4. การลดปริมาณขยะจากครัวเรือน สามารถดำเนินการได้ในรูปแบบของการส่งเสริมให้ครัวเรือนจัดทำกล่องคอนกรีตในกรณีที่ครัวเรือนมีพื้นที่ว่างเพียงพอ หรืออาจใช้เป็นถังหมักขยะมูลฝอยแทนก็ได้ โดยให้นำมูลฝอยอินทรีย์พวกเศษผัก เศษผลไม้ เศษอาหารมาหมักรวมกันในภาชนะนี้เพื่อให้เกิดการย่อยสลายเป็นปุ๋ยหมัก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจส่งเสริมและสนับสนุนด้วยการแจกสารเร่งการย่อยสลาย (EM) เพื่อให้เกิดแรงจูงใจแก่ครัวเรือนเป้าหมาย สำหรับขยะมูลฝอยที่หมักแล้วก็จะกลายเป็นปุ๋ยสำหรับการบำรุงต้นไม้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจมารับซื้อเพื่อจำหน่ายต่อไปก็ได้ ซึ่งวิธีการดังกล่าวจะช่วยให้ครัวเรือนเห็นความสำคัญของการลดปริมาณขยะมูลฝอยและยังช่วยเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจอีกด้วย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2548) พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ได้กำหนดหลักการจัดการมูลฝอยไว้ ดังนี้

มาตรา 3 “ได้ให้ความหมายของมูลฝอยว่า มูลฝอย หมายถึง เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร ถ้ำ มูลสัตว์ หรือซากสัตว์ รวมตลอดถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น”

มาตรา 6 เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการมีอำนาจออกกฎกระทรวง ดังต่อไปนี้

1. กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรการในการควบคุมหรือกำกับดูแลสำหรับกิจการหรือดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้

2. กำหนดมาตรฐานสถานะ ความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน และวิธีดำเนินการ เพื่อตรวจสอบควบคุมหรือกำกับดูแล หรือแก้ไขสิ่งที่จะมีผลกระทบต่อสถานะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน

กฎกระทรวงตามวรรคหนึ่งจะกำหนดให้ใช้บังคับเป็นการทั่วไปทุกท้องถิ่นหรือให้ใช้บังคับเฉพาะท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งก็ได้

มาตรา 18 “การกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยในเขตราชการส่วนท้องถิ่นใดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นนั้น

ในกรณีที่มีเหตุอันสมควร ราชการส่วนท้องถิ่นอาจมอบให้บุคคลใดดำเนินการตามวรรคหนึ่งแทนภายใต้การควบคุมดูแลของราชการส่วนท้องถิ่น หรืออาจอนุญาตให้บุคคลใดเป็นผู้ดำเนินการกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยตามมาตรา 19 ก็ได้”

มาตรา 19 “ห้ามมิให้ผู้ใดดำเนินการรับทำการเก็บ ขนหรือกำจัดสิ่งปฏิกูล หรือมูลฝอย โดยทำเป็นธุรกิจหรือโดยได้รับประโยชน์ตอบแทนด้วยการคิดค่าบริการ เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น”

มาตรา 20 เพื่อประโยชน์ในการรักษาความสะอาดและการจัดระเบียบ ในการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจ ออกข้อกำหนดท้องถิ่นดังต่อไปนี้

1. ห้ามการถ่าย เท ทิ้ง หรือทำให้มีขึ้นในที่หรือทางสาธารณะซึ่งสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย นอกจากในที่ ที่ราชการส่วนท้องถิ่นจัดไว้ให้

2. กำหนดให้มีที่รองรับสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยตามที่หรือทางสาธารณะ และสถานที่เอกชน

3. กำหนดวิธีการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยหรือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสถานที่ใด ๆ ปฏิบัติให้ถูกต้องด้วยสุขลักษณะการใช้อาคารหรือสถานที่นั้น ๆ

4. กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการให้บริการของราชการส่วนท้องถิ่น ในการเก็บ และขนสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยไม่เกินอัตราตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

5. กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการเก็บ ขน และกำจัด สิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย เพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตตาม มาตรา 19 ปฏิบัติ ตลอดจน กำหนดอัตราค่าบริการขั้นสูงตามลักษณะการให้บริการที่ผู้รับใบอนุญาตตาม มาตรา 19 จะพึงเรียกเก็บได้

6. กำหนดการอื่นใดที่จำเป็นเพื่อให้ถูกต้องด้วยสุขลักษณะ

อำนาจในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ได้กำหนดบทบาทอำนาจหน้าที่ให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับมูลฝอย ดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ในการดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในเขตความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นนั้น

2. ในการจัดการองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สามารถดำเนินการในทุกขั้นตอนได้อย่างครบวงจร กล่าวคือ

2.1 ขั้นตอนการรวบรวมขยะมูลฝอย องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นสามารถจัดระเบียบเกี่ยวกับการรวบรวมมูลฝอยของประชาชนจากครัวเรือนหรือสถานประกอบการต่าง ๆ โดยองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นมีอำนาจที่จะออกข้อบังคับตำบลเพื่อกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมให้เป็นไปอย่างถูกหลักสุขาภิบาลได้

2.2 ขั้นตอนการเก็บ ขน และการกำจัดมูลฝอย องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการได้ 3 ลักษณะ (มาตรา 18 และมาตรา 19) กล่าวคือ

2.2.1 องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นดำเนินการเก็บ ขน และกำจัดเอง

2.2.2 มอบให้บุคคลอื่นดำเนินการแทน ภายใต้การควบคุมขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น

2.2.3 ขออนุญาตให้เอกชนดำเนินการแทนภายใต้การควบคุมขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ควบคุม ดูแล

2.2.3.1 ควบคุมกำกับดูแลขั้นตอนการเก็บรวบรวมมูลฝอย องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สามารถแต่งตั้งข้าราชการหรือพนักงานขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นให้เป็น

เจ้าพนักงาน ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 44 วรรค 2 โดยออกคำสั่ง แต่งตั้งเป็นหนังสือซึ่งเจ้าพนักงานดังกล่าวจะมีอำนาจตรวจตราตามบ้านเรือนหรือ สถานประกอบการ หากพบว่า ไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับตำบล เทศบัญญัติ เจ้าพนักงานดังกล่าว ก็สามารถแนะนำตักเตือนผู้ที่ฝ่าฝืน ให้ปฏิบัติให้ถูกต้องได้ตามมาตรา 44(1) และ (3) และหากยังคง ฝ่าฝืนก็จะมีโทษปรับไม่เกิน 5,000 บาท (มาตรา 73 วรรค 2) ซึ่งกรณีนี้เจ้าพนักงานท้องถิ่น ยังอาจออกคำสั่งให้ปรับปรุงแก้ไข ตามอำนาจในมาตรา 45 ได้

2.2.3.2 ในกรณีของผู้ประกอบกิจการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย โดยทำเป็นธุรกิจ องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นสามารถควบคุมกำกับดูแลได้ทั้ง 2 ขั้นตอน คือ

2.2.3.2.1 ขั้นตอนการพิจารณาอนุญาต ซึ่งเป็นขั้นตอนการควบคุม ตั้งแต่เบื้องต้น เพื่อให้เกิดหลักประกันว่าการประกอบกิจการนั้นจะไม่ทำให้เกิดปัญหา ด้านสุขลักษณะ และสิ่งแวดล้อมที่อาจจะมีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน โดยส่วนรวม หรือที่อยู่ใกล้เคียง ดังนั้นก่อนการอนุญาต องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องพิจารณา เกี่ยวกับส่วนประกอบที่จำเป็นในการประกอบกิจการ ซึ่งได้แก่ ต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ ด้านการสุขาภิบาลมียานพาหนะในการเก็บ ขนที่ถูกสุขลักษณะ มีอุปกรณ์และเครื่องมือที่เพียงพอ และมีระบบการกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยที่ถูกหลักสุขาภิบาล เป็นต้น

2.2.3.2.2 ขั้นตอนการควบคุมกำกับดูแลหลังการอนุญาต องค์กรบริหาร ส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ที่จะกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการเก็บ ขน และการกำจัดของผู้ประกอบกิจการที่ได้รับอนุญาตแล้ว โดยออกเป็นข้อบังคับตำบล เทศบัญญัติ มาตรา 20(5) ซึ่งผู้ประกอบกิจการจะต้องปฏิบัติตาม หากฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามก็จะมีโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 73)

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 ได้แก้ไขเพิ่มเติมบางมาตรา ในส่วนที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการมูลฝอยของราชการส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความสะดวก และทันสมัยในการปฏิบัติ ดังนี้

มาตรา 3 กล่าวว่าให้ยกเลิกความในบทนิยามคำว่า “มูลฝอย” ในมาตรา 4 แห่ง พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มูลฝอย” หมายความว่า เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัตถุ ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร เถ้า มูลสัตว์ ซากสัตว์ หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ หรือที่อื่น และหมายความรวมถึงมูลฝอยติดเชื้อ มูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน”

มาตรา 4 “ให้ยกเลิกความในบทนิยามคำว่า “ราชการส่วนท้องถิ่น” ในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “ราชการส่วนท้องถิ่น” หมายความว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กฎหมายกำหนดให้เป็นราชการส่วนท้องถิ่น”

มาตรา 5 “ให้ยกเลิกความในบทนิยามคำว่า “เจ้าพนักงานท้องถิ่น” ในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “เจ้าพนักงานท้องถิ่น” หมายถึง

1. นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัด
2. นายกเทศมนตรีสำหรับในเขตเทศบาล
3. นายกองค้การบริหารส่วนตำบลสำหรับในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล
4. ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครสำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร
5. นายกเมืองพัทยาสำหรับในเขตเมืองพัทยา
6. หัวหน้าผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่กฎหมายกำหนด

ให้เป็นราชการส่วนท้องถิ่น สำหรับในเขตราชการส่วนท้องถิ่น”

มาตรา 9 “ให้ยกเลิกความในมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

มาตรา 18 การเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในเขตราชการส่วนท้องถิ่นใด ให้เป็นอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่นนั้น

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ราชการส่วนท้องถิ่นร่วมกับหน่วยงานของรัฐ หรือราชการส่วนท้องถิ่นอื่น ดำเนินการภายใต้ข้อตกลงร่วมกันได้ แต่ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ สาธารณะโดยส่วนรวม รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวง โดยคำแนะนำของคณะกรรมการ กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขในการดำเนินการร่วมกันได้

ในกรณีที่มีเหตุอันสมควรราชการส่วนท้องถิ่นอื่นอาจมอบให้บุคคลใดดำเนินการ ตามวรรคหนึ่งแทนภายใต้การควบคุมดูแลของราชการส่วนท้องถิ่น หรืออาจอนุญาตให้บุคคลใด เป็นผู้ดำเนินการรับทำการเก็บขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยตามมาตรา 19 ก็ได้

บทบัญญัติตามมาตรานี้ และมาตรา 19 มิให้ใช้บังคับการจัดการของเสียอันตราย ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน แต่ให้ผู้ดำเนินกิจการโรงงานที่มีของเสียอันตราย และผู้ดำเนินกิจการ รับทำการเก็บขนหรือกำจัดของเสียอันตรายดังกล่าว แจ้งการดำเนินกิจการเป็นหนังสือต่อ เจ้าพนักงานท้องถิ่น”

มาตรา 10 “ให้ยกเลิกความใน (4) ของมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน (4) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมในการให้บริการของราชการส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลอื่นที่ราชการส่วนท้องถิ่นมอบให้ดำเนินการแทน ในการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย ไม่เกินอัตราที่กำหนดกฎกระทรวง ทั้งนี้ การจะกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย ราชการส่วนท้องถิ่นนั้นจะต้องดำเนินการให้ถูกต้องด้วยสุขลักษณะตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”

มาตรา 11 “ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา 68/ 1 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

มาตรา 68/ 1 ผู้ใดฝ่าฝืนกฎกระทรวงซึ่งออกตามมาตรา 6 ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับมูลฝอย ดิบเชื้อหรือมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ”

มาตรา 12 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา 73/ 1 และมาตรา 73/ 2 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

“มาตรา 73/ 1 ผู้ใดฝ่าฝืนกฎกระทรวงซึ่งออกตามความในมาตรา 20 (1) (2) (3) หรือ (6) ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับมูลฝอยดิบเชื้อหรือมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือ ปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

มาตรา 73/ ผู้รับอนุญาตผู้ใดฝ่าฝืนข้อกำหนดของท้องถิ่นซึ่งออกตามความในมาตรา 20 (5) ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับมูลฝอยดิบเชื้อหรือมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับเกินแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

ข้อมูลทั่วไปของเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

ตำบลนาป่า เป็นตำบลเก่าแก่มากกว่า 100 ปี พื้นที่เดิมเป็นป่าที่มีสัตว์ป่าชุกชุมมาก พรานป่าคนหนึ่งชื่อ นายพ่วง ได้มาพบป่าแห่งนี้ และได้เข้าไปหักร้างถางพงเพื่อทำไร่ทำนา ต่อมา มีคนอพยพเข้าไปหักร้างถางพงจนเป็นที่โล่งแจ้ง จึงขนานนามว่า “นาป่า”

ปัจจุบัน เทศบาลตำบลนาป่า มีสำนักงานตั้งอยู่เลขที่ 99 หมู่ที่ 11 ถนนสุขประยูร ตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี เป็นเทศบาลขนาดกลาง จัดตั้งขึ้นโดยยกฐานะจากองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเทศบาลตำบลนาป่า ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย วันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2550 มีพื้นที่ 18.30 ตารางกิโลเมตร หรือ 11,437 ไร่ ลักษณะเป็นที่ราบดินทราย อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเมืองชลบุรี ประมาณ 6 กิโลเมตร ประชากรตามทะเบียนราษฎรทั้งสิ้น 36,188 คน แยกเป็นชาย

17,761 คน หญิง 18,427 คน ความหนาแน่นเฉลี่ย 1,977.48 คน/ ตารางกิโลเมตร มีพื้นที่รับผิดชอบทั้งหมด 16 ชุมชน

โดยเหตุที่เขตเทศบาลตำบลนาป่า ติดต่อกับนิคมอุตสาหกรรมบางปะกงเฟส 2 ทำให้มีประชาชนจากภาคอื่นเดินทางมาแสวงหางานทำ ประกอบกับเขตเทศบาลมีหมู่บ้านจัดสรรและบ้านเช่าเกิดขึ้นมากมาย ประชาชนจำนวนมากจะพักอาศัยอยู่โดยไม่แจ้งการย้ายที่อยู่ให้ถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ซึ่งมีประมาณจำนวนเกือบ 30,000 คน

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลคอนหัวฟ่อ และตำบลหนองไม้แดง

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลหนองรี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลคอนหัวฟ่อ และตำบลสำนักบก

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลบ้านสวน และตำบลหนองไม้แดง

เทศบาลตำบลนาป่า มีหน่วยงานที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย คือกองสาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการสุขาภิบาลอนามัยสิ่งแวดล้อม โดยการบริหารจัดการสภาพแวดล้อม อาทิ การจัดการขยะสิ่งปฏิกูลมูลฝอย การรักษาความสะอาดพื้นที่สาธารณะ ดูแลเกี่ยวกับความเป็นระเบียบเรียบร้อย งานจัดเก็บขยะมูลฝอย และการควบคุมไม่ให้ประชาชนทิ้งขยะมูลฝอยในที่สาธารณะ การเก็บรวบรวมมูลฝอยออกจากชุมชนไปแหล่งกำจัดมูลฝอย ปัจจุบันมีรถบรรทุกขยะ จำนวน 7 คัน มีบุคลากรปฏิบัติงานในการจัดเก็บขยะ จำนวน 43 คน สามารถจัดเก็บปริมาณขยะมูลฝอยได้ประมาณ 36 ตัน/วัน โดยนำขยะไปทิ้งที่บ่อฝังกลบ ตั้งอยู่ที่ตำบลหนองอิรุณ อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี พื้นที่บ่อฝังกลบมีจำนวน 35 ไร่

แผนปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลนาป่า

1. วางแผนบริหารจัดการจัดเก็บขยะ ครอบคลุมพื้นที่ จำนวน 15 เส้นทาง
2. บริหารจัดการทรัพยากรในการกำจัดขยะให้เพียงพอ
  - 2.1 จำนวน รถบรรทุกขยะ 7 คัน
  - 2.2 บุคลากรปฏิบัติงานในการจัดเก็บขยะ และทำความสะอาด 43 คน
  - 2.3 จัดหาถังรองรับขยะ
3. นำนวัตกรรมด้านการจัดการขยะมูลฝอยมาสู่การปฏิบัติ
  - 3.1 กิจกรรมการเลี้ยงไส้เดือนดินเพื่อลดปริมาณขยะในครัวเรือน
  - 3.2 ธนาคารขยะรีไซเคิล ตลาดนัดขยะทุกสิ้นเดือน เพื่อคัดแยกขยะอย่างถูกวิธี
  - 3.3 สนับสนุน ถังขยะ แยกประเภท ในสถานบริการของรัฐ โรงเรียน ศาสนสถาน
4. โครงการจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม

- 4.1 โครงการถนนปลอดถังขยะ
- 4.2 จัดหาถังขยะเพียงพอต่อการให้บริการในพื้นที่
- 4.3 รณรงค์การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในวันสำคัญ
5. สำรวจวัสดุอุปกรณ์ และการซ่อมแซมให้มีความพร้อมในการปฏิบัติงาน
6. ประเมินผลการดำเนินงาน

6.1 ตรวจสอบการจัดเก็บขยะและความสะอาดสายกวาดถนน

6.2 ปรับปรุงแก้ไข กรณีเหตุฉุกเฉินดำเนินการบริหารจัดการ

กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ได้นำปัญหาอุปสรรคด้านการขาดสภาพคล่องของการจัดการขยะมูลฝอยมาวางแผนปฏิบัติงาน โดยนำจุดอ่อนจุดแข็ง สภาพแวดล้อม โอกาสความพร้อมรวมถึงนโยบายผู้บริหารมากำหนดกลยุทธ์ ดังนี้

1. ด้านบุคลากร

1.1 จัดทำแผนอัตรากำลังพนักงานจ้างรองรับการปฏิบัติงานให้เพียงพอ

1.2 อบรมทักษะพนักงานจ้างในการขับรถ การหมุนเวียนปฏิบัติงานกรณีฉุกเฉิน

2. ด้านวัสดุอุปกรณ์

2.1 มอบหมายเจ้าหน้าที่ตรวจสอบสภาพรถบรรทุกขยะทุกวัน เพื่อความพร้อมในการปฏิบัติงาน

2.2 กรณีพบว่า หากมีการซ่อมเล็กน้อยให้ดำเนินการทันที กรณีชำรุดระยะเวลาซ่อมนาน ให้หมุนเวียนรถบรรทุกขยะคันอื่นมาปฏิบัติงานเสริมแทน

2.3 จัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอและตรวจสอบให้พร้อมใช้งานได้ทันที

2.4 จัดหารถบรรทุกขยะเพิ่มเพื่อรองรับการขยายตัวของชุมชน

3. ด้านการบริหารจัดการ

3.1 มอบหมายเจ้าหน้าที่ตรวจสอบสายการจัดเก็บทุกวัน เพื่อแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า

3.2 แก้ไขปัญหาเร่งด่วนกรณีได้รับการร้องเรียนจากประชาชน

3.3 ประชุมพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปรึกษาและแก้ไขปัญหาอุปสรรคเป็นประจำ

ทุกเดือน

มาตรการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยชุมชน

จากปัญหาขยะมูลฝอยที่เพิ่มขึ้นตามจำนวนประชากร และการขยายตัวของอุตสาหกรรม และหมู่บ้านจัดสรรในพื้นที่ ซึ่งทำให้วิธีการกำจัดขยะมูลฝอยที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่สามารถรองรับได้ และก่อให้เกิดปัญหาที่เกิดผลกระทบจำนวนมาก เทศบาลจึงมีมาตรการแก้ไขปัญหา ดังนี้

1. ด้านการจัดการ

1.1 ใช้หลักการ “ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย” ทั้งกับประชาชนและหน่วยงานรัฐที่เป็นผู้ผลิตขยะมูลฝอย ตัวอย่าง เช่น การเก็บเงินค่าทิ้งขยะ

1.2 จัดทำแผนการจัดการขยะมูลฝอยให้สอดคล้องกับแผนการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด

1.3 กำหนดมาตรการและเกณฑ์การปฏิบัติงานในการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสม ตั้งแต่การเก็บขน การขนส่ง และการกำจัด เพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติ

1.4 ติดตามตรวจสอบและประเมินสภาพปัญหาจากการกำจัดขยะมูลฝอยชุมชน และแหล่งกำเนิดต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

2. ด้านการลงทุน

2.1 จัดหาภาชนะรองรับขยะมูลฝอยให้แก่ชุมชน และรถเก็บขนขยะให้เพียงพอต่อปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี

2.2 สนับสนุนให้มีการคัดแยกขยะมูลฝอยที่แหล่งกำเนิดในชุมชน ได้แก่ ที่พักอาศัย สถานประกอบการ โรงงานอุตสาหกรรม เพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์

3. ด้านกฎหมาย

3.1 ส่งเสริมให้มี และใช้กฎหมายการจัดการขยะมูลฝอยให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาในปัจจุบัน

4. ด้านสนับสนุนให้ความรู้

4.1 สนับสนุนให้มีกิจกรรม เพื่อปลูกฝังทัศนคติและการสร้างค่านิยมให้แก่เยาวชน และประชาชนทั่วไป ในการรักษาความสะอาดของบ้านเมืองและการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง

4.2 ส่งเสริมความรู้และประสบการณ์ด้านวิชาการและบริหารจัดการแก่นุคลากรของเทศบาล

ทั้งนี้ การดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบการบริหารจัดการขยะที่เกิดขึ้นในชุมชนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมและเป็นการแก้ไขปัญหาผลกระทบ อันเนื่องจากการจัดการขยะในระยะยาวอย่างมีประสิทธิภาพและถูกหลักสุขาภิบาล เพื่อคุณภาพชีวิต และสุขภาพอนามัยของประชาชนต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กิตติ วิชาวงศ์ (2554, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลทุ่งสะเดา อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา” ผลการศึกษา

พบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลทุ่งสะเดา จังหวัด ฉะเชิงเทรา โดยรวมมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับเหมาะสมมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยเหมาะสมสูงเป็นอันดับแรก คือ ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ รองลงมา คือ ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย และด้านการคัดแยก ขยะมูลฝอย โดยในด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ ประชาชนเลือกขยะประเภทกล่องกระดาษ หรือ หนังสือพิมพ์ไว้ขาย หรือนำกลับมาใช้ได้ อีก ในด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย ประชาชนเลือกใช้ ถุงพลาสติกใส่สิ่งของใบใหญ่เพียงใบเดียวมากกว่าใบเล็กหลาย ๆ ใบ และด้านการคัดแยก ขยะมูลฝอย ประชาชนมีพฤติกรรม มีการคัดแยกขยะแต่ละประเภทและมีการนำส่วนที่ขายได้ไป จำหน่ายที่ร้านขายของเก่า ผลเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยของ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลทุ่งสะเดา จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่าประชาชนที่มี เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน และความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน และการรับรู้ข่าวสารที่ต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ ทางสถิติ .05

ชัยชนะ สงดำ (2554, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเจ๊ะบิลัง อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล” ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเจ๊ะบิลัง โดยรวมมีพฤติกรรมการ จัดการขยะมูลฝอย มีระดับปฏิบัติในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มี พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยมากที่สุดคือ ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ รองลงมา คือ ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย และด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย โดยด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ ประชาชนมีการเก็บ กล่องกระดาษหรือหนังสือพิมพ์ ประชาชนได้เก็บไว้ขายหรือนำกลับมาใช้งาน ได้ อีก ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย ประชาชนให้ความช่วยเหลือกับเทศบาลตำบลเจ๊ะบิลัง เป็นอย่างดี รองลงมาประชาชนเลือกใช้ถุงพลาสติกใส่สิ่งของใบใหญ่เพียงใบเดียวมากกว่า ใบเล็กหลาย ๆ ใบ และด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย ประชาชนมีการทิ้งขยะตรงตามเวลานัด ของเทศบาลตำบลเจ๊ะบิลัง ในการช่วยกันลดขยะ ผลเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการ จัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลเจ๊ะบิลัง อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล พบว่า เพศ ที่ต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกัน ส่วนรายได้ครัวเรือน ต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยในหมู่บ้าน อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ มีพฤติกรรมการจัดการ ขยะมูลฝอย แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05

สมเกียรติ ชูช้อยหลี (2554, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการจัดการ

ขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลย่านซื่อ อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล” ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลย่านซื่อ อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล โดยรวมมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยมีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยมากที่สุด คือ ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย รองลงมาคือ ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย และด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ โดยในด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย ประชาชนทั้งตรงตามเวลานัดขององค์การบริหารส่วนตำบลย่านซื่อที่มาเก็บเสมอ และประชาชนมีการคัดแยกขยะประเภท หลอดนื้ออน และกระป๋องสเปรย์ ก่อนทิ้งลงในถังขยะ ในด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย ประชาชนให้ความช่วยเหลือกับองค์การบริหารส่วนตำบลย่านซื่อเป็นอย่างดี ในการช่วยกันลดขยะ รองลงมา ประชาชนเลือกซื้อสินค้าที่ไม่ก่อให้เกิดขยะมากเกินไป และในด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ ประชาชนมีการเก็บถุงพลาสติกที่ยังใช้งานได้ กลับมาใช้ใหม่ได้อีก ผลเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลย่านซื่อ อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล พบว่า อายุ ที่ต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ส่วน เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ครัวเรือนต่อเดือน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05

ดวงใจ ปินตามูล (2555, บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโสก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์” ผลการศึกษาพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการวางแผน ในการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับน้อย โดยเห็นว่าทางองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโสก เปิดช่องทางให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดเวทีประชาคมในชุมชน เพื่อวิเคราะห์ปัญหา และให้เห็นความสำคัญของการคัดแยกขยะ มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน การจัดการขยะมูลฝอย และเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโสก ควรมีการวางแผน ในการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนร่วมมือในการจัดการขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้นจะเห็นได้ว่า ถ้าหากองค์การบริหารส่วนตำบลให้ความสำคัญการวางแผนว่าจะเลือกปฏิบัติสิ่งใดนั้นจะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านนั้น ๆ ดังนั้น ควรมีการวางแผนที่ดี

ดวงสมร พิกสังข์ (2555, บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง “หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในชุมชนเขตคูสิตของกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า หัวหน้าครัวเรือนมีระดับการปฏิบัติของ การจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนตามหลักการ 5R ในด้านการลดปริมาณขยะ (Reduce) การนำวัสดุกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) การนำวัสดุที่ชำรุด

มาซ่อมแซม (Repair) และการนำวัสดุหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) อยู่ในระดับปานกลาง ขณะที่ด้านการหลีกเลี่ยงวัสดุที่ย่อยสลายยาก (Reject) อยู่ในระดับมาก โดยการวิเคราะห์พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ขนาดครัวเรือน การมีส่วนร่วม ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะ และความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์กับการนำหลักการ 5R มาใช้ในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยของครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ผลการวิจัยพบว่า การจัดการขยะตามหลักการ 5R มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานในการลดปริมาณขยะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครัวเรือนส่วนใหญ่ต้องการให้ชุมชนดำเนินโครงการรีไซเคิลขยะอย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงปลูกจิตสำนึกและเผยแพร่ความรู้ให้เยาวชนและคนในชุมชนได้ตระหนักถึงการคัดแยกขยะ การใช้ประโยชน์จากขยะ และโทษของขยะมูลฝอยในครัวเรือน รวมทั้งต้องการให้ชุมชนจัดกิจกรรมประกวดหน้าบ้านสะอาดปลอดขยะ เพื่อเป็นการเสริมสร้างแรงจูงใจให้กับครัวเรือนในการพัฒนาครัวเรือนของตนให้สะอาดอยู่เสมออันส่งผลต่อสุขภาพคนในชุมชนให้ดีขึ้น

ฤชชดา เทพยากุล (2555, บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตาดานะแฉะ อำเภอบึง จังหวัดยะลา” ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตาดานะแฉะ ในภาพรวมมีการจัดการอยู่ในระดับปานกลาง โดยครัวเรือนมีการคัดแยกขยะมูลฝอยมากกว่าด้านอื่น รองลงมา คือ การลดปริมาณขยะมูลฝอย การใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย และการกำจัดขยะมูลฝอย ตามลำดับ เมื่อจำแนกพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนเป็นรายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะที่อยู่อาศัย ระดับการศึกษาสูงสุดของสมาชิกในครัวเรือน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพของหัวหน้าครัวเรือนแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ภาพรวมความคิดเห็นในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลตาดานะแฉะ รวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับเห็นด้วยมากกว่าองค์การบริหารส่วนตำบลตาดานะแฉะต้องทำ โดยด้านการสนับสนุนเป็นสิ่งที่ยังต้องการบริหารส่วนตำบลตาดานะแฉะต้องทำมากกว่าด้านอื่น รองลงมา คือ ด้านการลงทุนขยะมูลฝอย ด้านการจัดการและด้านกฎหมาย ตามลำดับ

นภัสวรรณ คำสิม (2556, บทคัดย่อ) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบพฤติกรรมการจัดการขยะของกลุ่มอาชีพชาเลี้ยงที่ศูนย์คัดแยกวัสดุรีไซเคิลในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล

เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการเลือกประกอบอาชีพเก็บขยะของกลุ่มชาเล้ง และเพื่อทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะของกลุ่มอาชีพชาเล้ง โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและแรงจูงใจในการเลือกประกอบอาชีพเก็บขยะ ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นของพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะของกลุ่มชาเล้งในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 6 ด้าน และระดับปานกลาง 1 ด้าน ส่วนระดับความคิดเห็นของแรงจูงใจที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพชาเล้งในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผลการทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะของกลุ่มชาเล้ง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะในภาพรวมแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05 แต่ปัจจัยอื่น ๆ ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กัน

รุ่งอรุณ วงษ์อินทร์ (2556, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอ่างศิลา อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี” ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอ่างศิลา อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี โดยรวมมีพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปฏิบัติบ่อยครั้ง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอย มีการปฏิบัติบ่อยครั้งมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการนำมาใช้ซ้ำ ส่วนการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ด้านการปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยงใช้ของผิดวัตถุประสงค์ ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมือง อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี พบว่า อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน และลักษณะที่อยู่อาศัยต่างกัน มีพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วน เพศ รายได้ในครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนและเขตพื้นที่พักอาศัยต่างก็มีพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกัน

สมัชญา หนูทอง (2556, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “ความรู้และพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของผู้นำท้องถิ่น: กรณีศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี” ผลการศึกษา พบว่า ความรู้และพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่มีระดับความรู้สูง โดยรวมผู้นำท้องถิ่นมีพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอย คือ ปฏิบัติเป็นบางครั้ง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้นำท้องถิ่นมีพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย ด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอย ด้านการนำขยะมูลฝอย วัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุดเสียหายมาซ่อมแซม ด้านหลีกเลี่ยงวัสดุที่ทำลายยาก ส่วนด้านที่ผู้นำท้องถิ่นมีพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยต่ำที่สุด คือ ด้านการนำขยะมูลฝอยเศษวัสดุมาใช้ใหม่

อนัญญา จันทรป้อ (2557, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะ กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย” ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 10,001-20,000 บาท ต่อเดือน มีอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 46.6 เข้าร่วมโครงการเกษตรอินทรีย์ ร้อยละ 25.8 ซึ่งการกำจัดขยะของครัวเรือนกลุ่มตัวอย่างจะใช้วิธีการคัดแยกขยะเพื่อไว้ขาย ส่วนที่เหลือให้องค์การบริหารส่วนตำบลโป่งงามทำการจัดเก็บ ภาชนะรองรับขยะของครัวเรือนกลุ่มตัวอย่างจะใช้ถุงดำหรือถุงพลาสติก ร้อยละ 86.9 กลุ่มตัวอย่าง มีความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะอันตราย ขยะที่สามารถนำไปทำเป็นปุ๋ยหมักได้ ชนิดของขยะที่สามารถกำจัดด้วยเฉวียน แต่ภาพรวมครัวเรือนกลุ่มตัวอย่างยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของราคาขายของขยะแต่ละประเภทที่คัดแยกเพื่อไว้ขาย สำหรับการมีส่วนร่วมครัวเรือนกลุ่มตัวอย่างร่วมประชาคมออกความคิดเห็น ร้อยละ 70.3 มีส่วนร่วมในการวางแผน ร้อยละ 53.1 มีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ ร้อยละ 51.6 ร่วมในการนำเศษอาหารไปทำเป็นปุ๋ยหมัก ร้อยละ 51.6 มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการขยะในครัวเรือนและชุมชน ร้อยละ 53.1 มีส่วนช่วยในการแนะนำการคัดแยกขยะที่เหมาะสมให้กับเพื่อนบ้าน ร้อยละ 54.9 สำหรับสมมติฐานที่ตั้งไว้พบว่า อาชีพเกษตรกรรม ความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอย การเข้าร่วมโครงการเกษตรอินทรีย์ครัวเรือนที่มีเฉวียนล้วนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 0.05 ยกเว้นรายได้ พบว่า รายได้น้อย ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะด้านต่าง ๆ

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ดำเนินงานวิจัยโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ตัวแทนครัวเรือนที่มีทะเบียนบ้านอยู่ในเขตเทศบาลตำบลนาป่า มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ 36,188 คน จำนวน 21,711 ครัวเรือน

กลุ่มตัวอย่าง

กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ Yamane (1973) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดย n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ค่าความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง

ในที่นี้กำหนดให้ค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05 เมื่อแทนค่าลงในสูตรจะได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา คือ

$$\begin{aligned} n &= \frac{21,711}{1 + 21,711 (0.05)^2} \\ &= \frac{21,711}{1 + 21,711 (0.0025)} \\ &= \frac{21,711}{55.27} \\ &= 392.76 \end{aligned}$$

กลุ่มตัวอย่าง = 400 คน

เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยจำแนกประชากรออกเป็นกลุ่มตามหมู่บ้าน และเทียบบัญชีไตรยางศ์เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นตัวแทนของครัวเรือนที่ปรากฏตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนครัวเรือนและกลุ่มตัวอย่าง

หมู่ที่	จำนวนครัวเรือนทั้งหมด	จำนวนครัวเรือนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
1	3,822	71
2	1,492	27
3	259	5
4	1,357	25
5	478	9
6	254	5
7	463	9
8	2,116	39
9	2,790	51
10	960	17
11	1,662	30
12	4,210	77
13	1 (ค่ายทหาร)	1
14	352	6
15	301	6
16	1,194	22
ผลรวม	21,711	400

เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ตอบแบบสอบถามให้ครบถ้วน จึงใช้วิธีการสุ่มเชิงระบบ (Systematic sampling) จากบ้านเลขที่ ด้วยการกำหนดค่าอันตรภาคตามสูตร ดังนี้

$$I = \frac{N}{n}$$

โดย n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

I = ค่าอันตรภาค

เมื่อแทนค่าลงในสูตรจะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ

$$I = \frac{21,711}{400}$$

$$I = 54$$

ดังนั้น ผู้วิจัยจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเริ่มจากการจับสลากบ้านเลขที่ขึ้นมาหนึ่งหลัง แล้วทำการนับต่อไปเรื่อย ๆ ทุก 54 หลัง ตามข้อมูลทะเบียนราษฎรจนครบจำนวน 400 ชุด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นมาจากทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาข้อมูลที่ครอบคลุมเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของครัวเรือนต่อเดือน ขนาดของครัวเรือน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist) หรือเติมค่าลงในช่องว่าง จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลปัจจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมต่อการคัดแยกขยะประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และผลกระทบในการคัดแยกขยะเพื่อวัดความรู้ของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า เป็นแบบเลือกตอบเพียงคำตอบเดียว คือ ใช่ ไม่ใช่ จำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 2 สถานที่รับซื้อของเก่า ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบให้เลือกตอบ 2 ตัวเลือก คือ มี และ ไม่มี จำนวน 5 ข้อ โดยเลือกตอบเพียงตัวเลือกเดียวในแต่ละข้อ

ตอนที่ 3 การได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ เป็นข้อคำถามแบบให้เลือกตอบ 2 ตัวเลือก คือ ได้รับและไม่ได้รับ จำนวน 14 ข้อ โดยให้ผู้ตอบเลือกเพียงคำตอบเดียวในแต่ละข้อ

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า ตามหลักการ 5R ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือน

ในเขตเทศบาลตำบลนาป่า ลักษณะแบบสอบถามเป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) ข้อคำถามมีทั้งด้านบวกและด้านลบ โดยให้ผู้ตอบเลือกเพียงคำตอบเดียว จำนวน 20 ข้อ

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาข้อมูลความรู้ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากเอกสารตำราทางวิชาการ
2. นำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษามาสร้างแบบสอบถาม โดยมีลักษณะคำถามเป็นทั้งแบบปลายปิดและปลายเปิด และมีเนื้อหาสาระครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย
3. นำเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความถูกต้องและนำมาปรับปรุงแก้ไข
4. ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ทำการตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ/ ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการชัดเจนและเหมาะสมกับภาษาที่ใช้ แล้วนำมาปรับปรุงเพื่อความสมบูรณ์ของแบบสอบถามซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิ/ ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย
  - 4.1 อาจารย์ ดร.กฤษเชต ไกรवास อาจารย์ประจำวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
  - 4.2 อาจารย์ ดร.อุษณากร ทาวะรัมย์ อาจารย์ประจำวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
  - 4.3 นางฉิมห์จุฑา ภูมรินทร์ ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบล นาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
5. ตรวจสอบโดยตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบแก้ไข และให้ข้อเสนอแนะ เพื่อนำแบบสอบถามนั้นมาปรับปรุงตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิจัดทำต้นฉบับ และนำไปทดลองใช้ (Try out) กับประชาชนตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำนวน 30 คน และนำแบบสอบถามที่ได้รับไปตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์อีกครั้ง
6. ตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยนำไปทดลองใช้ (Try out) กับประชาชนตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำนวน 30 ชุดแล้วนำข้อมูลจากการทดลองมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นตามวิธีของ Cronbach (1970) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (Statistics program) ได้ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.219-0.455
7. นำผลการวิเคราะห์มาปรับปรุงแบบสอบถามขั้นสุดท้าย และเสนอคณะกรรมการ

ที่ปรึกษา ได้แก่ ประชานกรรมการที่ปรึกษาหลัก เพื่อตรวจสอบว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ก่อนนำไปเก็บข้อมูลจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ได้จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ทำการวิจัยจำนวน 400 ครัวเรือน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารข้อมูล และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมหนังสือราชการจากวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ไปถึงนายกเทศมนตรีตำบลนาป่า และผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลนาป่า เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัย

2.2 ผู้วิจัยดำเนินการสุ่มตัวอย่างประชากรภายในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลนาป่า โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) และใช้วิธีการสุ่มเชิงระบบ (Systematic sampling) จากบ้านเลขที่

2.3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยนำแบบสอบถามไปให้ครัวเรือนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม

2.4 ผู้วิจัยรับแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง โดยตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม เพื่อให้แบบสอบถามทุกชุดมีความสมบูรณ์มากที่สุด จึงจะสามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับมาแล้ว จึงตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสอบถามแต่ละชุดอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นก็จะนำข้อมูลคำตอบของกลุ่มตัวอย่างมาเปลี่ยนเป็นตัวเลขแทนค่าตัวแปรที่ศึกษา ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดและนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสถิติ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาของปัจจัยที่ศึกษา ปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และผลกระทบในการคัดแยกขยะ สถานที่รับซื้อของเก่า การได้รับข้อมูลข่าวสารจากต่างสื่อต่าง ๆ และพฤติกรรมการคัดแยกขยะ ตามหลักการ 5R ทั้งระดับปฐมภูมิและทุติยภูมิ โดยใช้สถิติ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ศึกษาพฤติกรรม การคัดแยกขยะ ตามหลักการ 5R ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา (Descriptive statistics) โดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ใช้สถิติค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ส่วนที่ 2 ตอนที่ 1 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ และผลกระทบ ในการคัดแยกขยะ ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา (Descriptive statistics) โดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ใช้สถิติค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสถานที่รับซื้อของเก่า ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา (Descriptive statistics) โดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ใช้สถิติค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามการได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ด้านการจัดการขยะ ตาม พรบ. สาธารณสุข พ.ศ. 2535 ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา (Descriptive statistics) โดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ใช้สถิติค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามพฤติกรรม การคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาล ตำบลนาป่า ตามหลักการ 5R ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา (Descriptive statistics) โดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้เกณฑ์ของช่วงคะแนนที่กำหนดการแปรผลค่าคะแนน ดังนี้ (คะแนน 4 = ปฏิบัติสม่ำเสมอ 3 = ปฏิบัติบ่อยครั้ง 2 = ปฏิบัติบางครั้ง 1 = ไม่ปฏิบัติเลย) และกำหนดอันตรภาคชั้น เท่ากับ 0.75

$$\text{อันตรภาคชั้น (Class interval)} = \frac{\text{พิสัย (Rang)}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{4-1}{4} = 3 = 0.75$$

ดังนั้น จึงกำหนดเกณฑ์คะแนนเฉลี่ย (ส่วนที่ 3) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
3.26-4.00	มีระดับพฤติกรรมดี
2.51-3.25	มีระดับพฤติกรรมค่อนข้างดี
1.76-2.50	มีระดับพฤติกรรมค่อนข้างไม่ดี
1.00-1.75	มีระดับพฤติกรรมไม่ดี

การแปรผลในการวัดความรู้ (ส่วนที่ 2 ตอนที่ 1) โดยแบ่งระดับความรู้เป็น 3 ระดับ

โดยใช้หลักเกณฑ์แบบอิงเกณฑ์ของ Bloom (1972) ซึ่งมีเกณฑ์ในการจัดระดับคะแนนความรู้ ดังนี้

ความรู้ดี	ได้คะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป
ความรู้ปานกลาง	ได้คะแนนร้อยละ 60-79
ความรู้ต่ำ	ได้คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 60

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการจัดการขยะให้ถูกต้อง และเหมาะสมกับเทศบาลตำบลนาป่า

ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา (Descriptive statistics) เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปที่เก็บรวบรวมข้อมูลได้

3. การทดสอบสมมติฐาน เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของข้อมูลสองกลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA โดยกำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.05

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า และเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คนซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์เป็น 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และผลกระทบในการคัดแยกขยะ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่รับซื้อของเก่า

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ด้านการจัดการขยะตาม พรบ. สาธารณสุข พ.ศ. 2535

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ตามหลักการ 5R

ตอนที่ 6 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ตามหลักการ 5R

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (n = 400)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	174	43.50
หญิง	226	56.50

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (n = 400)	ร้อยละ
อายุ		
18-25 ปี	24	6.00
26-35 ปี	96	24.00
36-45 ปี	137	34.25
46-55 ปี	118	29.50
56 ปีขึ้นไป	25	6.25
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	225	56.25
ปริญญาตรี	163	40.75
สูงกว่าปริญญาตรี	12	3.00
อาชีพ		
รับจ้างทั่วไป	193	48.25
ค้าขาย	91	22.75
รับราชการ	22	5.50
เกษตรกร	17	4.25
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	15	3.75
อื่น ๆ	62	15.50
รายได้		
5,000-15,000 บาท	104	26.00
15,001-30,000 บาท	166	41.50
30,001-45,000 บาท	58	14.50
45,001 บาทขึ้นไป	72	18.00
สมาชิกของครัวเรือน		
1 คน	13	3.25
2 คน	85	21.25
3 คน	124	31.00
4 คน	94	23.50
5 คน	55	13.75
6 คนขึ้นไป	29	7.25

จากตารางที่ 2 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 56.50 มีอายุ 36-45 ปี มากที่สุด ร้อยละ 34.25 รองลงมา คือ อายุ 46-55 ปี อายุ 26-35 ปี อายุ 56 ปี ขึ้นไป และอายุ 18-25 ปี ร้อยละ 29.50 24.00 6.25 และ 6.00 ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่ มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 48.25 รองลงมา คือ ค้าขาย อื่น ๆ (ธุรกิจส่วนตัว, พนักงานโรงงาน, ลูกจ้างของรัฐ, พนักงานบริษัทเอกชน) รับราชการ เกษตรกร และไม่ได้ประกอบอาชีพ ร้อยละ 22.75 15.50 5.50 4.25 และ 3.75 ตามลำดับ ในขณะที่ ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 56.50 รองลงมา คือ ระดับปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 40.75 และ 3.00 โดยมีรายได้ของครัวเรือนต่อเดือน อยู่ที่ 15,001-30,000 บาท ร้อยละ 41.50 รองลงมา คือ 5,000-15,000 บาท 45,001 บาทขึ้นไป และ 30,001-45,000 บาท ร้อยละ 26.00 18.00 และ 14.50 ตามลำดับ ซึ่งโดยส่วนใหญ่มีสมาชิก ในครัวเรือนจำนวน 3 คน ร้อยละ 31.00 รองลงมา คือ 4 คน 2 คน 5 คน 6 คนขึ้นไป และ 1 คน ร้อยละ 23.50 21.25 13.75 7.25 และ 3.25 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และผลกระทบในการคัดแยกขยะ

ตารางที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และผลกระทบในการคัดแยกขยะ

ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ และผลกระทบในการคัดแยกขยะ	จำนวนคน ที่ตอบถูก	ร้อยละ	อันดับ
1. ขยะ คือ สิ่งของที่ไม่ใช้แล้ว มีสภาพเก่า ชำรุด น่าเบื่อ มีทั้งชนิดเปียกและชนิดแห้ง	393	98.30	1
2. การคัดแยกขยะ สามารถลดปริมาณขยะที่ต้องนำไปทิ้งได้	389	97.30	3
3. ขยะมูลฝอยสามารถคัดแยกได้เป็น 2 ประเภท คือ ขยะทั่วไป และขยะอันตราย	154	38.50	18
4. เศษอาหาร เศษผักผลไม้ เป็นขยะทั่วไป	159	39.80	17
5. การไม่แยกขยะก่อนนำไปทิ้ง เป็นการเพิ่มภาระ ในการกำจัดขยะของเทศบาลตำบลนาป่า	381	95.30	6
6. ขยะทั่วไปสามารถนำไปรีไซเคิลได้	131	32.80	19
7. การคัดแยกขยะ เป็นการส่งเสริมให้มีการนำขยะ กลับมาใช้ประโยชน์	384	96.00	4

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ และผลกระทบในการคัดแยกขยะ	จำนวนคน ที่ตอบถูก	ร้อยละ	อันดับ
8. ขยะประเภทกล่องกระดาษ หรือหนังสือพิมพ์ สามารถแยกไว้เพื่อนำไปขายได้	391	97.80	2
9. การนำขยะไปทิ้งที่หลุมฝังกลบ ไม่ก่อให้เกิด ภาวะโลกร้อน	89	22.30	20
10. การเผาขยะในที่แจ้ง ทำให้เกิดภาวะโลกร้อนได้	356	89.00	11
11. การไม่คัดแยกขยะอันตรายก่อนทิ้ง จะทำให้เกิด ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม บุคคล สัตว์ และพืช	381	95.30	6
12. เศษอาหารที่เหลือจากการรับประทาน สามารถ นำมาหมักทำปุ๋ยได้	376	94.00	8
13. ขยะทุกชนิดเป็นอันตรายต่อสุขภาพ	250	62.50	15
14. ถ่านไฟฉาย/ แบตเตอรี่รถยนต์ สามารถทิ้งร่วมกับ ขยะทั่วไปได้	304	76.00	13
15. กระป๋องสเปรย์ ไบโอมิด โคน เป็นขยะอันตราย	361	90.30	9
16. ขยะติดเชื้อจากสถานพยาบาลต้องนำไปใส่ถุงสีแดง ก่อนทิ้ง	361	90.30	9
17. เราควรเลือกซื้ออาหารที่ใช้ภาชนะบรรจุ เช่น ถุงพลาสติก เพื่อความสะดวกและง่ายต่อการกำจัด	208	52.00	16
18. ขยะอันตรายสามารถนำไปทิ้งกองบนพื้นและเผาได้	335	83.80	12
19. ผลกระทบจากปริมาณขยะที่มากขึ้น ทำให้เกิด กลิ่นเหม็น สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม และก่อให้เกิดแหล่ง เพาะพันธุ์สัตว์นำโรคได้	384	96.00	4
20. ขยะที่ย่อยสลายยาก ได้แก่ เศษแก้ว เศษโลหะ และเศษผักผลไม้	257	64.30	14

จากตารางที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และผลกระทบในการคัดแยกขยะ เมื่อพิจารณา
รายชื่อ พบว่า ข้อที่มีผู้ตอบถูกมากที่สุด คือ ขยะ คือ สิ่งของที่ไม่ใช้แล้ว มีสภาพเก่า ชำรุด นำไปขาย
มีทั้งชนิดเปียกและชนิดแห้ง มีผู้ตอบได้ร้อยละ 98.30 และข้อที่มีผู้ตอบถูกน้อยที่สุด คือ การนำ
ขยะไปทิ้งที่หลุมฝังกลบ ไม่ก่อให้เกิดภาวะโลกร้อน มีผู้ตอบได้ร้อยละ 22.30

ตารางที่ 4 ระดับความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และผลกระทบในการคัดแยกขยะ

ระดับความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ และผลกระทบในการคัดแยกขยะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	อันดับ
(คะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป) มีความรู้ดี	110	27.50	2
(คะแนนร้อยละ 60-79) มีความรู้ปานกลาง	225	56.30	1
(คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 60) มีความรู้ต่ำ	65	16.30	3

จากตารางที่ 4 ระดับคะแนนความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และผลกระทบในการคัดแยกขยะพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความรู้อยู่ในระดับปานกลาง โดยได้คะแนนร้อยละ 60-79 จำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 56.30 ระดับดี ได้คะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 27.50 และระดับต่ำ ได้คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 60 จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 16.30

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่รับซื้อของเก่า

ตารางที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่รับซื้อของเก่า

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่รับซื้อของเก่า	มี/ สะดวก		ไม่มี/ ไม่สะดวก	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ในพื้นที่ตำบลที่ท่านอาศัยอยู่ มีร้านรับซื้อของเก่า	365	91.25	35	8.75
2. ในพื้นที่ตำบลที่ท่านอาศัยอยู่ มีรถมารับซื้อ ของเก่า	354	88.50	46	11.50
3. ท่านสามารถเดินทางนำของเก่าไปขายได้ อย่างสะดวก	319	79.75	81	20.25
4. ท่านสามารถไปใช้บริการในเวลาตามที่ ร้านรับซื้อของเก่ากำหนดได้อย่างสะดวก	322	80.50	78	19.50
5. การที่มีรถมารับซื้อของเก่า เอื้ออำนวยต่อ การรับบริการของท่านได้อย่างสะดวก	365	91.25	35	8.75

จากตารางที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่รับซื้อของเก่า พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเข้าถึงสถานที่รับซื้อของเก่าได้อย่างสะดวก เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ในพื้นที่ตำบลที่ท่านอาศัยอยู่ มีร้านรับซื้อของเก่า จำนวน 365 คิดเป็นร้อยละ 91.25 ในพื้นที่ตำบลที่ท่านอาศัยอยู่ มีรถมารับซื้อของเก่า จำนวน 354 คิดเป็นร้อยละ 88.50 ท่านสามารถเดินทางนำของเก่าไปขายได้อย่างสะดวก จำนวน 319 คิดเป็นร้อยละ 79.75 ท่านสามารถไปใช้บริการในเวลาตามที่ร้านรับซื้อของเก่ากำหนดได้อย่างสะดวก จำนวน 322 คิดเป็นร้อยละ 80.50 และการที่มีรถมารับซื้อของเก่า เอื้ออำนวยต่อการรับบริการของท่านได้อย่างสะดวก จำนวน 365 คิดเป็นร้อยละ 91.25

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ด้านการจัดการขยะตาม พรบ. สาธารณสุข พ.ศ. 2535

ตารางที่ 6 การได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ด้านการจัดการขยะ ตาม พรบ. สาธารณสุข พ.ศ. 2535

ช่องทางข้อมูลข่าวสารด้านการจัดการขยะ	ได้รับ		อันดับ
	จำนวน	ร้อยละ	
1. หอกระจายข่าว/ เสียงตามสาย	281	70.30	4
2. วิทยุชุมชน	255	63.80	10
3. โทรทัศน์	332	83.00	1
4. หนังสือพิมพ์	287	71.80	3
5. นิตยสาร/ วารสาร	210	52.50	12
6. โปสเตอร์ ป้ายประกาศ	270	67.50	5
7. การประชุม/ สัมมนา	156	39.00	13
8. บุคคลในครอบครัว	266	66.50	8
9. อินเทอร์เน็ต	267	66.80	7
10. เพื่อนบ้าน	268	67.30	6
11. เพื่อนร่วมงาน	258	64.50	9
12. อาสาสมัคร	243	60.80	11
13. ผู้นำชุมชน/ กำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน	319	79.80	2
14. อื่น ๆ	10	2.50	14

จากตารางที่ 6 การได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ ด้านการจัดการขยะ ตาม พรบ. สาธารณสุข พ.ศ. 2535 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ มากที่สุด คือ โทรทัศน์ จำนวน 332 คน คิดเป็นร้อยละ 83.00 รองลงมา คือ ผู้นำชุมชน/ กำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 319 คน คิดเป็นร้อยละ 79.80 และหนังสือพิมพ์ จำนวน 287 คน คิดเป็นร้อยละ 71.80 ตามลำดับ และข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ น้อยที่สุด คือ อื่น ๆ (ธุรกิจส่วนตัว, พนักงาน โรงงาน, ลูกจ้างของรัฐ, พนักงานบริษัทเอกชน) จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50 รองลงมา คือ การประชุม/ สัมมนา จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 39.00 และนิตยสาร /วารสาร จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 52.50 ตามลำดับ

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ตามหลักการ 5R

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า ตามหลักการ 5R ด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอย (Reduce)

ด้านการลดปริมาณ ขยะมูลฝอย (Reduce)	พฤติกรรมการคัดแยกขยะ							แปล ความ	อัน ดับ
	สม่ำเสมอ	บ่อย ครั้ง	บาง ครั้ง	ไม่ ปฏิบัติ เลย	$\bar{X}$	SD			
1. ท่านเลือกใช้ สินค้าที่มีบรรจุ ภัณฑ์ชนิด ที่ใช้ได้หลายครั้ง แล้วทิ้ง	75 (18.80)	161 (40.30)	122 (30.50)	41 (10.30)	2.76	.90	ค่อนข้างดี	1	
2. ท่านเลือกใช้ ตะกร้าใส่ของ แทนถุงพลาสติก	37 (9.30)	105 (26.30)	188 (47.00)	70 (17.50)	2.27	.85	ค่อนข้าง ไม่ดี	2	
3. ท่านใช้ ผ้าเช็ดหน้า แทนกระดาษทิชชู	43 (10.80)	101 (25.30)	164 (41.00)	92 (23.00)	2.24	.92	ค่อนข้าง ไม่ดี	3	

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ด้านการลดปริมาณ ขยะมูลฝอย (Reduce)	พฤติกรรมคัดแยกขยะ							
	สม่ำเสมอ	บ่อย ครั้ง	บาง ครั้ง	ไม่ ปฏิบัติ เลย	$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อันดับ
4. ท่านใช้ปิ่นโต แทนถุงพลาสติก ใส่อาหาร	42 (10.50)	100 (25.00)	165 (41.30)	93 (23.30)	2.23	.92	ค่อนข้าง ไม่ดี	4
รวม					2.35	.69	ค่อนข้าง ไม่ดี	

จากตารางที่ 7 พบว่า พฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า ตามหลักการ 5R ด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอย (Reduce) โดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างไม่ดี ($\bar{X} = 2.35$, $SD = .69$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านเลือกใช้สินค้าที่มีบรรจุภัณฑ์ชนิดที่ใช้ได้หลายครั้งแล้วทิ้ง ($\bar{X} = 2.76$, $SD = .90$) รองลงมา คือ ท่านเลือกใช้ตะกร้าใส่ของแทนถุงพลาสติก ($\bar{X} = 2.27$, $SD = .85$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านใช้ปิ่นโตแทนถุงพลาสติกใส่อาหาร ($\bar{X} = 2.23$, $SD = .92$)

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมคัดแยกขยะของครัวเรือน
ในเขตเทศบาลตำบลนาป่า ตามหลักการ 5R ด้านการนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse)

ด้านการนำกลับ มาใช้ซ้ำ (Reuse)	พฤติกรรมคัดแยกขยะ							
	สม่ำเสมอ	บ่อยครั้ง	บาง ครั้ง	ไม่ ปฏิบัติ เลย	$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อันดับ
5. ท่าน นำถุงพลาสติก ที่เคยใช้แล้วมาทำ	199 (49.80)	132 (33.00)	58 (14.50)	11 (2.80)	3.30	.81	ดี	1

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ด้านการนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse)	พฤติกรรมการคัดแยกขยะ						แปลความ	อันดับ
	สม่ำเสมอ	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	ไม่ปฏิบัติเลย	$\bar{X}$	SD		
เป็นถุงใส่ขยะ								
6. ทานนำขวดน้ำอัดลมมาใส่น้ำดื่ม	39 (9.80)	73 (18.30)	147 (36.80)	141 (35.50)	2.03	.96	ค่อนข้างไม่ดี	4
7. ทานนำกระดาษที่ใช้แล้วหน้าเดียวมาใช้ซ้ำทั้ง 2 หน้า	99 (24.80)	119 (29.80)	126 (31.50)	56 (14.00)	2.65	1.00	ค่อนข้างดี	3
8. ทานบริจาคหรือขายสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ไม่ใช่แล้ว เช่น เสื้อผ้า เฟอร์นิเจอร์ เป็นต้น	104 (26.00)	141 (35.30)	124 (31.00)	31 (7.80)	2.79	.91	ค่อนข้างดี	2
รวม					2.69	.60	ค่อนข้างดี	

จากตารางที่ 8 พบว่า พฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า ตามหลักการ 5R ด้านการนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) โดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างดี ($\bar{X} = 2.69$, $SD = .60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ทานนำถุงพลาสติกที่เคยใช้แล้วมาทำเป็นถุงใส่ขยะ ($\bar{X} = 3.30$, $SD = .81$) รองลงมา คือ ทานบริจาคหรือขายสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ไม่ใช่แล้ว เช่น เสื้อผ้า เฟอร์นิเจอร์ เป็นต้น ($\bar{X} = 2.79$, $SD = .91$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ทานนำขวดน้ำอัดลมมาใส่น้ำดื่ม ($\bar{X} = 2.03$, $SD = .96$)

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือน
ในเขตเทศบาลตำบลนาป่า ตามหลักการ 5R ด้านการนำมาแก้ไข ซ่อมแซม (Repair)

ด้านการนำมา แก้ไข ซ่อมแซม (Repair)	พฤติกรรมการคัดแยกขยะ							
	สม่ำเสมอ	บ่อย ครั้ง	บาง ครั้ง	ไม่ ปฏิบัติ เลย	$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อันดับ
9. ท่าน ซ่อมแซม เครื่องใช้ ภายในบ้าน แทนการซื้อ ใหม่	130 (32.50)	166 (41.50)	89 (22.30)	15 (3.80)	3.03	.83	ค่อนข้าง ดี	1
10. ท่านนำ เสื้อผ้าที่ชำรุด มาซ่อมแซม เพื่อนำกลับ มาใช้ใหม่	136 (34.00)	162 (40.50)	76 (19.00)	26 (6.50)	3.02	.89	ค่อนข้าง ดี	2
11. ท่านนำเศษ ไม้มาแก้ไข คัดแปลง เพื่อนำไปใช้ ประโยชน์	44 (11.00)	126 (31.50)	152 (38.00)	78 (19.50)	2.34	.91	ค่อนข้าง ไม่ดี	3
12. ท่านนำ กิ่งไม้มาใช้เป็น ฟืน/ เผาถ่าน	63 (33.80)	88 (28.50)	114 (22.00)	135 (15.80)	2.20	1.07	ค่อนข้าง ไม่ดี	4
	รวม				2.64	.66	ค่อนข้าง ดี	

จากตารางที่ 9 พบว่า พฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า ตามหลักการ 5R ด้านการนำมาแก้ไข ซ่อมแซม (Repair) โดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างดี ($\bar{X} = 2.64$, $SD = .66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ท่านซ่อมแซมเครื่องใช้ภายในบ้าน แทนการซื้อใหม่ ($\bar{X} = 3.03$, $SD = .83$) รองลงมา คือ ท่านนำเสื้อผ้าที่ชำรุดมาซ่อมแซม เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ ($\bar{X} = 3.02$, $SD = .89$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านนำกิ่งไม้มาใช้ เป็นฟืน/เผาถ่าน ($\bar{X} = 2.20$, $SD = 1.07$)

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือน ในเขตเทศบาลตำบลนาป่า ตามหลักการ 5R ด้านการแปรสภาพและหมุนเวียน นำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)

ด้านการแปรสภาพ และหมุนเวียน นำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)	พฤติกรรมการคัดแยกขยะ							
	สม่ำเสมอ	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	ไม่ปฏิบัติเลย	$\bar{X}$	SD	แปลความ	อันดับ
13. ท่านเก็บรวบรวมขวดหรือกระป๋องน้ำอัดลมหรือเครื่องดื่มที่บริโภคแล้ว เพื่อขายให้ร้านรับซื้อของเก่า	128 (32.00)	176 (44.00)	80 (20.00)	16 (4.00)	3.04	.82	ค่อนข้างดี	2
14. ท่านแยกขยะรีไซเคิลหรือขยะที่ยังใช้ได้ เช่น แก้ว พลาสติก กระดาษ ฯลฯ เพื่อไว้ขาย	141 (35.30)	151 (37.80)	94 (23.50)	14 (3.50)	3.05	.85	ค่อนข้างดี	1

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ด้านการแปรสภาพและหมุนเวียนนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)	พฤติกรรมคัดแยกขยะ							
	สม่ำเสมอ	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	ไม่ปฏิบัติเลย	$\bar{X}$	SD	แปลความ	อันดับ
15. ท่านนำเศษอาหาร เศษผัก มาทำปุ๋ยหมักหรือใส่บริเวณโคนต้นไม้	60 (15.00)	77 (19.30)	169 (42.30)	94 (23.50)	2.26	.98	ค่อนข้างไม่ดี	3
16. ท่านเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีฉลากระบุว่า “นำไปรีไซเคิลได้”	30 (7.50)	92 (23.00)	144 (36.00)	134 (33.50)	2.05	.93	ค่อนข้างไม่ดี	4
							ค่อนข้าง	
	รวม				2.35	.69	ข้าง	
							ไม่ดี	

จากตารางที่ 10 พบว่า พฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า ตามหลักการ 5R ด้านการแปรสภาพและหมุนเวียนนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) โดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างไม่ดี ($\bar{X} = 2.35$, $SD = .69$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านแยกขยะรีไซเคิลหรือขยะที่ยังใช้ได้ เช่น แก้ว พลาสติก กระดาษ ฯลฯ เพื่อไว้ขาย ($\bar{X} = 3.05$, $SD = .85$) รองลงมา คือ ท่านเก็บรวบรวมขวดหรือกระป๋องน้ำอัดลมหรือเครื่องดื่มที่บริโภคแล้ว เพื่อขายให้ร้านรับซื้อของเก่า ($\bar{X} = 3.04$, $SD = .82$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีฉลากระบุว่า “นำไปรีไซเคิลได้” ($\bar{X} = 2.35$, $SD = .69$)

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือน
ในเขตเทศบาลตำบลนาป่า ตามหลักการ 5R ด้านการลดการใช้วัสดุที่ก่อให้เกิดมลพิษ/
ทำลายยาก (Reject)

ด้านการลด การใช้วัสดุ ที่ก่อให้เกิด มลพิษ/ ทำลาย ยาก (Reject)	พฤติกรรมการคัดแยกขยะ							
	สม่ำเสมอ	บ่อย ครั้ง	บาง ครั้ง	ไม่ ปฏิบัติ เลย	$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อันดับ
17. ท่าน หลีกเลี่ยง การใช้ผลิตภัณฑ์ ที่ทำจาก ถุงพลาสติก โฟม	60 (15.00)	105 (26.30)	173 (43.30)	62 (15.50)	2.41	.92	ค่อนข้าง ไม่ดี	3
18. ท่านนำขยะ ประเภท หลอดนํ้าอ่อน กระป๋อง สเปรย์ ไปทิ้งในที่ ทิ้งขยะอันตราย	75 (18.80)	103 (25.80)	122 (30.50)	100 (25.00)	2.38	1.05	ค่อนข้าง ไม่ดี	4
19. ท่าน หลีกเลี่ยง การใช้ผลิตภัณฑ์ กระป๋องสเปรย์/ สารเคมี รุนแรง	105 (26.30)	151 (37.80)	124 (31.00)	20 (5.00)	2.85	.86	ค่อนข้าง ดี	2

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ด้านการลด การใช้วัสดุ ที่ก่อให้เกิด มลพิษ/ ทำลาย ยาก (Reject)	พฤติกรรมการคัดแยกขยะ							
	สม่ำเสมอ	บ่อย ครั้ง	บาง ครั้ง	ไม่ ปฏิบัติ เลย	$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อันดับ
20. ท่านเลือกใช้ หลอดแอลอีดี (LED) ที่มีอายุ การใช้งาน ยาวนาน	167 (41.80)	146 (36.50)	73 (18.30)	14 (3.50)	3.16	.84	ค่อนข้างดี	1
	รวม				2.70	.66	ค่อนข้างดี	

จากตารางที่ 11 พบว่า พฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า ตามหลักการ 5R ด้านการลดการใช้วัสดุที่ก่อให้เกิดมลพิษ/ ทำลายยาก (Reject) โดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างดี ($\bar{X} = 2.70$, $SD = .66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านเลือกใช้หลอดแอลอีดี (LED) ที่มีอายุการใช้งานยาวนาน ($\bar{X} = 3.16$, $SD = .66$) รองลงมา คือ ท่านหลีกเลี่ยงการใช้ผลิตภัณฑ์กระป๋องสเปรย์/ สารเคมีรุนแรง ($\bar{X} = 2.85$, $SD = .86$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านนำขยะประเภทหลอดนีออน กระป๋อง สเปรย์ ไปทิ้งในที่ทิ้งขยะอันตราย ($\bar{X} = 2.38$, $SD = 1.05$)

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมกรัดแยกขยะของครัวเรือน
ในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ตามหลักการ 5R ในภาพรวม

พฤติกรรมกรัดแยกขยะของครัวเรือน ตามหลักการ 5R	$\bar{X}$	SD	แปลความ	อันดับ
ด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอย (Reduce)	2.35	.69	ค่อนข้างไม่ดี	4
ด้านการนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse)	2.69	.60	ค่อนข้างดี	2
ด้านการนำมาแก้ไข ซ่อมแซม (Repair)	2.64	.66	ค่อนข้างดี	3
ด้านการแปรสภาพและหมุนเวียนนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)	2.35	.69	ค่อนข้างไม่ดี	4
ด้านการลดการใช้วัสดุที่ก่อให้เกิดมลพิษ/ ทำลายยาก (Reject)	2.70	.66	ค่อนข้างดี	1
รวม	2.59	.50	ค่อนข้างดี	

จากตารางที่ 12 พฤติกรรมกรัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ตามหลักการ 5R ในภาพรวม อยู่ระดับค่อนข้างดี ($\bar{X} = 2.59, SD = .50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน และจัดอันดับโดยเรียงคะแนนจากสูงสุดไปต่ำสุด ได้ดังนี้ อันดับหนึ่ง ได้แก่ พฤติกรรมกรัดแยกขยะของครัวเรือน ตามหลักการ 5R ด้านการลดการใช้วัสดุที่ก่อให้เกิดมลพิษ/ ทำลายยาก (Reject) อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี อันดับสอง ได้แก่ ด้านการนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี อันดับสาม ได้แก่ ด้านการนำมาแก้ไข ซ่อมแซม (Repair) อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี และอันดับสี่ ได้แก่ ด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอย (Reduce) และด้านการแปรสภาพและหมุนเวียนนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างไม่ดี

ตอนที่ 6 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบพฤติกรรมกรัดแยกขยะของครัวเรือน ในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ตามหลักการ 5R

ผลการศึกษาพบว่า ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลมีผลกับพฤติกรรมการกรัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ตามหลักการ 5R ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวอาจมีความแตกต่างของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ดังนั้น จึงต้องการวิเคราะห์หาความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามโดยมีสมมติฐานทางสถิติหลักเกณฑ์ในการทดสอบสมมติฐานว่า ค่าสถิติที่คำนวณได้มีนัยสำคัญทางสถิติน้อยกว่าหรือเท่ากับ

.05 จะยอมรับสมมติฐาน และหากค่าสถิติที่คำนวณได้นั้นสำคัญทางสถิติมากกว่า .05 จะปฏิเสธสมมติฐาน ดังแสดงตารางเปรียบเทียบได้ผลการนำเสนอการทดสอบสมมติฐานตามลำดับ ดังนี้

การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนแตกต่างกัน

ตารางที่ 13 การเปรียบเทียบเพศกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า

เพศ	จำนวน	$\bar{X}$	SD	t	Sig.
ชาย	174	2.58	.50	-601	.72
หญิง	226	2.61	.50		

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 13 การเปรียบเทียบเพศกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรีตามเพศ พบว่า ประชาชนเพศชายและประชาชนเพศหญิง มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนแตกต่างกัน

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามช่วงอายุ

ช่วงอายุ	$\bar{X}$	SD
ช่วงอายุระหว่าง 18-25 ปี	2.83	.651
ช่วงอายุระหว่าง 26-35 ปี	2.69	.531
ช่วงอายุระหว่าง 36-45 ปี	2.60	.459

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ช่วงอายุ	$\bar{X}$	SD
ช่วงอายุระหว่าง 46-55 ปี	2.49	.490
ช่วงอายุระหว่าง 56 ปี ขึ้นไป	2.46	.428

ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรม
การคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
กับช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่าง

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	4	3.84	.96	3.87**	.00
ภายในกลุ่ม	395	97.83	.24		
รวม	399	101.67			

** $p \leq .05$

จากตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ในช่วงอายุต่าง ๆ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และได้ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ด้วยสูตร LSD ต่อได้ผลการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการคัดแยกขยะ
ของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามช่วงอายุ
ของกลุ่มตัวอย่าง

ช่วงอายุ	$\bar{X}$	18-25 ปี	26-35 ปี	36-45 ปี	46-55 ปี	56 ปีขึ้นไป
18-25 ปี	2.83		.147	.234*	.339*	.377*
26-35 ปี	2.69			.087	.191*	.230*
36-45 ปี	2.60				.104	.142

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ช่วงอายุ	$\bar{X}$	18-25 ปี	26-35 ปี	36-45 ปี	46-55 ปี	56 ปีขึ้นไป
46-55 ปี	2.49					.038
56 ปีขึ้นไป	2.46					

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 16 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบของ LSD พบว่า ประชาชนในช่วงอายุ 18-25ปี มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนแตกต่างจากประชาชนในช่วงอายุ 36-45 ปี ช่วงอายุ 46-55 ปี และช่วงอายุ 56 ปีขึ้นไป โดยพบว่า ประชาชนที่มีอายุ 18-25 ปี มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนดีกว่าประชาชนที่มีอายุ 36-45 ปี ช่วงอายุ 46-55 ปี และช่วงอายุ 56 ปีขึ้นไป ประชาชนในช่วงอายุ 26-35 ปี มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนแตกต่างจากประชาชนในช่วงอายุ 46-55 ปี และช่วงอายุ 56 ปีขึ้นไป โดยพบว่า ประชาชนที่มีอายุ 26-35 ปี มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนดีกว่าประชาชนที่มีช่วงอายุ 46-55 ปี และช่วงอายุ 56 ปี ขึ้นไป

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนแตกต่างกัน

ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	SD
ต่ำกว่าปริญญาตรี	2.56	.483
ปริญญาตรี	2.64	.537
สูงกว่าปริญญาตรี	2.64	.429

ตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรม
การคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
กับระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2	.62	.313	1.23	.29
ภายในกลุ่ม	397	101.04	.25		
รวม	399	101.67			

** $p \leq .05$

จากตารางที่ 18 การเปรียบเทียบระดับการศึกษากับพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือน
ในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน
มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะในครัวเรือนไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือน
แตกต่างกัน

ตารางที่ 19 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือน
ในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง

อาชีพ	$\bar{X}$	SD
รับจ้างทั่วไป	2.54	.445
ค้าขาย	2.67	.055
รับราชการ	2.95	.422
เกษตรกร	2.61	.389
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	2.58	.591
อื่น ๆ (ธุรกิจส่วนตัว, พนักงานโรงงาน, ลูกจ้างของรัฐ, พนักงานบริษัทเอกชน)	2.52	.616

ตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรม
การคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
กับอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	5	4.22	.84	3.41	.00
ภายในกลุ่ม	394	97.45	.24		
รวม	399	101.67			

** $p \leq .05$

จากตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง
ของพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
ในอาชีพต่าง ๆ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะในครัวเรือนแตกต่าง
กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และได้ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc)
ด้วยสูตร LSD ต่อได้ผลการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการคัดแยกขยะ
ของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามอาชีพ
ของกลุ่มตัวอย่าง

อาชีพ	$\bar{X}$	รับจ้าง ทั่วไป	ค้าขาย	รับราชการ	เกษตรกร	ไม่ได้ ประกอบ อาชีพ	อื่น ๆ
รับจ้างทั่วไป	2.54		-.129*	-.409*	-.066	-.038	.020
ค้าขาย	2.67			-.279*	.062	.091	.150
รับราชการ	2.95				.342*	.371*	.430*
เกษตรกร	2.61					.028	.087
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	2.58						.059
อาชีพอื่น ๆ	2.52						

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 21 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการทดสอบของ LSD พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนแตกต่างจากประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย รับราชการ โดยพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนต่ำกว่าประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย รับราชการ

ประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนแตกต่างจากประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ โดยพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพค้าขายมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนต่ำกว่าประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ

ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนแตกต่างจากประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร ไม่ได้ประกอบอาชีพ และอื่น ๆ โดยพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนดีกว่าประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร ไม่ได้ประกอบอาชีพ และอื่น ๆ

สมมติฐานที่ 5 ประชาชนที่มีรายได้ต่างกันมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนแตกต่างกัน

ตารางที่ 22 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามรายได้ของกลุ่มตัวอย่าง

รายได้	$\bar{X}$	<i>SD</i>
5,000-15,000 บาท	2.48	.513
15,001-30,000 บาท	2.54	.497
30,001-45,000 บาท	2.68	.449
45,001 บาทขึ้นไป	2.80	.486

ตารางที่ 23 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรม
การคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
กับรายได้ของกลุ่มตัวอย่าง

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	3	5.44	1.81	7.47	.00
ภายในกลุ่ม	396	96.22	.24		
รวม	399	101.67			

** $p \leq .05$

จากตารางที่ 23 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง
ของพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
ในรายได้ต่าง ๆ พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกันมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะในครัวเรือน
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และได้ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่
(Post hoc) ด้วยสูตร LSD ต่อได้ผลการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 24 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการคัดแยกขยะ
ของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามรายได้
ของกลุ่มตัวอย่าง

รายได้ของ ครัวเรือนต่อเดือน	$\bar{X}$	5,000-15,000 บาท	15,001- 30,000 บาท	30,001- 45,000 บาท	45,001 บาทขึ้นไป
5,000-15,000 บาท	2.54		-.066	-.207*	-.325*
15,001-30,000 บาท	2.67			-.141	-.258*
30,001-45,000 บาท	2.95				-.117
45,001 บาท ขึ้นไป	2.61				

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 24 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการทดสอบของ LSD พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ 5,000-15,000 บาท มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนแตกต่างจากประชาชนที่มีรายได้ 30,001-45,000 บาท และ 45,001 บาทขึ้นไป โดยพบว่า ประชาชนที่มีรายได้ 5,000-15,000 บาท มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนต่ำกว่าประชาชนที่มีรายได้ 30,001-45,000 บาท และ 45,001 บาทขึ้นไป

ประชาชนที่มีรายได้ 15,001-30,000 บาท มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนแตกต่างจากประชาชนที่มีรายได้ 45,001 บาทขึ้นไป โดยพบว่า ประชาชนที่มีรายได้ 15,001-30,000 บาท มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนต่ำกว่าประชาชนที่มีรายได้ 45,001 บาทขึ้นไป

สมมติฐานที่ 6 ประชาชนที่มีขนาดของครัวเรือนต่างกันมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนแตกต่างกัน

ตารางที่ 25 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามขนาดของครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดของครัวเรือน	$\bar{X}$	SD
1 คน	2.47	.60
2 คน	2.54	.50
3 คน	2.60	.45
4 คน	2.66	.57
5 คน	2.57	.50
6 คนขึ้นไป	2.60	.42

ตารางที่ 26 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรม
การคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
กับขนาดของครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่าง

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	5	.90	.18	.70	.62
ภายในกลุ่ม	394	100.77	.25		
รวม	399	101.67			

** $p \leq .05$

จากตารางที่ 26 การเปรียบเทียบขนาดของครัวเรือนกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะ
ของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี พบว่า ประชาชนที่มีขนาด
ของครัวเรือนต่างกัน มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะในครัวเรือนไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 7 ประชาชนที่มีความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ และผลกระทบในการคัดแยกขยะ
ต่างกัน มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนแตกต่างกัน

ตารางที่ 27 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือน
ในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามความรู้เกี่ยวกับ
ประโยชน์ และผลกระทบในการคัดแยกขยะของกลุ่มตัวอย่าง

ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ และผลกระทบในการคัดแยกขยะ	$\bar{X}$	SD
(คะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป) มีความรู้มาก	2.66	.57
(คะแนนร้อยละ 60-79) มีความรู้ปานกลาง	2.57	.51
(คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 60) มีความรู้น้อย	2.60	.42

ตารางที่ 28 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรม
การคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
กับความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ และผลกระทบในการคัดแยกขยะของกลุ่มตัวอย่าง

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2	.34	.17	.68	.50
ภายในกลุ่ม	397	101.32	.25		
รวม	399	101.67			

** $p \leq .05$

จากตารางที่ 28 การเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และผลกระทบ
ในการคัดแยกขยะกับพฤติกรรมคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า
อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี พบว่า ประชาชนที่มีความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ และผลกระทบ
ในการคัดแยกขยะต่างกัน มีพฤติกรรมคัดแยกขยะในครัวเรือนไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 29 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานการวิจัย	ผลการทดสอบสมมติฐาน
1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมคัดแยกขยะ ของครัวเรือนแตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีพฤติกรรมคัดแยกขยะ ของครัวเรือนแตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรม การคัดแยกขยะของครัวเรือนแตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน
4. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีพฤติกรรมคัดแยกขยะ ของครัวเรือนแตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
5. ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีพฤติกรรมคัดแยกขยะ ของครัวเรือนแตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
6. ประชาชนที่มีขนาดของครัวเรือนต่างกัน มีพฤติกรรม การคัดแยกขยะของครัวเรือนแตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน

ตารางที่ 29 (ต่อ)

สมมติฐานการวิจัย	ผลการทดสอบสมมติฐาน
7. ประชาชนที่มีความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ และผลกระทบในการคัดแยกขยะต่างกัน มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนแตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

พฤติกรรมกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง และเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ของครัวเรือนต่อเดือน ขนาดของครัวเรือน ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และผลกระทบในการคัดแยกขยะ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำนวน 400 ครัวเรือน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และทดสอบความแตกต่าง โดยใช้ค่าสถิติ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) สรุปผลการวิจัยดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 56.50 มีอายุ 36-45 ปี มากที่สุด ร้อยละ 34.30 มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 56.50 มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 48.30 โดยมีรายได้ของครัวเรือนต่อเดือนอยู่ที่ 15,001-30,000 บาท ร้อยละ 41.50 และส่วนใหญ่มีสมาชิกในครัวเรือน จำนวน 3 คน ร้อยละ 31.00

2. ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และผลกระทบในการคัดแยกขยะ

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ และผลกระทบในการคัดแยกขยะ อยู่ในระดับปานกลาง โดยได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 60-79 จำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 56.30 ระดับดี ได้คะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 27.50 และระดับต่ำ ได้คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 60 จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 16.30

ส่วนในภาพรวมทางด้านความรู้ พบว่า ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และผลกระทบในการคัดแยกขยะ มีคะแนนเฉลี่ยรวมร้อยละ 15.11 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีผู้ตอบถูกมากที่สุด คือ ขยะ คือ สิ่งของที่ไม่ใช้แล้ว มีสภาพเก่า ชำรุด เน่าเปื่อย มีทั้งชนิดเปียกและชนิดแห้ง มีผู้ตอบได้ ร้อยละ 98.30 และข้อที่มีผู้ตอบถูกน้อยที่สุด คือการนำขยะ ไปทิ้งที่หลุมฝังกลบ ไม่ก่อให้เกิดภาวะโลกร้อน มีผู้ตอบได้ร้อยละ 22.30

3. สถานที่รับซื้อของเก่า

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเข้าถึงสถานที่รับซื้อของเก่าได้อย่างสะดวก เมื่อพิจารณารายชื่อพบว่า ในพื้นที่ตำบลที่ท่านอาศัยอยู่ มีร้านรับซื้อของเก่า จำนวน 365 คิดเป็นร้อยละ 91.25 ในพื้นที่ตำบลที่ท่านอาศัยอยู่ มีรถมารับซื้อของเก่า จำนวน 354 คิดเป็นร้อยละ 88.50 ท่านสามารถเดินทางนำของเก่าไปขายได้อย่างสะดวก จำนวน 319 คิดเป็นร้อยละ 79.75 ท่านสามารถไปใช้บริการในเวลาตามที่ร้านรับซื้อของเก่ากำหนดได้อย่างสะดวก จำนวน 322 คิดเป็นร้อยละ 80.50 และการที่มีรถมารับซื้อของเก่า เอื้ออำนวยต่อการรับบริการของท่านได้อย่างสะดวก จำนวน 365 คิดเป็นร้อยละ 91.25

4. การได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ด้านการจัดการขยะ ตาม พรบ. สาธารณสุข พ.ศ. 2535

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ มากที่สุด คือ โทรทัศน์ จำนวน 332 คน คิดเป็นร้อยละ 83.00 รองลงมา คือ ผู้นำชุมชน/ กำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 319 คน คิดเป็นร้อยละ 79.80 และหนังสือพิมพ์ จำนวน 287 คน คิดเป็นร้อยละ 71.80 ตามลำดับ และข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ น้อยที่สุด คือ อื่น ๆ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50 รองลงมา คือ การประชุม/ สัมมนา จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 39.00 และนิตยสาร/ วารสาร จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 52.50 ตามลำดับ

5. พฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือน

ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ตามหลักการ 5R ในภาพรวมเฉลี่ยโดยรวมมีคะแนน 2.59 อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและจัดอันดับโดยเรียงคะแนนจากสูงสุดไปต่ำสุดได้ดังนี้ อันดับหนึ่ง ได้แก่ พฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนด้านการลดการใช้วัสดุที่ก่อให้เกิดมลพิษ/ ทำลายยาก (Reject) อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี อันดับสอง ได้แก่ ด้านการนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี อันดับสาม ได้แก่ ด้านการนำมาแก้ไข ซ่อมแซม (Repair) อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี และอันดับสี่ ได้แก่ ด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอย (Reduce) และด้านการแปรสภาพและหมุนเวียนนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างไม่ดี

6. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ตามหลักการ 5R จากการศึกษา พบว่า

เพศ การเปรียบเทียบเพศ กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี เพศชายและเพศหญิงมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนไม่แตกต่างกันนั้นคือ ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

อายุ การเปรียบเทียบอายุ กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาล ตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี อายุต่างกันมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือน แตกต่างกัน นั่นคือ เป็นไปตามสมมติฐาน

ระดับการศึกษา การเปรียบเทียบระดับการศึกษา กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ระดับการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนไม่แตกต่างกัน นั่นคือ ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

อาชีพ การเปรียบเทียบอาชีพ กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาล ตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี อาชีพต่างกันมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือน แตกต่างกัน นั่นคือ เป็นไปตามสมมติฐาน

รายได้ การเปรียบเทียบรายได้ กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาล ตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี รายได้ต่างกันมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือน แตกต่างกัน นั่นคือ เป็นไปตามสมมติฐาน

ขนาดของครัวเรือน การเปรียบเทียบขนาดของครัวเรือน กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ขนาดของครัวเรือนต่างกัน มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนไม่แตกต่างกัน นั่นคือ ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และผลกระทบในการคัดแยกขยะ การเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และผลกระทบในการคัดแยกขยะ กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และผลกระทบในการคัดแยกขยะต่างกันมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนไม่แตกต่างกัน นั่นคือ ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย “เรื่องพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี” สามารถนำมาอภิปราย ได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนซึ่งได้แก่ ด้านความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และผลกระทบในการคัดแยกขยะ พบว่า ประชาชนมีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา มีความรู้อยู่ในระดับดี และระดับต่ำ ตามลำดับ ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมัชชา หนูทอง (2556, หน้า 75) ศึกษาเรื่อง “ความรู้และพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของผู้นำท้องถิ่น: กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี” พบว่า ผู้นำท้องถิ่นมีความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมอยู่ในระดับสูง

ทั้งนี้ที่ผลการศึกษามีความแตกต่างกันเนื่องจากบริบทที่อยู่อาศัย หน้าที่รับผิดชอบ และปัจจัยด้านอื่น ๆ แตกต่างกัน และประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาป่าส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป แต่กลุ่มผู้นำอาจจะมีการศึกษาสูงกว่าหรือเท่ากัน แต่เนื่องจากได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม และโครงการอบรมความรู้ต่าง ๆ ในการจัดการขยะมูลฝอยจึงมีความรู้ความเข้าใจมากกว่าทำให้ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจแตกต่างกัน

ด้านสถานที่รับซื้อของเก่า พบว่า ประชาชนสามารถเข้าถึงสถานที่รับซื้อของเก่าได้อย่างสะดวกและทั่วถึง รวมทั้งการไปใช้บริการตามวันเวลาที่ร้านรับซื้อของเก่ากำหนดได้อย่างสะดวก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นกัศวรณ คำติม (2556, หน้า 114) ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการจัดการขยะของกลุ่มอาชีพช่างที่ศูนย์คัดแยกวัสดุรีไซเคิลในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล” พบว่า ผู้ประกอบอาชีพเก็บขยะ สามารถเป็นผู้ควบคุมการทำงานได้ในด้านรูปแบบการบริการ การซื้อขายขยะมูลฝอยโดยมีการกำหนดจุดพบระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย และในการซื้อขายก็ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของทั้งสองฝ่ายเป็นหลัก ทั้งนี้ปัจจัยที่สอดคล้องกันคือ ไม่ว่าจะเป็นผู้ซื้อหรือผู้ขายรวมถึงช่องทางในการนำขยะมูลฝอยไปขายนั้น ประชาชนมีความสะดวกและพึงพอใจในราคาที่เหมาะสมในการซื้อขายขยะมูลฝอย จึงจะส่งผลให้พฤติกรรมคัดแยกขยะของครัวเรือนเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น และทำให้ปริมาณขยะลดลงรวมทั้งเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนอีกด้วย

ด้านการได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ด้านการจัดการขยะ พบว่า ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารมากที่สุดจากสื่อโทรทัศน์ รองลงมาคือ ผู้นำชุมชน/ กำนัน /ผู้ใหญ่บ้าน และหนังสือพิมพ์ จากผลการวิจัยของ กิตติ วิชาวงศ์ (2554, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลทุ่งสะเดา อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา” พบว่า ประชาชนที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างกัน มีพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากการได้รับรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ นั้นสามารถส่งผลต่อพฤติกรรมของประชาชนในการปฏิบัติตาม การเลียนแบบ เจตคติ อารมณ์และการเรียนรู้รวมถึงช่องทางของสื่อที่ได้ถ่ายทอดออกไปนั้น หากประชาชนได้รับรู้มากและบ่อยครั้ง ก็จะก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และมีพฤติกรรมที่ดีในด้านนั้น ๆ ดังนั้นเทศบาลตำบลนาป่า และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมให้ความรู้แก่ประชาชนเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยในด้านที่ประชาชนมีความรู้ต่ำ โดยผ่านสื่อที่เข้าถึงประชาชนได้รวดเร็วและเข้าใจง่าย

2. ผลการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่าตามหลักการ 5R โดยรวมพบว่า ประชาชนมีพฤติกรรมคัดแยกขยะของครัวเรือนอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอย (Reduce) โดยรวมอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างไม่ดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านเลือกใช้สินค้าที่มีบรรจุภัณฑ์ที่ใช้ได้หลายครั้งแล้วทิ้ง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิตติ วิชาวรงค์ (2554) ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลทุ่งสะเดา อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา” พบว่า ประชาชนเลือกใช้ถุงพลาสติกใบใหญ่ใบเดียวมากกว่าใบเล็กหลาย ๆ ใบ ซึ่งเป็นการลดการเกิดปริมาณขยะมูลฝอย และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดวงสมร พักสังข์ (2555) ศึกษาเรื่อง “หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในชุมชนเขตคูสิตของกรุงเทพมหานคร” พบว่า ด้านการลดปริมาณขยะ (Reduce) ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ประชาชนเลือกใช้ปิ่นโตหรือกล่องอาหาร ไปซื้ออาหารที่ร้านค้าแทนถุงพลาสติกในระดับที่น้อยที่สุด ทั้งนี้ประชาชนได้ตระหนักถึงการลดปริมาณขยะมูลฝอยโดยการใช้สินค้าที่ไม่ก่อให้เกิดขยะมากเกินไป และความจำเป็น และการใช้สินค้าที่มีบรรจุภัณฑ์ที่ใช้ได้หลายครั้งแล้วทิ้ง

ด้านการนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) โดยรวมอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านนำถุงพลาสติกที่เคยใช้แล้วมาทำเป็นถุงใส่ขยะ รองลงมา คือ ท่านบริจาคหรือขายสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ไม่ใช่แล้ว เช่น เสื้อผ้า เฟอร์นิเจอร์ เป็นต้น ท่านนำกระดาษที่ใช้แล้วหน้าเดียวมาใช้ซ้ำทั้งสองหน้า และท่านนำขวดน้ำอัดลมมาใส่น้ำดื่ม ทั้งนี้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการนำสิ่งของที่ยังใช้ได้เอากลับมาใช้ซ้ำ เพื่อลดการเกิดขยะและทำให้เกิดประโยชน์ได้อีก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดวงสมร พักสังข์ (2555, หน้า 58) ศึกษาเรื่อง “หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในชุมชนเขตคูสิตของกรุงเทพมหานคร” กล่าวว่า ประชาชนมีการจัดการขยะมูลฝอย ตามหลักการ 5R ด้านการนำวัสดุกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) โดยมีการนำขวดน้ำดื่มมาใส่น้ำดื่ม นำถุงพลาสติกมาใส่ขยะ และนำถังพลาสติกมาทำเป็นถังใส่ขยะ ซึ่งล้วนแล้วเป็นการใช้ซ้ำที่ก่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุดก่อนที่จะทำให้กลายเป็นขยะสู่การกำจัดต่อไป และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมเกียรติ ชูชูยหลิ (2554) ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลย่านซื่อ อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล” พบว่า ประชาชนเก็บถุงพลาสติกที่ยังใช้งานได้กลับมาใช้ใหม่ได้อีก

ด้านการนำมาแก้ไข/ ซ่อมแซม (Repair) โดยรวมอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านซ่อมแซมเครื่องใช้ภายในบ้านแทนการซื้อใหม่ รองลงมา คือ ท่านนำเสื้อผ้าที่ชำรุดมาซ่อมแซมเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ ท่านนำเศษไม้มาแก้ไขดัดแปลงเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ และท่านนำกิ่งไม้มาใช้เป็นฟืน/ เผ่า่าน ทั้งนี้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการใช้วัสดุหรือสิ่งของต่าง ๆ อย่างประหยัด และให้เกิดความคุ้มค่ามากที่สุด

แทนการซื้อใหม่ซึ่งทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณและทรัพยากรต่าง ๆ ที่จะก่อให้เกิดขยะมูลฝอย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฤาษุดา เทพยากุล (2555, หน้า 60) ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรม การจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนาะแมเราะ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา” กล่าวว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนาะแมเราะ มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในด้านการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยมากกว่าด้านอื่น เนื่องจากครัวเรือนสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ใหม่ และมีจิตสำนึกที่ดีในการซ่อมแซม วัสดุในรูปแบบต่าง ๆ ที่ช่วยสร้างประโยชน์ให้กับสังคม

ด้านการแปรสภาพและหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) โดยรวมอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างไม่ดี เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ท่านแยกขยะรีไซเคิลหรือขยะที่ยังใช้ได้ เช่น แก้ว พลาสติก กระดาษ ฯลฯ เพื่อไว้ขาย รองลงมา คือ ท่านเก็บรวบรวมขวดหรือกระป๋อง น้ำอัดลมหรือเครื่องดื่มที่บริโภคแล้ว เพื่อขายให้กับร้านรับซื้อของเก่า ท่านนำเศษอาหาร เศษผัก มาทำปุ๋ยหมักหรือใส่บริเวณโคนต้นไม้ และท่านเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีฉลากระบุว่า “นำไปรีไซเคิลได้” ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชัยชนะ สงคำ (2554, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรม การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเจ๊ะบิลัง อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล” กล่าวว่า ประชาชนมีการเก็บกล่องกระดาษหรือหนังสือพิมพ์ เพื่อไว้ขายหรือนำกลับมาใช้งานได้อีก และผลการวิจัยของ ดวงสมร พิกสังข์ (2555, หน้า 72) ศึกษาเรื่อง “หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในชุมชนเขตคูสิตของกรุงเทพมหานคร” กล่าวว่า ประชาชนนำกระดาษที่ใช้แล้วทั้งสองหน้า ขวดแก้ว ขวดพลาสติก เศษเหล็กมาชั่งกิโลขาย

ด้านการลดการลดการใช้วัสดุที่ก่อให้เกิดมลพิษ/ ทำลายยาก (Reject) โดยรวมอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านเลือกใช้หลอดแอลอีดี (LED) ที่มีอายุการใช้งานยาวนาน รองลงมา คือ ท่านหลีกเลี่ยงการใช้ผลิตภัณฑ์กระป๋องสเปรย์/ สารเคมีรุนแรง ท่านหลีกเลี่ยงการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากถุงพลาสติก โฟม และท่านนำขยะประเภท หลอดนื้อนอน กระป๋องสเปรย์ ไปทิ้งในที่ทิ้งขยะอันตราย ทั้งนี้ประชาชนตระหนักถึงปัญหา และความสำคัญของการประหยัดงบประมาณ ประหยัดพลังงาน โดยการเลือกใช้วัสดุที่มีอายุการใช้งานยาวนาน และหลีกเลี่ยงวัสดุที่ก่อให้เกิดมลพิษและทำลายยาก เนื่องจากเทศบาลตำบลนาป่า ไม่มีถังรองรับขยะแยกตามประเภทโดยเฉพาะขยะอันตราย ซึ่งทำให้ประชาชนไม่มีสถานที่ทิ้งขยะอันตราย ส่งผลให้ประชาชนมีพฤติกรรมที่ดีในการหลีกเลี่ยงที่จะก่อให้เกิดขยะอันตราย แต่ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมัชญา หนูทอง (2556, หน้า 74) ศึกษาเรื่อง “ความรู้ และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของผู้นำท้องถิ่น: กรณีศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในเขตอำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี” พบว่า พฤติกรรมด้านการหลีกเลี่ยงวัสดุที่ทำลายยาก ประชาชนมีพฤติกรรมโดยรวมมีการปฏิบัติเป็นบางครั้งเท่านั้น

3. เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาล ตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี พบว่า อายุ อาชีพ รายได้ของครัวเรือนต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่ระดับนัยสำคัญ .05 แต่ เพศ ระดับการศึกษา ขนาดของครัวเรือน ไม่สัมพันธ์กับพฤติกรรม อธิบายได้ดังนี้

จากการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือน ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจุบันประชาชนเพศชาย และเพศหญิง อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ต่างกัน และมีสิทธิเท่าเทียมกัน จึงทำให้ทั้งผู้หญิงและผู้ชายมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลรักษาความสะอาดของครัวเรือนหรือที่พักอาศัยไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ ชัยชนะ สงคำ (2554, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเจ๊ะบิลัง อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล” พบว่า เพศต่างกัน มีพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 และสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ สมเกียรติ ชูช้อยหลี (2554, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลย่านซื่อ อำเภอกวนโดน จังหวัดสตูล” พบว่า เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ มีพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกัน

จากการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนที่มีอายุน้อยได้รับข้อมูลข่าวสาร จากสื่อต่าง ๆ ได้ดีกว่า และตระหนักถึงปัญหาและความสำคัญของการคัดแยกขยะมากกว่า ประชาชนที่อายุมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมเกียรติ ชูช้อยหลี (2554, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ย่านซื่อ อำเภอเมืองกวนโดน จังหวัดสตูล” พบว่า อายุต่างกัน มีพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ .05 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชัยชนะ สงคำ (2554, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเจ๊ะบิลัง อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล” พบว่า อายุต่างกัน มีพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน และ ผลการวิจัยของ รุ่งอรุณ วงษ์อินทร์ (2556, หน้า 100) ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอ่างศิลา อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี” พบว่า ประชาชนที่มี อายุมาก จะมีประสบการณ์และรู้ถึงปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นจากอดีตจนถึงปัจจุบันดีกว่า จึงทำให้ มีพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะแตกต่างกับประชาชนที่มีอายุน้อย ที่ระดับนัยสำคัญ .05

จากการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนเป็นเรื่องในชีวิตประจำวันของประชาชนไม่ว่าจะมีการศึกษาที่ระดับใด ทำให้มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมเกียรติ ชูชูยหาลี (2554, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลย่านซื่อ อำเภอเมืองคอน โคน จังหวัดสตูล” พบว่า ระดับการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นภัสวรรณ คำสิม (2556, หน้า 103) ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการจัดการขยะของกลุ่มอาชีพชาเลี้ยงที่ศูนย์คัดแยกวัสดุรีไซเคิลในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล” พบว่า ระดับการศึกษาแตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการจัดการขยะไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 แต่ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฤชดา เทพยากุล (2555, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาเกาะ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา” พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาสูงสุดต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนแตกต่างกัน

จากการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนดีกว่า ประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย เกษตรกร รับจ้างทั่วไป ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนที่มีอาชีพรับราชการมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับจัดการขยะมูลฝอย อีกทั้งยังได้เข้าร่วมอบรม โครงการและรับมอบนโยบายต่าง ๆ ของหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิตติ วิชาวงศ์ (2554, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลทุ่งสะเดา อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา” พบว่า อาชีพต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดวงใจ ปิ่นตามูล (2555, หน้า 88) พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน

จากการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนที่มีรายได้มาก มีสิ่งเอื้ออำนวยความสะดวกในการคัดแยกขยะมูลฝอยต่างกัน และมีงบประมาณในการใช้จ่ายมากกว่าประชาชนที่มีรายได้น้อย ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นภัสวรรณ คำสิม (2556, หน้า 128) ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการจัดการขยะของกลุ่มอาชีพชาเลี้ยงที่ศูนย์คัดแยกวัสดุรีไซเคิลในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล” พบว่า รายได้ต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะของกลุ่มอาชีพ

ชาเลี้ยงไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 แต่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อนัญญา จันทรป้อ (2557, หน้า 70) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะ กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย” พบว่า ครั้วเรือนที่มีรายได้มากกว่ามีแนวโน้มจะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้น้อย

จากการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีขนาดครั้วเรือนต่างกัน มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครั้วเรือนไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนส่วนใหญ่ตระหนักถึงปัญหาของขยะมูลฝอยที่ครั้วเรือนของตนเองที่เป็นผู้สร้างปัญหา และจะต้องร่วมกันรับผิดชอบแก้ปัญหาโดยการคัดแยกขยะจากต้นทาง ไม่ว่าจะเป็นครอบครั้วเล็กหรือรอบครั้วใหญ่ก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิตติ วิชาวงศ์ (2554, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลทุ่งสะเดา อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา” พบว่า ประชาชนที่มีจำนวนสมาชิกในครั้วเรือนต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รุ่งอรุณ วงษ์อินทร์ (2556, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอ่างศิลา อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี” พบว่า จำนวนสมาชิกในครั้วเรือนและเขตพื้นที่พักอาศัยต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกัน

จากการศึกษา พบว่าประชาชนที่มีความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และผลกระทบในการคัดแยกขยะต่างกัน มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครั้วเรือนไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิตติ วิชาวงศ์ (2554, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลทุ่งสะเดา อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา” พบว่า ประชาชนที่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยต่างต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 ทั้งนี้เทศบาลตำบลนาป่าควรจัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ เพื่อปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการขยะมูลฝอยให้มากขึ้น เพื่อเสริมความรู้และความเข้าใจให้ประชาชนทุกกลุ่มในพื้นที่ ให้มีการพัฒนาระบบการจัดการขยะมูลฝอยให้เกิดประสิทธิภาพและถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล ดังเช่นผลการวิจัยของ อนัญญา จันทรป้อ (2557, หน้า 71) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะ กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย” พบว่า ความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอยของครั้วเรือนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยที่ระดับนัยสำคัญ .05 โดยครั้วเรือนกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอย จะมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะขายเพื่อเพิ่มรายได้ และมีการนำเศษผัก เศษอาหารไปทำปุ๋ยหมัก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอย (Reduce) จากการศึกษา พบว่า ประชาชนมีพฤติกรรมอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างไม่ดี ซึ่งเป็นอันดับสุดท้าย ประกอบกับประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจ ในด้านนี้ ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะให้เทศบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กำหนดนโยบายส่งเสริมให้ความรู้ด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอยของครัวเรือน เน้นการลดปริมาณขยะจากต้นทาง เป็นการจัดการขยะในชุมชนแบบครบวงจร

2. ด้านการแปรสภาพและหมุนเวียนนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) จากการศึกษา พบว่า ประชาชนมีพฤติกรรมอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างไม่ดี ซึ่งเป็นอันดับสุดท้ายเช่นเดียวกับ ด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอย (Reduce) ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะให้เทศบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กำหนดนโยบายให้จัดตั้งกลุ่มทุกชุมชนในการคัดแยกขยะมูลฝอย และการแปรสภาพจากขยะรีไซเคิลเพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน

3. ด้านการนำมาแก้ไข ซ่อมแซม (Repair) จากการศึกษา พบว่า ประชาชนมีพฤติกรรมอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี แต่ยังคงขาดทักษะในการแก้ไขซ่อมแซม และจิตสำนึกในการใช้ทรัพยากร ที่มีอยู่ให้คุ้มค่า ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะให้เทศบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กำหนดนโยบายประหยัดพลังงานและทรัพยากร เพื่อปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนเกิดความร่วมมือร่วมใจปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และจริงจัง

4. ด้านการนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) จากการศึกษา พบว่า ประชาชนมีพฤติกรรมอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะให้เทศบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดนโยบาย สนับสนุนประชาชนนำวัสดุที่ใช้แล้วมาใช้ซ้ำ หรือนำมาประดิษฐ์เป็นสิ่งของเครื่องใช้ ที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ หรือนำไปจำหน่ายเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชน

5. ด้านการลดการใช้วัสดุที่ก่อให้เกิดมลพิษ/ ทำลายยาก (Reject) จากการศึกษา พบว่า ประชาชนมีพฤติกรรมอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี แต่ในส่วนของขยะอันตรายนั้นเทศบาลยังไม่มีถึง สำหรับรองรับขยะอันตราย รวมถึงวิธีการเก็บ ขน และกำจัด ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะให้เทศบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดนโยบายการจัดการหาถังเพื่อรองรับขยะอันตราย วิธีการบริหารจัดการเกี่ยวกับขยะอันตรายให้ชัดเจนอย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอย (Reduce) เทศบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดอบรมให้ความรู้หรือจัด โครงการรณรงค์ให้ประชาชนลดปริมาณขยะมูลฝอยจากต้นทาง ลดการใช้ผลิตภัณฑ์ที่สิ้นเปลือง เน้นการใช้ตะกร้าหรือถุงผ้าแทนถุงพลาสติก

2. ด้านการแปรสภาพและหมุนเวียนนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) เทศบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมและรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยแต่ละประเภทก่อนนำไปทิ้ง หรือนำไปใช้ประโยชน์ได้อีก เช่น แยกขยะอินทรีย์ไปทำปุ๋ยหมัก แยกขยะประเภท กระดาษ ขวด แก้ว นำไปขายเพิ่มรายได้

3. ด้านการนำมาแก้ไข ซ่อมแซม (Repair) เทศบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดอบรมความรู้ และกิจกรรมเกี่ยวกับทักษะการแก้ไขซ่อมแซมสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ให้นำกลับมาใช้งานต่อได้แทนการซื้อใหม่ เพื่อลดปริมาณวัสดุที่ก่อให้เกิดขยะมูลฝอย และประหยัดพลังงาน

4. ด้านการนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) เทศบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดกิจกรรมสนับสนุนการนำสิ่งของที่ใช้แล้วมาใช้ซ้ำใช้อีก ให้เกิดประโยชน์ เช่น จัดประกวดสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้

5. ด้านการลดการใช้วัสดุที่ก่อให้เกิดมลพิษ/ ทำลายยาก (Reject) เทศบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนตระหนักถึงการปฏิเสธและหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุผิดวัตถุประสงค์ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม และมีควรรจัดหาถังขยะสำหรับใส่ขยะอันตราย เพื่อให้ประชาชนคัดแยกขยะอันตรายไว้เป็นส่วน และง่ายต่อการนำไปกำจัด

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการคัดแยกขยะของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากขึ้น

2. ควรมีการศึกษาศักยภาพและประสิทธิภาพในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลนาป่า

3. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลนาป่า เพื่อเป็นข้อมูลนำมาพัฒนาปรับปรุงแก้ไขการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

4. ควรมีการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชน เพื่อนำผลการวิจัยมาพัฒนาการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลนาป่าต่อไป

บรรณานุกรม

- กรมควบคุมมลพิษ. (2550). *ขยะมูลฝอยและการใช้ประโยชน์ความรู้ด้าน 3Rs*. เข้าถึงได้จาก http://www.pcd.go.th/info_serv/waste_3R.htm
- กรมควบคุมมลพิษ. (2557). *คู่มือการจัดการขยะมูลฝอยและเทคโนโลยีการแปรรูปขยะมูลฝอยให้เป็นพลังงานสำหรับท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- กรมควบคุมมลพิษ. (2558). (ร่าง) *แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559-2564)*. เข้าถึงได้จาก http://www.pcd.go.th/Info_Serv/File/RoadmapWaste_sem03.pdf
- กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน กระทรวงพลังงาน. (2558). *ศักยภาพการผลิตพลังงานจากขยะเชิงพื้นที่*. เข้าถึงได้จาก <http://webkc.dede.go.th/testmax/node/2215>
- กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2548). การส่งเสริมสุขภาพโลก ครั้งที่ 6. *วารสารการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม*, 28(2), 10-24.
- กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมเทศบาลตำบลนาป่า. (2558). *การบริหารจัดการขยะของเทศบาลตำบลนาป่า*. เข้าถึงได้จาก <http://www.napachon.go.th/index.php?>
- กิตติ วิชาวงศ์. (2554). *พฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลทุ่งสะเดา อำเภอเปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เกียรติศักดิ์ กันทาแปง. (2557). *การบริหารจัดการขยะของเทศบาลตำบลป่าป้อ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชัยชนะ สงคำ. (2554). *พฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเจ๊ะบิลัง อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ดวงใจ ปินตามูล. (2555). *การจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโสก อำเภอห่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์*. เพชรบูรณ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.

- ดวงสมร พักสังข์. (2555). *หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในชุมชน เขตคูสิตของกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. เทศบาลตำบลนาป่า. (2558). *ข้อมูลฝ่ายทะเบียน*. เข้าถึงได้จาก <http://www.napachon.go.th/index.php?>
- ธนวรรธน์ อิ่มสมบูรณ์. (2546). *พฤติกรรมสุขภาพและการพัฒนาพฤติกรรม (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: ประชุมช่าง.
- นภัสวรรณ คำลิม. (2556). *พฤติกรรมจัดการขยะของกลุ่มอาชีพชาวเลี้ยงที่ศูนย์คัดแยกวัสดุรีไซเคิลในเขต กรุงเทพฯ และปริมณฑล*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาศิลปศาสตร์, คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุษกร ชีวะธรรมมานนท์. (2552). *ความรู้และพฤติกรรมในการจัดการขยะในครัวเรือนของนักศึกษามหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปิยชาติ ศิลปะสุวรรณ. (2557). *บทความวิชาการ ขยะมูลฝอยชุมชน ปัญหาใหญ่ที่ประเภทกำลังเผชิญ*. *วารสารสำนักวิชาการสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา*, 4(7) 1-20.
- ไพรินทร์ ชะอู่. (2554). *การจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตเทศบาลเมืองบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ พระนครศรีอยุธยา.
- มาฆรัตน์ กลั่นกลิ่นหอม. (2555). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน อำเภอมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสุขศึกษา, คณะวิทยาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุคส์พับลิเคชั่นส์.
- รุ่งอรุณ วงษ์อินทร์. (2556). *พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอ่างศิลา อำเภอมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี*. งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ฤกษ์ตา เทพยากุล. (2555). *พฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตาเนาะแมเราะ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา*. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- วิมลสิทธิ์ หรยางกูร. (2541). *พฤติกรรมมนุษย์กับสภาพแวดล้อม: มูลฐานทางพฤติกรรมเพื่อการออกแบบและวางแผน*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมเกียรติ ชูช้อยหลี. (2554). *พฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลย่านซื่อ อำเภอกวนโดน จังหวัดสตูล*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมัชญา หนูทอง. (2556). *ความรู้และพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของผู้นำท้องถิ่น: กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ. (2552). *แผนหลัก สสส. 2552-2554*. เข้าถึงได้จาก <http://www.thaihealth.or.th/node/6347>
- สำนักงานจังหวัดชลบุรี. (2557). *แผนพัฒนาจังหวัดชลบุรี พ.ศ. 2557-2560 (ฉบับทบทวน)*. ชลบุรี: สำนักงานจังหวัดชลบุรี กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด.
- สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2557). *สาระน่ารู้การจัดการขยะ: การจัดการขยะด้วยแนวคิด 7R*. เข้าถึงได้จาก <http://reo16.mnre.go.th/reo16/knowledge/detail/198>
- สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย. (2555). *ประเภทของขยะมูลฝอยชุมชนออกตามลักษณะทางกายภาพ*. เข้าถึงได้จาก <http://www.pcd.go.th/about/divisionthai.htm>
- สุภัททา ปิณฑะแพทย์. (2542). *พฤติกรรมมนุษย์และการพัฒนาคน*. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- อนัญญา จันทร์ป้อ. (2557). *การบริหารจัดการขยะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.

- อนันต์ ศิริพงษ์วัฒนา. (2552). *ความรู้และพฤติกรรมการจัดการขยะในครัวเรือนของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่แก้ว อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อรุณ รักธรรม. (2540). *การพัฒนาและฝึกอบรม: ศึกษาเชิงพฤติกรรม*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- Bloom, H. W. (1972). *Taxonomy of the cognitive domain*. Retrieved from <http://www.edpsycinteractive.org/topics/cognition/bloom.html>.
- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of psychological test* (5th ed.). New York: Harper Collins.
- Novabizz, T. (2005). *Behavior*. Retrieved from <http://www.novabizz.com/NovaAce/Behavior/>
- Yamane, T. (1973). *Statistic: An introductory analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามในการวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง พฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

คำชี้แจง:

1. แบบสอบถามทั้งหมด 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลปัจจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมต่อการคัดแยกขยะ ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และผลกระทบในการคัดแยกขยะ

จำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 2 สถานที่รับซื้อของเก่า จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 3 การได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ จำนวน 14 ข้อ

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการคัดแยกขยะ ตามหลักการ 5R จำนวน 20 ข้อ

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ จำนวน 3 ข้อ

2. การตอบแบบสอบถามฉบับนี้ คำตอบของท่านมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย กรุณาตอบให้ครบถ้วนสมบูรณ์ เพื่อให้การวิจัยนี้มีความเที่ยงตรง และเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง โปรดตอบแบบสอบถามตามความจริง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่าน มา ณ โอกาสนี้เป็นอย่างสูงที่กรุณาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ทำให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) ที่ตรงกับคำตอบของท่าน

1. เพศ

( ) 1. ชาย

( ) 2. หญิง

2. ท่านมีอายุ.....ปี (นับจำนวนเต็ม ไม่ถึง 6 เดือนปัดลง ตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไปปัดขึ้น)

3. ระดับการศึกษา

( ) 1. ต่ำกว่าปริญญาตรี

( ) 2. ปริญญาตรี

( ) 3. สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

( ) 1. รับจ้างทั่วไป

( ) 2. ค้าขาย

( ) 3. รับราชการ

( ) 4. เกษตรกรรม

( ) 5. ไม่ได้ประกอบอาชีพ

( ) 6. อื่นๆ (ระบุ) .....

5. รายได้รวมของครัวเรือนต่อเดือน.....บาท

6. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลปัจจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมต่อการคัดแยกขยะ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และผลกระทบในการคัดแยกขยะ

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องท้ายข้อความที่ตรงกับความรู้ ความเข้าใจของท่าน

มากที่สุด เพียงคำตอบเดียวในแต่ละข้อ

ข้อ	ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
1	ขยะ คือ สิ่งของที่ไม่ใช้แล้ว มีสภาพเก่า ชำรุด น่าเบื่อ มีทั้งชนิดเปียก และชนิดแห้ง		
2	การคัดแยกขยะ สามารถลดปริมาณขยะที่ต้องนำไปทิ้งได้		
3	ขยะมูลฝอยสามารถคัดแยกได้เป็น 2 ประเภท คือ ขยะทั่วไป และ ขยะอันตราย		
4	เศษอาหาร เศษผักผลไม้ เป็นขยะทั่วไป		
5	การไม่แยกขยะก่อนนำไปทิ้ง เป็นการเพิ่มภาระในการกำจัดขยะของเทศบาล ตำบลนาป่า		
6	ขยะทั่วไปสามารถนำไปรีไซเคิลได้		
7	การคัดแยกขยะ เป็นการส่งเสริมให้มีการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์		

ข้อ	ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
8	ขยะประเภทกล่องกระดาษ หรือหนังสือพิมพ์สามารถแยกไว้เพื่อนำไปขายได้		
9	การนำขยะไปทิ้งที่หลุมฝังกลบ ไม่ก่อให้เกิดภาวะโลกร้อน		
10	การเผาขยะในที่แจ้ง ทำให้เกิดภาวะโลกร้อนได้		
11	การไม่คัดแยกขยะอันตรายก่อนทิ้ง จะทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม บุคคล สัตว์ และพืช		
12	เศษอาหารที่เหลือจากการรับประทานอาหาร สามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้		
13	ขยะทุกชนิดเป็นอันตรายต่อสุขภาพ		
14	ถ่านไฟฉาย/ แบตเตอรี่รถยนต์ สามารถทิ้งร่วมกับขยะทั่วไปได้		
15	กระป๋องสเปรย์ ไบมัดโคน เป็นขยะอันตราย		
16	ขยะติดเชื้อจากสถานพยาบาลต้องนำไปใส่ถุงสีแดงก่อนทิ้ง		
17	เราควรเลือกซื้ออาหารที่ใช้ภาชนะบรรจุ เช่น ถุงพลาสติก เพื่อความสะดวกและง่ายต่อการกำจัด		
18	ขยะอันตรายสามารถนำไปทิ้งกองบนพื้นและเผาได้		
19	ผลกระทบจากปริมาณขยะที่มากขึ้น ทำให้เกิดกลิ่นเหม็น สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม และก่อให้เกิดแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์นำโรคได้		
20	ขยะที่ย่อยสลายยาก ได้แก่ เศษแก้ว เศษโลหะ และเศษผักผลไม้		

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานที่รับซื้อของเก่า

คำชี้แจง: ขอให้ท่านพิจารณาว่าในเขตเทศบาลตำบลนาป่ามีการดำเนินการในสิ่งต่อไปนี้หรือไม่ และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริงเพียงคำตอบเดียวในแต่ละข้อ

- ในพื้นที่ตำบลที่ท่านอาศัยอยู่ มีร้านรับซื้อของเก่า
 มี ไม่มี
- ในพื้นที่ตำบลที่ท่านอาศัยอยู่ มีรถมารับซื้อของเก่า
 มี ไม่มี
- ท่านสามารถเดินทางนำของเก่าไปขายได้อย่างสะดวก
 สะดวก ไม่สะดวก เพราะ.....
- ท่านสามารถไปใช้บริการในเวลาตามที่ร้านรับซื้อของเก่ากำหนดได้อย่างสะดวก
 สะดวก ไม่สะดวก เพราะ.....

5. การที่มีรถมารับซื้อของเก่า เอื้ออำนวยต่อการรับบริการของท่านได้อย่างสะดวก

( ) สะดวก

( ) ไม่สะดวก เพราะ.....

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ ด้านการจัดขยะ ตาม พรบ.

สาธารณสุข พ.ศ. 2535

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องท้ายข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงที่ท่านได้รับมากที่สุดเพียงคำตอบเดียวในแต่ละข้อ

ข้อ	ข้อความ	ได้รับ	ไม่ได้รับ
1	หอกระจายข่าว/ เสียงตามสาย		
2	วิทยุชุมชน		
3	โทรทัศน์		
4	หนังสือพิมพ์		
5	นิตยสาร วารสาร		
6	โปสเตอร์ ป้ายประกาศ		
7	การประชุม/ สัมมนา		
8	บุคคลในครอบครัว		
9	อินเทอร์เน็ต		
10	เพื่อนบ้าน		
11	เพื่อนร่วมงาน		
12	อาสาสมัคร		
13	ผู้นำชุมชน/ กำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน		
14	อื่นๆ (โปรดระบุ).....		

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า ตามหลักการ 5R

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องท้ายข้อความที่ตรงกับการปฏิบัติจริงของท่านมากที่สุด
เพียงคำตอบเดียว โดยแต่ละช่องมีความหมาย ดังนี้

ปฏิบัติสม่ำเสมอ	หมายถึง ท่านได้ปฏิบัติทุกครั้งที่มีโอกาส (ทุกครั้ง)
ปฏิบัติบ่อยครั้ง	หมายถึง ท่านได้ปฏิบัติเกือบทุกครั้งที่มีโอกาส (เกือบทุกครั้ง)
ปฏิบัติบางครั้ง	หมายถึง ท่านไม่ปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ (นาน ๆ ครั้ง)
ไม่ปฏิบัติเลย	หมายถึง ท่านไม่เคยปฏิบัติเลย (ไม่ทำเลย)

ข้อ	ข้อความ	ปฏิบัติ สม่ำเสมอ	ปฏิบัติ บ่อยครั้ง	ปฏิบัติ บางครั้ง	ไม่ปฏิบัติ เลย
1.	การลดปริมาณขยะ มูลฝอย (Reduce) ท่านเลือกใช้สินค้าที่มีบรรจุภัณฑ์ ชนิดที่ ใช้ได้หลายครั้งแล้วทิ้ง				
2.	ท่านเลือกใช้ตะกร้าใส่ของแทน ถุงพลาสติก				
3.	ท่านใช้ผ้าเช็ดหน้าแทนกระดาษทิชชู				
4.	ท่านใช้ปิ่นโตแทนถุงพลาสติกใส่อาหาร				
5.	การนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) ท่านนำถุงพลาสติกที่เคยใช้แล้ว มาทำเป็น ถุงใส่ขยะ				
6.	ท่านนำขวดน้ำอัดลมมาใส่น้ำดื่ม				
7.	ท่านนำกระดาษที่ใช้แล้วหน้าเดียว มาใช้ซ้ำทั้ง 2 หน้า				
8.	ท่านบริจาคหรือขายสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ที่ไม่ใช้แล้ว เช่น เสื้อผ้า เฟอร์นิเจอร์ เป็นต้น				
9.	การนำมาแก้ไข ซ่อมแซม (Repair) ท่านซ่อมแซมเครื่องใช้ภายในบ้าน แทนการซื้อใหม่				

ข้อ	ข้อความ	ปฏิบัติ สม่ำเสมอ	ปฏิบัติ บ่อยครั้ง	ปฏิบัติ บางครั้ง	ไม่ปฏิบัติ เลย
10.	ท่านนำเสื้อผ้าที่ชำรุดมาซ่อมแซม เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่				
11.	ท่านนำเศษไม้มาแก้ไขดัดแปลงเพื่อนำไปใช้ประโยชน์				
12.	ท่านนำกิ่งไม้มาใช้เป็นฟืน / เผาถ่าน				
13.	<u>การแปรสภาพและหมุนเวียนนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)</u> ท่านเก็บรวบรวมขวดหรือกระป๋องน้ำอัดลม หรือเครื่องดื่มน้ำที่บริโภคแล้ว เพื่อขายให้ร้านรับซื้อของเก่า				
14.	ท่านแยกขยะรีไซเคิลหรือขยะที่ยังใช้ได้ เช่น แก้ว พลาสติก กระดาษ ฯลฯ เพื่อไว้ขาย				
15.	ท่านนำเศษอาหาร เศษผัก มาทำปุ๋ยหมัก หรือใส่บริเวณโคนต้นไม้				
16.	ท่านเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีฉลากระบุว่า “นำไปรีไซเคิลได้”				
17.	<u>การลดการใช้วัสดุที่ก่อให้เกิดมลพิษ/ ทำลายยาก (Reject)</u> ท่านหลีกเลี่ยงการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากถุงพลาสติก โฟม				
18.	ท่านนำขยะประเภทหลอดนีออน กระป๋องสเปรย์ ไปทิ้งในที่ทิ้งขยะอันตราย				
19.	ท่านหลีกเลี่ยงการใช้ผลิตภัณฑ์กระป๋องสเปรย์/ สารเคมีรุนแรง				
20.	ท่านเลือกใช้หลอดแอลอีดี (LED) ที่มีอายุการใช้งานยาวนาน				

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการจัดการขยะให้ถูกต้อง และเหมาะสมสำหรับตำบลนาป่า

1. ปัญหาในการจัดการขยะของครัวเรือนมีอะไรบ้าง อย่างไร

.....
.....

2. ความต้องการเพื่อให้เกิดการพัฒนาในการจัดการขยะของชุมชนมีอะไรบ้าง อย่างไร

.....
.....

3. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....
.....

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ สำนักงานจัดการศึกษา โทร. ๒๓๗๕-๖ ต่อ ๑๑๒
ที่ ศธ ๒๒๒๑.๒/๑๗๗ วันที่ ๒๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๙
เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

เรียน ดร. กิจฐเขต ไกรवास

ด้วยวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้จัดการเรียนการสอนในหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต โดยในหลักสูตรดังกล่าวได้จัดให้มีการเรียนการสอนในรายวิชานិพนธ์
ซึ่งนางสาวกัญชริการ์ สารขัติ รหัสนิสิต ๕๗๙๓๐๒๘๗ นิสิตหลักสูตรดังกล่าว ได้จัดทำงานนิพนธ์ เรื่อง
“การศึกษาพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัด
ชลบุรี”

ในการนี้ วิทยาลัยฯ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเปี่ยมไปด้วย
ประสบการณ์ จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือของนิสิตดังกล่าว
วิทยาลัยฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบคุณอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(นายธนวัฒน์ พิมลจินดา)

รองคณบดีฝ่ายบริหาร รักษาการแทน

คณบดีวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ สำนักงานจัดการศึกษา โทร. ๒๓๗๕-๖ ต่อ ๑๑๒
 ที่ ศร ๒๒๒๑.๒/๒๐๐ วันที่ ๒๕ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๕๙
 เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

เรียน ดร.อุษณกร ทาวะรมย์

ด้วยวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้จัดการเรียนการสอนในหลักสูตร
 รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต โดยในหลักสูตรดังกล่าวได้จัดให้มีการเรียนการสอนในรายวิชางานนิพนธ์
 ซึ่งนางสาวกัญชกร สารชติ รหัสนิสิต ๕๗๙๓๐๒๘๗ นิสิตหลักสูตรดังกล่าว ได้จัดทำงานนิพนธ์ เรื่อง
 “การศึกษาพฤติกรรมการค้าแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัด
 ชลบุรี”

ในการนี้ วิทยาลัยฯ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญไปด้วย
 ประสบการณ์ จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือของนิสิตดังกล่าว
 วิทยาลัยฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบคุณอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ดร. นวรัตน์

(นายธนวัฒน์ พิมลจินดา)

รองคณบดีฝ่ายบริหาร รักษาการแทน

คณบดีวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ

ที่ ศธ.๖๒๒๑.๒/๐๗๕๒

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี

๒๕ กันยายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

เรียน คุณฉัตรจุฑา ภูมรินทร์
ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

ด้วยวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้จัดการเรียนการสอนในหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต โดยในหลักสูตรดังกล่าวได้จัดให้มีการเรียนการสอนในรายวิชางานนิพนธ์ ซึ่งนางสาวกัญชกร สารชติ นิสิตหลักสูตรดังกล่าว ได้จัดทำงานนิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี” โดยมี อ.เอกลักษณ์ ณีฤทธิ์ อาจารย์ประจำวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา นั้น

ในการนี้ วิทยาลัยฯ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเปี่ยมไปด้วยประสบการณ์ จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือของนิสิตดังกล่าว วิทยาลัยฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบคุณอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายธวัฒน์ พิมลจินดา)

รองคณบดีฝ่ายบริหาร รักษาการแทน
คณบดีวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
โทรศัพท์. ๐-๓๘๗๔-๕๕๕๑-๒ ต่อ ๒๐๓
โทรสาร. ๐๓๘-๗๔๕๕๕๑ ต่อ ๑๒๐
ผู้วิจัย นางสาวกัญชกร สารชติ ๐๘๙-๙๙๕๓๕๙๗